

МІНІСТЕРСТВО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ, БУДІВНИЦТВА ТА
ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ПРОЕКТУВАННЯ МІСТ «ДІПРОМІСТО» ІМЕНІ Ю.М.БІЛОКОНЯ

Державні ліцензії
Топографо-геодезичні, картографічні роботи – Серія АВ № 547484 від 03.08.2010 р.
Проведення робіт із землеустрою - Серія АГ № 583330 від 19.04.2011 р.
Пожежна сигналізація та інші – Серія АГ № 595095 від 20.05.2011 р.

EN ISO 9001:2008
Ресстраційний
номер:
01.467.804

арх. №
прим. №

**ФОРМУВАННЯ РОЗДІЛУ «ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА»
(ЗВІТУ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ ДОКУМЕНТУ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ –
ГЕНЕРАЛЬНОГО ПЛАНУ м. МИКОЛАЄВА)
код ДК 021:2015 71410000-5 «Послуги у сфері містобудування»**

**ЗВІТ
ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ ДОКУМЕНТУ
ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ –
ГЕНЕРАЛЬНОГО ПЛАНУ м. МИКОЛАЄВА**

Замовник: Управління містобудування та
архітектури Миколаївської міської ради

Договір: від 29.11.2018р. № 536-01-2018

Директор інституту

Шпилевський І.І.

В.о. начальника АПУ,
начальник відділу НМЗМП

Економов А.О.

Начальник АПМ-5

Губенко Т.В.

Головний архітектор проекту

Купрієнко Д.В.

Головний еколог проекту

Зеркаль М.В.

Київ 2019 р.

СКЛАД ВИКОНАВЦІВ:

Виконавці	Розділи
Губенко Т.В – лауреат Державної премії України в галузі архітектури, начальник АПМ-5	<i>Розділи 2;6;7;8; 11</i>
Зеркаль М.В. – к.г.н., начальник науково-дослідного відділу, головний еколог проекту	<i>Розділи 1-11</i>
Купрієнко Д.В. – головний архітектор проекту	<i>Розділ 2;6</i>
Волобой І.Г. – головний економіст проекту	<i>Розділ 2</i>
Мельник М.В. – керівник групи	<i>Розділ 2</i>
Осмірко Г.О. – провідний інженер	<i>технічний супровід</i>

ЗМІСТ

Розділ 1. Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування	5
1.1. Процес розробки проекту містобудівної документації	5
1.2. Зміст і основні цілі генерального плану та його взаємозв'язок з іншими планами та програмами	6
Розділ 2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено	10
Розділ 3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу	43
Розділ 4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом	47
Розділ 5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування	54
Розділ 6. Опис наслідків реалізації проектних рішень документу державного планування для довкілля, а також для здоров'я населення, у тому числі кумулятивних, синергічних, позитивних і негативних наслідків	58
6.1. Оцінка ключових наслідків для довкілля, в тому числі для здоров'я населення ..	58
6.2. Можливість негативних кумулятивних ефектів	70
6.3. Висновки з результатів оцінки	72
Розділ 7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документу державного планування	78
Розділ 8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації тощо)	82
Розділ 9. Заходи передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення	83
Розділ 10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення	86
Розділ 11. Резюме нетехнічного характеру, розраховане на широку аудиторію	86

Передумова та призначення звіту

Метою стратегічної екологічної оцінки є сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та затвердження документів державного планування.

Звіт про стратегічну екологічну оцінку проекту державного планування виконується згідно вимог Закону України "Про стратегічну екологічну оцінку".

Даний закон був розроблений на виконання пункту 239 плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, спрямований на імплементацію Директиви 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2001 року про оцінку наслідків окремих планів та програм для довкілля.

Закон був розроблений з метою врегулювання відносин у сфері оцінки наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виконання документів державного планування.

Проведення стратегічної екологічної оцінки (далі СЕО) застосовується як системний процес для всебічного оцінювання на етапі планування проекту державного планування, що передбачає розгляд можливих альтернатив, заходів з пом'якшення негативних наслідків та їх інтеграцію до запропонованої містобудівної документації.

Перелік аббревіатур

- СЕО – стратегічна екологічна оцінка
- ОВД – оцінка впливу на довкілля
- ДДП – документ державного планування
- ДПТ – детальний план території
- ГДК – граничнодопустима концентрація
- ГДР – граничнодопустимий рівень
- ГДС – граничнодопустимий скид
- ГДВ – граничнодопустимий викид
- СЗЗ – санітарно-захисна зона
- ТПВ – тверді побутові відходи
- МВВ – місце видалення відходів
- ОСГ – особисте селянське господарство
- ЧКУ – Червона книга України

Розділ 1. Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування

1.1. Процес розробки проекту містобудівної документації

Замовником проекту документації «Видатки розвитку - Розроблення генерального плану м. Миколаєва; розроблення історико-архітектурного опорного плану м. Миколаєва з визначенням меж і режимів використання зон охорони пам'яток та історичних ареалів, розроблення розділу інженерно-технічних заходів ЦЗ (ЦО); розроблення розділу «Охорона навколишнього природного середовища» в обсязі звіту про стратегічну екологічну оцінку» (далі – генеральний план) є Миколаївська міська рада.

Проект генплану розробляється проектним інститутом ДП «ДПРОМІСТО» на виконання рішення Миколаївської міської ради від 09.11.2018 р. за № 46/2 «Про внесення змін та доповнень до рішення Миколаївської міської ради від 21.12.2017 р. за № 32/16 «Про затвердження Програми економічного та соціального розвитку м. Миколаєва на 2018-2020 роки».

Робота над проектом була розпочата у 2018 році. Враховуючи визначений графік виконання проектних робіт та терміни формування та надання звітної інформації місцевими, районними та регіональними управліннями, збір, аналіз та обробка основних вихідних даних були розпочаті з грудня 2018 року. Розгляд ескізу генерального плану, згідно завдання на проектування та умов договору, був проведений під час робочих зустрічей авторів проекту із представниками замовника в червні 2019 року. Остаточне завершення проекту передбачається в вересні 2019 року.

Забезпечення доступу та врахування думки громадськості та органів виконавчої влади під час розроблення проекту генерального плану м. Миколаєва та здійснення СЕО.

В рамках проведення процедури Стратегічної екологічної оцінки проекту «Видатки розвитку - Розроблення генерального плану м. Миколаєва; розроблення історико-архітектурного опорного плану м. Миколаєва з визначенням меж і режимів використання зон охорони пам'яток та історичних ареалів, розроблення розділу інженерно-технічних заходів ЦЗ (ЦО); розроблення розділу «Охорона навколишнього природного середовища» в обсязі звіту про стратегічну екологічну оцінку» був розроблений проект Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки. З метою одержання та врахування зауважень і пропозицій громадськості Заяву Про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки документу державного планування було розміщено на офіційному сайті Миколаївської міської ради: <https://mkrada.gov.ua/news/9599.html>. Оголошення про розміщення даної Заяви на офіційному веб-сайті Миколаївської міської ради було опубліковане у газетах «Вечірній Миколаїв» та «Южная правда», випуски від 27.12.2018.

Протягом громадського обговорення заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки (15 календарних днів) надійшли зауваження та пропозиції від колективу Чорноморського національного університету імені Петра Могили (лист № 01/09 від 09.01.2019 р.), які авторами даного Звіту опрацьовані та враховані в частині їх відповідності цілям та завданням СЕО проекту ДДП.

Заяву Про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки документу державного планування було надіслано органам виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та реалізують державну політику у сфері охорони здоров'я.

Від Управління екології та природних ресурсів Миколаївської ОДА та Управління охорони здоров'я були отримані пропозиції (листи № 01-04/3778-04 від 08.01.2019 р. та № 136-04-18 від 09.01.2019 р. відповідно) щодо обсягу стратегічної екологічної оцінки які враховані під час здійснення СЕО та підготовки звіту. Надані побажання та пропозиції враховані як авторами проекту ДДП, так і авторами даного Звіту про СЕО.

1.2. Зміст і основні цілі генерального плану та його взаємозв'язок з іншими планами та програмами

Генеральний план міста є основним видом містобудівної документації на місцевому рівні, призначеної для обґрунтування довгострокової стратегії планування та забудови території населеного пункту. Зазначений документ визначає основні принципи і напрямки планувальної організації та функціонального призначення території.

Містобудівна документація розробляється у розвиток рішень Генеральної схеми планування території України з врахуванням проектних пропозицій містобудівної документації регіонального рівня - Схема планування території Миколаївської області (затверджена рішенням Миколаївської обласної ради від 16.05.2019 р. № 29)), та наявної містобудівної документації місцевого рівня.

Основними цілями проекту генерального плану, включеними до загального опису, на основі положень чинних документів державної політики та вимог містобудування, є:

1. Розвиток сельбищної зони відповідно до прогнозованої чисельності населення із забезпеченням функціональності містобудівного розвитку;
2. Розвиток мережі установ та організацій громадського обслуговування;
3. Розвиток виробничих територій: промислово-комунальних, формування комунальних зон тощо з урахуванням забезпечення санітарно-гігієнічної сумісності з оточуючою сельбищною територією. Забезпечення подальшого розвитку підприємств реального сектору економіки.
4. Формування ландшафтно-рекреаційних та туристичних зон, резервування ділянок для розміщення об'єктів рекреаційно-туристичного призначення.
5. Розвиток транспортної інфраструктури населеного пункту: організація вулично-дорожньої та транспортної мережі, транспортних зв'язок, будівництво об'їзної дороги.
6. Розвиток споруд та мереж інженерної інфраструктури міста для забезпечення потреб житлових, виробничих та ландшафтно-рекреаційних зон на кінець розрахункового періоду. Визначення стратегічних напрямків санітарної очистки території з урахуванням перспективних обсягів утворення ТПВ.
7. Визначення заходів інженерної підготовки і захисту території від небезпечних природних процесів, як для існуючих так і для перспективних ділянок містобудівного освоєння території.
8. Дотримання санітарних норм та правил, законодавчих актів у сфері забезпечення санітарно-епідеміологічних норм та охорони навколишнього природного середовища при визначенні проектних рішень з планувальної структури населеного пункту, визначенні функціонального використання території.
9. Врахування та забезпечення охорони об'єктів культурної спадщини.

Інші плани та програми що мають відношення до документу державного планування

В розділі висвітлюється інформація про плани і програми, що діють на регіональному та місцевому рівнях, які в тій чи іншій мірі визначають передумови для прийняття проектних рішень в даній містобудівній документації. Їх положення та завдання беруться до уваги в процесі розроблення містобудівної документації та її стратегічної екологічної оцінки.

Основні стратегічні документи, що мають відношення до проекту генерального плану наведені далі:

1) Стратегія розвитку Миколаївської області на період до 2020 року.

Стратегія розвитку Миколаївської області на період до 2020 року (далі – Стратегія) була розроблена на підставі Закону України «Про стимулювання розвитку регіонів», з урахуванням Державної стратегії регіонального розвитку України на період до 2020 року та досвіду реалізації Стратегії економічного та соціального розвитку Миколаївської області на період до 2015 року.

Стратегічними цілями вказаного документу були визначені наступні:

- стійке економічне зростання на основі інноваційного розвитку багатогалузевої економіки;
- висока якість життя людини;
- збереження та розвиток територій.

2) Комплексна програма охорони довкілля Миколаївської області на 2018-2020 роки.

Комплексну програму охорони довкілля Миколаївської області на 2018-2020 роки розроблено відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 31 січня 2007 року № 106 «Про затвердження Порядку розроблення та виконання державних цільових програм» та розпорядження голови облдержадміністрації від 14 вересня 2006 року № 287-р «Про порядок розроблення та виконання обласних програм», Стратегії розвитку Миколаївської області на період до 2020 року, затвердженої рішенням обласної ради від 16 квітня 2015 року № 9.

Основною метою Програми є реалізація екологічної політики, спрямованої на стабілізацію та поліпшення стану навколишнього природного середовища на території Миколаївської області, забезпечення екологічно безпечного навколишнього середовища та стійкого стану екологічних систем області шляхом виконання на території області міжнародних, загальнодержавних, регіональних, місцевих програм та вирішення першочергових регіональних екологічних проблем.

3) Програма моніторингу довкілля Миколаївської області

Програма моніторингу довкілля Миколаївської області розроблена відповідно до Положення про державну систему моніторингу довкілля, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 30.03.98 № 391, і є складовою частиною Державної системи моніторингу довкілля.

Програма спрямована на налагодження системи спостережень та прогнозування ситуацій і явищ, які мають пріоритетний для регіону характер, забезпечення прийняття управлінських, адміністративних, господарських рішень у галузі охорони довкілля на основі підвищення рівня інформованості про стан довкілля області, підвищення якості обґрунтування природоохоронних заходів та ефективності їх здійснення, а також підвищення рівня знань та інформованості населення області про екологічний стан довкілля.

4) Програма розвитку водного господарства Миколаївської області на 2019-2021 роки

Програма розвитку водного господарства Миколаївської області на 2019-2021 роки затверджена рішенням обласної ради від 21 грудня 2018 року № 35.

Метою Програми є підвищення ефективності використання меліоративних систем області, відновлення ролі меліорованих земель у продовольчому та ресурсному забезпеченні держави, реалізації державної і регіональної політики у галузі водного господарства, забезпечення централізованим питним водопостачанням сільського населення, поліпшення екологічного стану сільських територій та умов проживання населення, задоволення потреби галузей економіки області у водних ресурсах, оптимізації водоспоживання, запобігання та ліквідації наслідків шкідливої дії вод, визначення водоохоронних зон та прибережних захисних смуг, збереження і відтворення водних ресурсів.

5) Програма «Питна вода Миколаївщини» на період до 2020 року.

Програма «Питна вода Миколаївщини» на період до 2020 року розроблена на виконання вимог Закону України «Про Загальнодержавну програму «Питна вода України» на 2006-2020 роки.

Метою Програми є попереднє опрацювання базових аналітичних даних щодо потенційних запасів питної води на території області; залучення спеціалізованої науково-дослідної установи для детального визначення економічно обґрунтованих напрямів забезпечення населення питним водопостачанням у розрізі адміністративно - територіальних одиниць області; опрацювання і погодження організаційних, технічних заходів з перспективної реалізації завдань щодо поліпшення питного водопостачання населених пунктів області.

6) Програма економічного і соціального розвитку м. Миколаєва на 2018-2020 роки.

Програма економічного і соціального розвитку м. Миколаєва на 2018-2020 розроблена відповідно до вимог Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», на базі ключових положень Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року та затверджена рішенням Миколаївської міської ради від 21 грудня 2017 року № 32/16.

В рамках програми відповідно до результатів та тенденцій розвитку господарського комплексу міста, з урахуванням негативних наслідків економічної ситуації в країні, визначені пріоритетні напрямки економічного і соціального розвитку міста на 2018-2020 роки, на яких пропонується сконцентрувати бюджетні та інші інвестиційні ресурси з метою підвищення конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості економіки міста, вирішення найгостріших проблем економічного і соціального розвитку та поліпшення якості життя мешканців.

7) «Екологічна політика Миколаєва»

Відповідно до розпоряджень Миколаївського міського голови від 10.06.11 № 281р «Про створення робочої групи для вивчення питання внесення змін та доповнень до Концепції екологічного розвитку м. Миколаєва в XXI столітті» та від 23.06.11 № 303р «Про внесення доповнень до розпорядження міського голови від 10.06.11 № 281р», враховуючи вимоги стандарту ДСТУ ISO 14001-97 «Системи управління навколишнім середовищем. Склад та опис елементів і настанови щодо їх застосування», міська рада рішенням № 12/19 від 2011-12-23 затвердила нову редакцію Екологічної політики м. Миколаєва.

Метою Екологічної політики є вироблення таких стратегічних напрямків екологічного розвитку міста, які дозволять досягнути стійкого розвитку і при одночасному розв'язанні екологічних проблем створять нові робочі місця, забезпечать здорове навколишнє середовище, знизять захворюваність від екологічних чинників, дозволять досягнути якісно нового рівня життя городян і будуть обов'язково враховуватися в подальшому плануванні соціально-економічного розвитку м. Миколаєва в XXI столітті.

8) Програма реформування та розвитку житлово-комунального господарства міста Миколаєва на 2015-2019 роки

Програма реформування та розвитку житлово-комунального господарства міста Миколаєва на 2015-2019 роки (затверджена рішенням Миколаївської міської ради 23 січня 2015 р. № 45/3) розроблена з врахуванням основних напрямків стратегії реформування житлово-комунального господарства України, з метою підвищення ефективності та надійності функціонування житлово-комунальних систем життєзабезпечення населення міста, поліпшення якості житлово-комунальних послуг з одночасним зниженням нераціональних витрат.

Мета Програми полягає у реалізації державної політики реформування житлово-комунального господарства, здійснення заходів щодо підвищення ефективності та надійності його функціонування, забезпечення сталого розвитку для задоволення потреб населення і

господарського комплексу в житлово-комунальних послугах відповідно до встановлених нормативів та стандартів.

9) Програма “Питна вода м. Миколаєва”

Програма “Питна вода м. Миколаєва” - затверджена рішенням Миколаївської міської ради 20 грудня 2007 р. № 20/7.

Метою Програми є покращання забезпечення населення міста питною водою нормативної якості; розвиток водопровідно-каналізаційної мережі; підвищення ефективності та надійності її функціонування; поліпшення на цій основі стану здоров'я населення та оздоровлення соціально-екологічної ситуації в місті; охорона та раціональне використання джерел питного водопостачання.

Більш детальний перелік програмних документів державного планування та їх рівень зв'язку з проектом генерального плану наведений у Додатку 1.

Оцінка екологічних цілей та завдань в сфері охорони довкілля, визначених в тому числі іншими документами державного планування, та їх відповідність цілям генерального плану наведена у Додатку 2.

Розділ 2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено

Повітряний басейн

Одним із визначальних чинників стану атмосферного повітря території є її метеорологічні характеристики, що визначають умови розсіювання шкідливих речовин в атмосферному повітрі. Місто Миколаїв розташоване у зоні помірного природного потенціалу забруднення атмосферного повітря та характеризується відносно сприятливими умовами розсіювання промислових викидів в атмосфері.

Джерелами забруднення повітряного басейну є стаціонарні та пересувні джерела викидів забруднюючих речовин, при цьому більшість викидів відбувається від пересувних джерел викидів.

Дослідження стану атмосферного повітря регулярно проводяться структурним підрозділом Миколаївського обласного центру з гідрометеорології Комплексною лабораторією спостережень за забрудненням природного середовища.

Спостереження здійснюються на 4 стаціонарних постах (№1 - вул. Обсерваторна. 1, № 2 - вул. Погранична ріг пр. Богоявленський, № 3 - вул. 12 Лінія, ріг вул. 7 Повздовжня, № 4 - вул. Соборна, біля обласного Палацу культури) за наступними показниками: вміст пилу, діоксиду сірки, оксиду вуглецю, діоксиду азоту, оксиду азоту, фтористого водню, формальдегіду, після чого інформація щомісяця надходить до департаменту житлово-комунального господарства Миколаївської міської ради. Пости спостереження розташовані здебільшого в центральній частині міста, при цьому лише 2 з них в зоні впливу суттєвих транспортних магістралей та виробничих підприємств. Таким чином, результати спостереження лише по постах №№ 2 та 3 потенційно відображають вплив автотранспорту та промислових викидів на стан атмосферного повітря.

За даними Головного управління статистики у Миколаївській області моніторингові спостереження забруднення атмосферного повітря від пересувних джерел у 2016, 2017 та 2018 роках не проводились.

Протягом 2017 року перевищення максимально разових граничнодопустимих концентрацій (ГДК) спостерігались в атмосферному повітрі м. Миколаєва по пилу, оксиду вуглецю, діоксиду азоту, фтористому водню, формальдегіду.

Річний хід середньомісячних концентрацій пилу, діоксиду сірки, оксиду вуглецю, діоксиду азоту, оксиду азоту, фтористого водню був достатньо рівномірний по всіх пунктах спостережень.

Середньомісячні концентрації формальдегіду підвищувались у теплий період.

Таблиця 2.1. Найбільші середні і максимальні концентрації забруднюючих речовин в атмосферному повітрі м. Миколаєва

Назва забруднюючої речовини	Середньорічний вміст, мг/м ³	Середньодобові ГДК, мг/м ³	Максимальні разові ГДК, мг/м ³	Максимальний вміст, мг/м ³
Пил	0,1	0,15	0,5	0,5
Діоксид сірки	0,005	0,05	0,5	0,029
Оксид вуглецю	2	3	5	9
Діоксид азоту	0,04	0,04	0,2	0,19
Оксид азоту	0,01	0,06	0,4	0,07
Фтористий водень	0,003	0,005	0,020	0,020
Формальдегід	0,013	0,003	0,035	0,067

Назва забруднюючої речовини	Середньорічний вміст, мг/м ³	Середньодобові ГДК, мг/м ³	Максимальні разові ГДК, мг/м ³	Максимальний вміст, мг/м ³
Важкі метали:				
Залізо	0,85	40,0		3,31
Марганець	0,024	1,0		0,12
Мідь	0,025	2,0		0,11
Нікель	0,012	1,0		0,02
Свинець	0,018	0,3		0,05
Хром	0,011	1,5		0,02
Цинк	0,035	50,0		0,13
Кадмій	0,001	0,3		0,002

Стаціонарні джерела викидів. Стан атмосферного повітря в певній мірі залежить від обсягів викидів забруднюючих речовин різними джерелами та ефективністю існуючих методів їх регулювання. Аналіз тенденцій обсягів викидів забруднюючих речовин стаціонарними джерелами проводиться згідно статистичних даних, наявних на час проведення експертної оцінки (наданих Головним управлінням статистики в Миколаївській області, Управлінням екології та природних ресурсів Миколаївської ОДА).

Таблиця 2.2. Динаміка викидів стаціонарними джерелами в атмосферне повітря, в тому числі по найпоширеніших речовинах в цілому по області та по м. Миколаєву, тис. т

Населені пункти	2015 рік					2016 рік					2017 рік				
	Разом	у тому числі				Разом	у тому числі				Разом	у тому числі			
		Пил	Діоксид азоту	Діоксид сірки	Оксид вуглецю		Пил	Діоксид азоту	Діоксид сірки	Оксид вуглецю		Пил	Діоксид азоту	Діоксид сірки	Оксид вуглецю
Разом по області, у тому числі:	15,79	4,32	2,246	0,613	1,74	13,89	3,52	2,53	0,58	1,69	14,18	3,57	2,631	0,67	1,89
м. Миколаїв	5,47	1,67	1,191	0,049	0,773	3,57	0,98	0,409	0,047	0,555	3,33	0,98	0,473	0,054	0,71

Згідно зі статистичними даними про викиди забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення в останні 3 роки спостерігається тенденція до поступового зменшення обсягу викидів забруднюючих речовин. Це пов'язано з досить повільним нарощуванням темпів екологізації діяльності підприємств. У той же час, викиди діоксиду вуглецю мають незначну тенденцію до зростання.

Таблиця 2.3. Основні забруднювачі атмосферного повітря м Миколаєва

Підприємство – забруднювач	Відомча приналежність	Валовий викид, т		Зменшення /-/ Збільшення /+/ /+/	Причина зменшення/ збільшення
		2016 р.	2017 р.		
ТОВ «Миколаївський глиноземний завод»	Приватна власність	2200,0	2117,6	-82,4	Впровадження природоохоронних заходів

Підприємство – забруднювач	Відомча приналежність	Валовий викид, т		Зменшення -/ Збільшення /+	Причина зменшення/ збільшення
		2016 р.	2017 р.		
Миколаївське ЛВУМГ ПАТ «Уктрансгаз»	НАК «Нафтогаз України»	1077,0	1186,4	+109,4	Збільшення ремонтних робіт на газопроводах
ДП НВКГ «Зоря» – «Машпроект»	Державний концерн «Укроборонпром»	483,2	428,66	-54,54	Зменшення обсягів виробництва
ОКП «Миколаїв-облтеплоенерго»	Міністерство комунального господарства	242,1	216,7	-25,4	Зменшення обсягів виробництва теплоенергії
ТОВ СП «Нібулон»	Підприємства України, засновані фізичними особами	621,6	551,6	-70,0	Впровадження природоохоронних заходів
ПАТ «Миколаївгаз»	НАК «Нафтогаз України»	2472,8	2435,8	-37,0	Зменшення ремонтних робіт на газопроводах
ВП Пасажирське вагонне депо станції Миколаїв	Міністерство транспорту та зв'язку України	118,5	147,4	+28,9	Збільшення обсягів перевезень
ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ»	Міністерство енергетики та вугільної промисловості України	109,9	109,1	-0,8	На тому самому рівні
ТОВ «Морський спеціалізований порт Ніка-Тера»	Приватна власність	134,0	163,1	+29,1	Збільшення обсягів перевантаження

Відповідно до даних, представлених в таблиці, можна зробити висновки, що до найбільших забруднювачів відносяться такі підприємства: ПАТ «Миколаївгаз», ТОВ «Миколаївський глиноземний завод», Миколаївське ЛВУМГ.

Таблиця 2.4. Викиди забруднюючих речовин та діоксиду вуглецю в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення за видами економічної діяльності у 2017 році

Види економічної діяльності	Обсяги викидів			
	забруднюючих речовин		діоксиду вуглецю	
	т	відсотків до загального підсумку	тис. т	відсотків до загального підсумку
Усі види економічної діяльності	3328,8	100,0	350,6	100,0
Переробна промисловість	822,8	24,7	58,4	16,7
у тому числі				
виробництво харчових продуктів	152,7	4,6	14,9	4,2
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	1120,3	33,7	239,1	68,2
Водопостачання, каналізація, поводження з відходами	61,0	1,8	0,4	0,1
Будівництво	8,0	0,2	0,7	0,2
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	380,6	11,4	1,3	0,4
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	745,5	22,4	40,8	11,6

Види економічної діяльності	Обсяги викидів			
	забруднюючих речовин		діоксиду вуглецю	
	т	відсотків до загального підсумку	тис. т	відсотків до загального підсумку
Тимчасове розміщення й організація харчування, інформація та телекомунікації; фінансова та страхова діяльність; операції з нерухомим майном; діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	16,3	0,5	0,8	0,2
Професійна, наукова та технічна діяльність; освіта	13,2	0,4	1,6	0,5
Державне управління і оборона; обов'язкове соціальне страхування	138,3	4,2	4,9	1,4
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги; мистецтво, спорт, розваги та відпочинок; надання інших видів послуг	22,8	0,7	2,6	0,7

В середньому ж одним підприємством міста в атмосферне повітря протягом 2017 року викинуто 27,3 т забруднюючих речовин.

Стационарні джерела викидів зосереджені переважно на території промислово-виробничих груп, зосереджених в промвузлах, що розташовані переважно у східній та південній частинах міста. Окрім того, на узбережжі Південного Бугу у межах міста розташовані потужні портові комплекси, одним з основних видів діяльності котрих є перевантаження вантажів, зокрема сипучих. Особливо негативно на стан атмосферного повітря впливає перевантаження вугілля, мінеральних добрив, сірки та інших хімічних речовин. При недотриманні технологій дрібні частки сипучих вантажів потрапляють в атмосферу та з вітровими потоками розносяться на значні відстані, що можуть перевищувати розмір санітарно-захисних зон портових господарств.

Основними забруднюючими речовинами є окисли вуглецю, окисли азоту, сірчаний ангідрид, пил. В зоні впливу промислових ділянок, в межах СЗЗ, можливі перевищення ГДК забруднюючих речовин в атмосферному повітрі.

Окрім того, за несприятливих метеорологічних умов потенційно можливе забруднення атмосферного повітря пилом червоного шламу від шламосховищ ТОВ «Миколаївський глиноземний завод». З метою ліквідації та недопущення в подальшому ситуації забруднення атмосферного повітря ТОВ «Миколаївський глиноземний завод» розроблено «Програму комплексних заходів щодо пилопригнічення при експлуатації шламосховищ №1 та № 2 ТОВ «Миколаївський глиноземний завод». Згідно зазначеної Програми та вимог дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами підприємством проводиться моніторинг атмосферного повітря на межі санітарно-захисної зони.

Пересувні джерела

Останнім часом значно збільшилася кількість транспорту на території міста. Викиди в атмосферне повітря від транспортних джерел в три, а інколи і в чотири рази перевищують об'єми викидів від стаціонарних джерел, що розташовані в місті. Значну частину викидів утворює транзитний транспорт.

Викиди від автотранспорту особливо небезпечні для здоров'я людини, оскільки потрапляють у повітря в приземному шарі, в зоні дихання людини. Якість повітря може погіршуватись з причини експлуатації технічно зношеного транспорту, сумнівної якості пального, недосконалої організації дорожнього руху, стану дорожнього покриття. Найбільші

інтенсивності автомобільного руху, в тому числі транзитного, відмічаються по проспектах Центральному, Миру, Героїв України та Богоявленському, а також по вулицях Херсонське шосе, Пушкінська, Погранична, Велика Морська, Нікольська, Веселинівська, Космонавтів.

Аналіз тенденцій обсягів викидів забруднюючих речовин пересувними джерелами здійснений згідно статистичних даних, наявних на час проведення експертної оцінки (наданих Головним управлінням статистики в Миколаївській області, Управлінням екології та природних ресурсів Миколаївської ОДА).

Таблиця 2.5. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітрям Миколаєва пересувними джерелами забруднення, тис. т

	2000 р.	2005 р.	2010 р.	2015 р.	2016* р.	2017* р.
Викиди забруднюючих речовин пересувними джерелами забруднення	19054	24576	26443	22046	...	...
з них						
діоксид сірки	86	225	395	333	...	...
діоксид азоту	1156	3123	4495	4027	...	...
оксид вуглецю	15123	17601	18244	15048	...	...
метан	2609	3257	79	65	...	...
неметанові леткі органічні сполуки	...	...	2713	2127	...	...
зважені суспендовані частинки	...	...	...	394	...	...
Із пересувних джерел забруднення викиди за видами транспорту						
автомобільним транспортом	19054	20887	21251	17341	...	...
з них						
діоксид сірки	86	114	203	167	...	...
діоксид азоту	1156	1354	2009	1665	...	...
оксид вуглецю	15123	16492	16276	13328	...	...
метан	2609	2812	70	57	...	...
неметанові леткі органічні сполуки	...	...	2426	1905	...	...
зважені суспендовані частинки	...	...	...	209	...	...
авіаційним, залізничним, водним транспортом та виробничою технікою	...	3689	5192	4705	...	...
з них						
діоксид сірки	...	111	192	166	...	...
діоксид азоту	...	1769	2486	2362	...	...
оксид вуглецю	...	1109	1969	1720	...	...
метан	...	445	10	8	...	...
неметанові леткі органічні сполуки	...	...	287	222	...	...
зважені суспендовані частинки	...	...	...	185	...	...

* - У 2016 та 2017 рр. розрахунки щодо обсягів викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел забруднення не проводилися згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.03.2017 № 175-р не здійснювався.

Згідно зі статистичними даними про викиди забруднюючих речовин пересувними джерелами забруднення в останній рік, що охоплений наявними даними статистичної звітності, спостерігається тенденція до їх скорочення. Така тенденція більш ймовірно

пов'язана із зменшенням використання автотранспортним засобами приватної власності через загальне зменшення фінансових статків населення у 2015 році.

Отже, одним із головних завдань в питанні охорони атмосферного повітря на території житлової та прирівняної до неї забудови є розподілення транспортних потоків шляхом формування раціональної магістральної мережі вулиць, створення об'їзних доріг для виведення транзитних потоків поза межі сельбищної зони та виконання інших рішень, передбачених в проекті генерального плану в розділі «Транспорт».

Регулювання впливу на атмосферне повітря стаціонарних джерел викидів здійснюється шляхом виділення санітарно-захисних зон (далі - СЗЗ) існуючих підприємств та виділення СЗЗ для перспективних промислово-комунальних зон та об'єктів та їх озеленення, впровадження інженерно-планувальних заходів на підприємствах або надання рекомендації з їх перепрофілювання.

Для забезпечення відповідності стану атмосферного повітря санітарним нормам на території житлової забудови регулювання впливу від котелень підприємств теплоенергопостачання міста здійснюється за рахунок планувально-конструктивних будівельних і технологічних рішень котелень при їх реконструкції та технічному переоснащенні, з впровадженням теплових установок сучасного типу: тепло-гідромеханічні генератори, теплові насоси та інших альтернативних джерел теплопостачання (когенераційні установки, геліосистеми).

Ймовірний майбутній розвиток, якщо проект генерального плану не буде затверджений.

У новій редакції Екологічної політики м. Миколаєва якість атмосферного повітря визначається як один з головних індикаторів стійкого екологічного розвитку населеного пункту. У майбутньому, зі збільшенням кількості житлової забудови та підприємств виробничо-комунального сектору без належної системи споруд та мереж тепло-, газопостачання міста, без оптимізації розміщення нових суб'єктів виробничої діяльності з урахуванням екологічних вимог, рівень забруднення атмосферного повітря, швидше за все матиме тенденцію зростання. У випадку, якщо проект генерального плану не буде затверджений, якісні показники стану атмосферного повітря і надалі не в повній мірі відповідатимуть нормативним, що призведе до зниження якості екологічних показників стану довкілля в цілому та погіршення санітарно-гігієнічних умов проживання населення. Окрім того, якщо проект генерального плану не буде впроваджений, а нові рішення щодо розбудови вулично-дорожньої мережі, що визначає як внутрішні міські, так і зовнішні зв'язки транспортного сполучення для зменшення транзиту через місто, не будуть реалізовані, негативний вплив транспорту на атмосферне повітря і здоров'я населення буде зростати, що в подальшому призведе до зниження рівня комфортного проживання.

Водний басейн

Територія міста (відповідно гідрологічного районування) відноситься до Причорноморської області надзвичайно низької водності. Однак, місцезрештування і геоморфологічні особливості території визначили її досить складні гідрологічні умови.

Поверхневі води представлені ріками Південний Буг, Інгул та Бузьким лиманом, який утворився в результаті затоплення морем гирла Південного Бугу (вважається, що р. Південний Буг закінчується і переходить у лиман в районі гирла р. Інгулу).

Окрім того, в межах міста розташовані штучні водойми та ставки.

За даними Регіональної доповіді про стан навколишнього природного середовища у Кіровоградській області у 2017р. радіологічний і гідрохімічний моніторинг поверхневих вод басейну річки Південний Буг у Миколаївській області, здійснювався басейновою

лабораторією моніторингу вод та ґрунтів Південно-Бузького басейнового управління водного господарства згідно Програми державного моніторингу довкілля в частині здійснення Держводагентством України контролю за якістю поверхневих вод.

Згідно результатів досліджень в створі на р. Інгул (район старого пішохідного мосту) мали місце перевищення ГДК по ХСК в 2,2 р. - середньорічна $32,54 \text{ мг/дм}^3$ кисню, за жорсткістю в 2,3 р. - середньорічна $15,83 \text{ мг/дм}^3$, за сухим залишком в 4,0 р. – середньорічна $4029,35 \text{ мг/дм}^3$, за хлоридами в 4,7 р. - середньорічна $1657,80 \text{ мг/дм}^3$, за магнієм в 3,0 р. - середньорічна $121,30 \text{ мг/дм}^3$, за натрієм в 5,6 р. - середньорічна $1113,23 \text{ мг/дм}^3$.

На Бузькому лимані розташований створ контролю в районі водозабору Миколаївської ТЕЦ. Внаслідок змінно-нагінних явищ, що мають місце у Бузькому лимані, спостерігалися нестабільні показники за сухим залишком (від $3164,0 \text{ мг/дм}^3$ до $10067,0 \text{ мг/дм}^3$), за хлоридами (від $1277,61 \text{ мг/дм}^3$ до $4534,80 \text{ мг/дм}^3$), за магнієм (від $125,25 \text{ мг/дм}^3$ до $347,78 \text{ мг/дм}^3$), за жорсткістю загальною (від $15,30 \text{ мг.екв./дм}^3$ до $36,20 \text{ мг.екв./дм}^3$), за натрієм (від $824,0 \text{ мг/дм}^3$ до $3186,0 \text{ мг/дм}^3$). Перевищувала ГДК в 2,2 р. середньорічна концентрація по ХСК – $33,57 \text{ мг/дм}^3$ кисню. Спостерігались одиничні перевищення за калієм.

За результатами моніторингових досліджень, найбільше антропогенне навантаження здійснюється на води Бузького лиману. За даними Департаменту житлово-комунального господарства Миколаївської міської ради до цього водного об'єкту здійснюють скид зворотних вод 14 підприємств-водокористувачів

Комунальним підприємством, що здійснює найбільший скид недостатньо очищених стоків, є МКП «Миколаївводоканал», що експлуатує очисні споруди каналізації м. Миколаєва. Доля скиду зворотних вод згаданого підприємства складає близько 90 % від загального об'єму скидів зворотних вод від усіх підприємств житлово-комунального господарства області.

Очисні споруди каналізації розташовані біля с. Галицинове Вітовського району на площі 13,7 га. Проектна потужність очисних споруд становить 118,0 тис. $\text{м}^3/\text{добу}$, фактична – 104,0 тис. $\text{м}^3/\text{добу}$. Метод очистки стоків – механічний і біологічний. Експлуатуються з 1973 року, знаходяться у незадовільному технічному стані та потребують реконструкції і модернізації.

За формою 2-ТП (водгосп) МКП «Миколаївводоканал» 2017 року до водних об'єктів скинуто 23,35 млн м^3 стічних вод, з яких недостатньо очищених – 20,31 млн м^3 .

До основних причин незадовільної роботи очисних споруд каналізації м. Миколаєва відносяться: аварійний стан глибоководного випуску стоків після очистки та недостатня потужність очисних споруд на стадії вторинного відстоювання. З метою розв'язання зазначених проблемних питань, заходи «Реконструкція діючих очисних споруд каналізації м. Миколаєва» і «Реконструкція глибоководного випуску в Бузький лиман від очисних споруд каналізації м. Миколаєва» включено до Комплексної програми охорони довкілля Миколаївської області на 2018-2020 роки.

Крім випуску стічних вод після очистки на каналізаційних очисних спорудах МКП «Миколаївводоканал» має випуск зворотних вод після водопровідних очисних споруд (стічні води після промивки фільтраційного обладнання) до р. Вітовка.

Стічні води від споживачів мікрорайонів Велика Корениха та Варварівка системою самопливно-напірних колекторів та насосних станцій поступають на локальні очисні споруди з ставком накопичувачем. Стан очисних споруд незадовільний.

Стічні води від багатоповерхової забудови мікрорайону Матвіївка відводяться на каналізаційні очисні споруди (поля фільтрації), розташовані на західній околиці Матвіївки. Технічний стан очисних споруд незадовільний.

Якість стічних вод, що відводиться на у ставок-накопичувач з Варварівських очисних споруд та на поля фільтрації у Матвієвці не нормується.

Частка населення м. Миколаєва, що користується централізованою системою каналізації складає 83,0%. Садибна забудова частково неканалізована, населення користується вигребами з наступним вивезенням відходів на очисні споруди каналізації.

Основна частина промислових підприємств після попереднього очищення скидають стічні води у міську каналізацію.

Власні очисні споруди з самостійними випусками в водні об'єкти мають ДП НКВГ «Зоря»-«Машпроект», ТОВ «СП «Нібулон», та інші.

Існуюче водопостачання

Джерелами водопостачання м. Миколаєва є поверхневі води річок Дніпро, Інгул, Південний Буг (Бузький лиман) та підземні води Причорноморського артезіанського басейну.

В м. Миколаєві централізоване водопостачання та водовідведення здійснює МКП «Миколаївводоканал», на балансі якого в системі водопостачання знаходяться:

- очисні споруди водопроводу м. Миколаєва потужністю 200,0 тис. м³/добу;
- поверхневий водозабір із р. Дніпро потужністю 280,0 тис. м³/добу, розташований в с. Микільське Білозерського району Херсонської області;
- Надбузький підземний водозабір з максимальною потужністю 480,0 м³/добу, що складається з двох свердловин;
- Варварівський підземний водозабір з максимальною потужністю 532,0 м³/добу, що складається з трьох свердловин;
- Матвіївський підземний водозабір з максимальною потужністю 456,0 м³/добу, що складається з 2 діючих свердловин та 14 свердловин і 12 шахтних колодязів, які знаходяться у резерві для потреб цивільної оборони;
- підземні водозабори мікрорайону Велика Корениха з максимальною потужністю 547,0 м³/добу, що складаються з 2 діючих свердловин та 1 каптажного колодязя.

Послугами централізованого водопостачання охоплено 83,4% населення міста.

На центральних водоочисних спорудах з метою приведення якості води поверхневого джерела водопостачання до вимог ДСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною» МКП «Миколаївводоканал» застосовує двоступеневу систему очищення води: відстоювання і фільтрація. Для видалення хвороботворних бактерій вода обробляється рідким хлором. Для осадження зважених речовин у разі необхідності – коагулянт.

Якість води Матвіївського підземного водозабору також відповідає нормативним вимогам.

Натомість населення мікрорайону Варварівка, селищ Велика та Мала Коренихи отримує воду з підземних джерел, якість котрої не в повній мірі задовольняє вимоги ДСанПіН 2.2.4 171-10, а також привізну доочищену. Спостерігається погіршенні якості підземної води за бактеріологічними та хімічними показниками (вміст нітратів).

Локальні системи з самостійними водозаборами з поверхневих джерел мають наступні підприємства:

- з Бузького лиману (р. Південний Буг) - ПАТ «Миколаївська ТЕЦ», ДП НКВГ «Зоря» – «Машпроект», ТОВ «СП «Нібулон», ДП «СК «Ольвія».
- з р. Інгул - ДП «Миколаївський суднобудівний завод».

Локальні системи з самостійними водозаборами з підземних джерел мають ПАТ «Завод «Екватор», ТзОВ «Миколаївтранспорт плюс», МКП «Миколаївводоканал», АТ «Миколаївобленерго», ДП НКВГ «Зоря» – «Машпроект», ТОВ «МСП «Ніка-Тера», ТОВ «СП «Нібулон», ТОВ «Смарт-Мерітайм груп, МФ ДУ «Держгідрографія» та інші.

Отже, основними проблемами сфери водопостачання та водовідведення у м. Миколаєві, котрі потребують негайного вирішення є: незадовільний технічний стан та застаріла технологія системи очистки води, насосного обладнання та водорозподільних мереж, незадовільна якість води у локальних системах водопостачання, значна водоемкість промислового виробництва та недосконалість економічних та правових основ функціонування водопровідно-каналізаційного господарства.

Окремим проблемним питанням у сфері охорони поверхневих вод населеного пункту є стан Жовтневого водосховища.

Жовтнєве водосховище було збудоване у 1956-му році і використовувалося як основне джерело для водопостачання міста Миколаєва з часу вводу в дію очисних споруд у 1958-му році. Основні параметри водосховища при максимальному об'ємі - 31,0 млн. м³, довжина - 4,2 км, ширина - 1,9 км, глибина - 19,4 м. Водосховище поповнювалось водою з Інгулецької зрошувальної системи. По каналу транспортувалась змішана вода річок Інгулець та Дніпра. Дніпровська вода подавалась зворотнім потоком по руслу р. Інгулець. Починаючи з 1979-го року, коли була введена вдію перша нитка водоводу Дніпро-Миколаїв, водосховище виконувало роль резервного джерела водопостачання.

Після остаточної добудови другої нитки водоводу Дніпро-Миколаїв у 2002-му році, питома частина води з водосховища у загальному об'ємі води, що подавалась на очисні споруди, стала складати не більше 3,0-4,0 %.

Внаслідок незначних об'ємів відбору, а також неповного заповнення водосховища (з 2002-го року заповнення здійснювалось до об'ємів 18,0-22,0 млн. м³), значно погіршилась якість води. Незадовільні показники якості підтверджувались результатами аналізів як відомчої лабораторії, так і контролюючих органів. Це пояснювалось значним ростом фіто- і зоопланктону з періодичним замором риби внаслідок зниження вмісту розчиненого кисню у воді. Береги водосховища замулились та вкрились вищою водною рослинністю. Також необхідно зазначити, що щорічно, шляхом випаровування з водного дзеркала та фільтрації втрачалось до 7,0 млн. м³ води, а ці втрати відносились до експлуатаційної діяльності і були враховані розрахунками до діючих на той час тарифів.

Згідно водогосподарському паспорту Жовтневого водосховища у розділі гідрогеологічних характеристик зазначено, що проектний термін замулення складає 50 років. Тому було прийняте рішення з 2007-го року вивести даний об'єкт у капітальний ремонт.

Згідно рішення Миколаївської міської ради від 10.07.2002 року № 3/9 земельну ділянку під водосховищем, площею 555,0 га та передано до земель запасу Корабельного району, тобто у комунальну власність. Замовником проекту "Розчистка Жовтневого водосховища від замулення" було визначено Департамент житлово-комунального господарства Миколаївської міської ради. У 2011-му році відповідна проектно-кошторисна документація була розроблена інститутом "Укркомундорпроект".

З різних причин, в основному через відсутність фінансування, наміри по відновленню водосховища не були реалізовані. За даними МКП "Миколаївводоканал" існує нагальна необхідність реконструкції Жовтневого водосховища і використання його у якості резервного джерела водопостачання міста.

Система дощової каналізації

Крім скиду недостатньо очищених зворотних вод від комунальних очисних споруд міста, і якісний стан водних об'єктів істотно впливає скид неочищених дощових стоків, які додатково забруднюються через несанкціоновані скиди побутової каналізації приватного сектору. Уздовж транспортних магістралей скиди неочищених дощових стоків спричиняють забруднення водних об'єктів та ґрунтів важкими металами, токсичними та канцерогенними речовинами від осідання викидів автотранспорту, витікання паливо-мастильних матеріалів, продуктами руйнування твердого дорожнього покриття тощо.

На теперішній час єдиної системи відведення дощових вод в місті не існує. В цілому, на території міста відведення поверхневих, дощових та талих вод здійснюється мережами дощової каналізації, відкритими водовідвідними канавами, побудованими вздовж вулиць та лотками. Протяжність закритих мереж дощової каналізації складає – 44,1 км, каналів та лотків – 12,0 км. Очисні споруди дощових вод відсутні. Скиди поверхневого стоку здійснюються у Південний Буг, Бузький лиман, Інгул, оз. Солоне (усього 19 ипусків).

Дощову каналізацію побудовано у середині та другій половині минулого сторіччя у Центральному, Заводському та Інгульському районах.

Дощова каналізація знаходиться у незадовільному стані, подекуди замулені. Потребують очищення дощоприймальні колодязі і колектори. На багатьох дощоприймальних колодязях відсутні решітки. Відкриті канали засипані побутовим сміттям. Деякі колектори мають незаконні підключення господарчо-побутової каналізації з прилеглих приватних садибних будинків. В період значних опадів дощова мережа не виконує свою функцію, не деяких ділянках колекторів спостерігається зворотний підпір води. Таким чином існуюча система відведення дощових та талих вод у м. Миколаєві потребує розвитку та вдосконалення насамперед за рахунок реконструкції окремих ділянок мереж із збільшенням їх пропускної здатності, проведення постійного моніторингу технічного стану мереж, їх регулярного розчищення. А також значного розширення існуючої мережі, будівництва нових магістральних та головних колекторів по тальвегам водозбірних басейнів відповідно до умов формування поверхневого стоку, за напрямками його руху з метою запобігання накопичення стоків, підтоплення міських територій та зменшення ризику прояву ерозійних процесів. Перед скидом поверхневих стоків у водні об'єкти необхідно влаштовувати споруди по їх очищенню.

Суттєве занепокоєння в контексті охорони поверхневих та підземних вод від забруднення виступає питання, яке протягом останніх 10-и років набуло особливої актуальності - визначення водоохоронних зон та прибережних захисних смуг водних об'єктів міста. Господарське використання земель в межах прибережних захисних смуг регламентується дією Земельного та Водного кодексів України. Згідно Закону України «Про внесення змін до Водного та Земельного кодексів України щодо прибережних захисних смуг» прибережні захисні смуги встановлюються за окремими проектами землеустрою.

У 2012-му році рішенням Миколаївської міської ради від 31.05.2012 р. № 17/4 затверджено робочий проект «Встановлення водоохоронних зон та прибережних захисних смуг річок Інгул, Південний Буг і Бузького лиману на території землекористування м. Миколаєва».

Постановою Одеського апеляційного адміністративного суду від 10.03.2015 р. по справі № 814/3187/13-а вищезначене рішення визнано протиправним та скасовано. Ухвалою Вищого адміністративного суду України касаційну скаргу Миколаївської міської ради на постанову Одеського апеляційного суду від 10.03.2015 по справі №814/3187/13-а залишено без задоволення.

Таким чином, станом на сьогодні у місті відсутній розроблений та затверджений в установленому законодавством порядку Проект землеустрою щодо організації і встановлення меж водоохоронних зон та прибережних захисних смуг, що унеможливило налагодження механізму достовірного та ефективного контролю ведення господарської діяльності у прибережних зонах.

Ймовірний майбутній розвиток, якщо проект генерального плану не буде затверджений.

Якість поверхневих вод. Відсутність достатньо розвиненої системи збору дощових вод та відсутність локальних очисних споруд у місцях їх випуску, неповне охоплення міста каналізаційними мережами, недостатня відповідність показників стічних вод нормативним, а

також відсутність встановлених у визначеному порядку прибережних захисних смуг водних об'єктів спричинятимуть і надалі негативний вплив на якість поверхневих вод.

Водопостачання. Забезпечення питною водою для більшості населення здійснюється відповідної до санітарних норм якості і не має ризику для здоров'я населення. Комунальним підприємством здійснюються роботи з виконання плану заходів щодо розвитку, реконструкції та переоснащення мереж та споруд системи централізованого водопостачання, що дає підстави припускати достатньо високий рівень забезпечення в майбутньому якісною питною водою і відсутності ризиків для здоров'я населення, що підключене до централізованої системи водопостачання.

Однак, відсутність мереж централізованого водопостачання у віддалених мікрорайонах міста (Варварівка, Велика та Мала Корениха, Матвіївка) залишатиме певні ризики для здоров'я населення через користування водою незадовільної якості.

Окрім того, сучасний стан Жовтневого водосховища викликає робить неможлими його використання як резервного джерела водопостачання міста у разі виникнення надзвичайної ситуації на водозабірних спорудах у або на водоводі Дніпро-Миколаїв.

Ґрунти та земельні ресурси

Ґрунтовий покрив території міста представлений чорноземами південними і темно-каштановими солонцюватими ґрунтами, характерними для південно-степової зони. Товщина гумусового горизонту повнопрофільних ґрунтів становить (для чорноземів і темно-каштанових) до 50 см. На крутосхилах ґрунти зазнають ерозії, тому вони малогумусні або мають змитий гумусовий горизонт.

В заплавах річок на піщаних та піщано-глинистих відкладах сформувались гідроморфні типи ґрунтів: дернові, лучні, лучно-болотні та болотні. Нормально зволожені відмінності характеризуються більшою від зональних ґрунтів родючістю завдяки товщому (до 90 см) гумусовому горизонту та наявності в ньому природного зволоження.

На піщаних терасах рік у межах локальних ділянок сформувались дернові слаборозвинуті ґрунти, місцями чорноземи на пісках.

Міські ґрунти мають різний рівень гідролітичної кислотності. Найнижчий відзначений у ґрунтах насаджень, розміщених поблизу проїзної частини вулиць, причому з віддаленням від цих місць її питома вага зростає. Висока кислотність ґрунтів впливає на загальну доступність поживних речовин, а отже, і на розвиток деревної рослинності. Наприклад, рН практично у всіх ґрунтах насаджень, які прилягають до міських автомагістралей, перебуває в межах 7,0-8,0 і належить до сильно-лужної групи. Кислі ґрунти зустрічаються тільки у парках з природними ґрунтами. Висока кислотність ґрунтів, як і їх алкалізація, впливають на загальну доступність поживних речовин, а отже, і на розвиток деревної рослинності.

Окрім того, повсюдно спостерігається переущільнення ґрунтів у міських насадженнях, що насамперед веде до зменшення шпаруватості і погіршення водного режиму. На вибитаних ділянках водопроникність верхнього шару в 3-4 рази нижча, ніж у природних непорушених ґрунтах.

Сучасне використання території міста як земельного ресурсу має наступні показники. Площа міста згідно даних відділу Держгеокадастру у Миколаївському районі (Довідка структури земель м. Миколаїв на 01.01.2018р.) складає 25282,6 га. Житлова забудова складає 21,7 % від території міста. Значний відсоток складають водні поверхні (31,6%), ландшафтно-рекреаційні та озеленені території (10,6%), території сільськогосподарського призначення (10,5%), спецтериторії (8,7%), виробничі території (7,5 %).

Таблиця 2.6. Сучасне використання території м. Миколаєва

Показники	га	%
1. Житлова забудова, всього, у тому числі:	1543,0	27,9
- багатоквартирна	209,6	3,8
- садибна	1333,4	24,1
2. Громадська забудова	154,2	2,8
3. Виробнича забудова	413,6	7,5
4. Комунальна забудова	87,4	1,6
5. Складська забудова	32,6	0,6
6. Території транспортної інфраструктури, всього, у тому числі:	716,5	12,9
- вулично-дорожньої мережі	256,4	4,6
- зовнішнього транспорту	460,1	8,3
7. Ландшафтно-рекреаційні та озеленені території загального користування, всього, у тому числі:	789,2	14,2
- озеленені території загального користування	52,8	1,0
- дач та садівницьких кооперативів	649,2	11,7
- ліси	87,2	1,6
8. Спецтериторії	5,2	0,1
9. Території сільськогосподарського призначення	1499,6	27,1
10. Водні поверхні	83,0	1,5
11. Озеленені території	200,6	3,6
11. Інші території	15,1	0,3
Територія в межах населеного пункту	5540,0	100,0

Відповідно схеми інженерно-геологічного районування України, територія Миколаєва розташована у межах Чорноморської западини і відноситься до категорії підвищеної складності інженерно-геологічного освоєння території (особливо це стосується правобережної частини населеного пункту).

Забудова територій, експлуатація будівель та споруд, інших комплексів і об'єктів практично скрізь супроводжується накопиченням вологи в ґрунті та підвищенням рівня ґрунтових вод, що призводить до порушення природної рівноваги у водному балансі та негативно позначається на стані довкілля, соціально-економічних умовах життєдіяльності на цих територіях. У межах підтоплених територій виділяються ділянки, де склалися несприятливі, а інколи й небезпечні для життя людей умови (зсуви, просадки, деформація споруд, будівель, підземних мереж, вимокання зелених насаджень, заболочування, повторне засолення ґрунтів). Серед причин підтоплення територій міста переважають: зміни умов формування поверхневого стоку; підняття рівня ґрунтових вод; засипання природних дренажів (ярів, балок); недостатня увага до розвитку зливової каналізації; створення зон намівного ґрунту; втрати води з водоносних мереж і комунікацій житлово-комунального і промислового призначення та інше. На сьогоднішній день в місті Миколаєві найбільш загрозлива ситуація з підтопленням територій складається:

Таблиця 2.7. реєстр територій м. Миколаєва, що зазнають підтоплення

Район міста	Підтоплені території	Площа, км ²	Стисла характеристика постраждалих у зоні підтоплення
Центральний район	Тернівка (вулиці: Молодіжна, Аерофлотська, В'язова, Софіївська, Варненська, Слов'янська, Цілинна, Новоросійська, Левського, Пушкіна,	2,0	700 приватних домоволодінь, 2128 мешканців

Район міста	Підтоплені території	Площа, км ²	Стисла характеристика постраждалих у зоні підтоплення
	Західна, Ветеранів, Східна, Володимира Станка) Провулки: Воєнний, Мирний, Торговий, Дружний, Топольний)		
Корабельний район	Кульбакіне (вулиці: Знаменська, Райдужна, Вокзальна)	0,8	120 приватних домоволодінь, 500 мешканців; 12 багатоповерхових будинків, 2500 мешканців, 542 учнів та шкільного персоналу
	Житловий масив по вул. Ключова балка – вул. Фонтанної до вул. Степової до пр. Богоявленського	0,14	420 приватних домоволодінь, 1340 мешканців
	Житловий масив по вул. Торговій, вул. Янтарній, вул. Ольшанців, вул. академіка Патона в межах вулиць Рильського та Леваневського	0,6	80 приватних домоволодінь, 279 мешканців
	Широка балка, північно-східна частина приватного сектору	0,2	204 приватних домоволодінь, 707 мешканців
	Південно-західна частина житлового масиву Широка Балка (вулиця Прибузька, провулки: Братський, Широкий, Павлова, 1-й та 5-й Прибузький)	0,35	253 приватних домоволодінь, 510 мешканців
	Парк «Богоявленський»	0,25	
Інгульський район	Селище Горького	0,26	147 приватних домоволодінь, 1546 мешканців.
	Старий Водопій		2 приватних будинки
	Житловий масив по провулку Троїцькому - 2	0,045	11 приватних домоволодінь, 40 мешканців
Заводський район	Ліски (від проспекту Центрального до річки Південний Буг)	7,5	350 приватних домоволодінь, 1200 мешканців
	Залізничне селище	0,05	
	Робітниче селище Ялти		

Окрім того, на території міста фіксується також сезонне підтоплення територій навесні в період інтенсивного сніготанення та протягом року внаслідок випадіння надмірної кількості атмосферних опадів. Надходження до понижених ділянок у межах плато зливових та ґрунтових вод з прилеглих територій призводить до проявів процесів підтоплення, а також утворення так званих «дощових ям».

Варто зауважити, що територія міста відноситься до зони потенційного карсту. До того ж, створення техногенного водоносного горизонту підземних вод зумовило значні зміни в лесових ґрунтах - відбувається їх набрякання, зменшення міцності та перетворення у пливуні з подальшим осіданням та ризиком зсувів. В різних районах міста спостерігаються локальні провальні деформації ґрунтів, які класифікуються як небезпечні в інженерно-геологічному відношенні «псевдокарстові» прояви.

На лівобережній частині Бузького лиману активізувалися абразійні та зсувні явища:

- у Центральному районі – на ділянці берегової смуги в районі «Соляни», берегова лінія по вул. Берегова;
- у Заводському районі – на ділянці берегової смуги в районі Намив, берегова лінія по вул. Лазурна;
- у Корабельному районі - між маяками «Костянтинівський» та «Нижній Сіверсів» спостерігається часткове руйнування берегу шляхом обвалів та осипів ґрунту.

Місцями техногенного порушення ґрунтів є ділянки, що зазнали антропогенного впливу внаслідок видобувної діяльності.

У якості потенційних джерел забруднення ґрунтів (механічне та хіміко-біологічне) можуть також розглядатися кладовища традиційного поховання, дисперсно розташовані по території населеного пункту.

За даними Департаменту житлово-комунального господарства Миколаївської міської ради території кладовищ представлені 14 об'єктами.

Таблиця 2.8. Реєстр кладовищ м. Миколаєва

Назва кладовища (або місце розташування)	Юридична адреса	Експлуатується/дата закриття
Міське кладовище (Мішковка)	Вул. Автомобільна, 10	Частково закрите, рішення Миколаївської міської ради від 27.05.2005 р № 885
Корабельне кладовище (старе)	Корабельний район, вул. Гагаріна	Частково закрите
Корабельне кладовище (нове)	Корабельний район по дорозі в с. Галіцинівку	Діюче
Кладовище мікрорайону Матвіївка (нове)	Мікрорайон Матвіївка, вул. Верхня	Діюче
Кладовище мікрорайону Матвіївка (старе)	Мікрорайон Матвіївка, вул. Силікатна	Закрите, рішення Миколаївської міської ради від 23.01.2003 № 8
Кладовище мікрорайону Варварівка	Мікрорайон Варварівка, пров. Ізмаїльський	Діюче частково
Кладовище мікрорайону Тернівка (старе)	Мікрорайон Тернівка, вул. Цілинна	Закрите
Кладовище мікрорайону Велика Корениха	Мікрорайон Велика Корениха, вул. Набережна	Діюче

Назва кладовища (або місце розташування)	Юридична адреса	Експлуатується/дата закриття
Кладовище мікрорайону Мала Корениха	Мікрорайон Мала Корениха, вул. Бузька	Закрите
Кладовище мікрорайону Широка Балка	Мікрорайон Широка Балка, вул. Шовкова	Закрите
Староруське кладовище	вул. Степова	Закрите
Інтернаціональне кладовище	вул. Херсонське шосе	Закрите
Староводопійське кладовище	вул. Кінцева	Закрите
Кладовище мікрорайону Соляні	Мікрорайон Соляні, вул. Берегова	Закрите

Доцільним є проведення геохімічного обстеження територій, на яких передбачена зміна функціонального використання з метою подальшого розвитку житлової та громадської забудови, у прилеглих до кладовищ зонах, з виконанням (за необхідності) інженерних заходів з санації та оздоровлення ґрунтів.

Ймовірний майбутній розвиток, якщо проект генерального плану не буде затверджений.

Проблема ускладнення інженерно-геологічних умов будівництва обумовлена як природними факторами (екзогенними та гідро-метеорологічними), так і антропогенними (неефективне використання містобудівного ресурсу, недостатній рівень виконання заходів з рекультивациі порушених ділянок, тощо) факторами. Ця тенденція більш ймовірно залишиться такою і надалі у випадку, якщо не будуть вжиті належні заходи. Виконання заходів та раціональне використання земельних ресурсів під час містобудівного освоєння території є особливо важливим для досягнення цілей та напрямків, визначених низкою місцевих та регіональних програм, та забезпечення умов сталого розвитку міста.

Відсутність генерального плану з належним функціональним зонування території з визначенням певного цільового призначення більш ймовірно призведе до подальшого неефективного використання земель та хаотичного містобудівного освоєння. Відсутність реалізації низки заходів щодо інженерної підготовки та захисту території (зокрема, усунення загрози активізації гравітаційних процесів на берегових схилах та процесів підтоплення на ділянках сельбищних територій), рекультивациі порушених ділянок може негативно впливати на усі процеси містобудівного розвитку населеного пункту та створювати певні ризики для здоров'я населення.

Однак, з значній мірі, забруднення та деградація ґрунтів м. Миколаєва є наслідком недосконалої системи поводження з відходами.

Поводження з відходами

Аналіз тенденцій обсягів утворення та показників поводження з відходами здійснений згідно статистичних даних, наявних на час проведення експертної оцінки (дані Головного управління статистики у Миколаївській області), які згідно встановлених державних регламентів збору статистичної звітності, надаються по міській раді в цілому.

Утворювачами відходів на території населених пунктів громади є: населення, промислові та комунальні підприємства, установи і організації різних форм власності.

Варто зауважити, що впродовж останніх років спостерігається тенденція щодо загального зменшення обсягів утворення відходів як I-III, так і IV класів шкідливості.

Таблиця 2.9. Основні показники утворення та поводження з відходами¹, тис.т

	2005 р.	2010 р.	2015 р.	2016 р.		2017 ² р.	
				I–IV класу небезпеки	у тому числі I–III класу небезпеки	I–IV класу небезпеки	у тому числі I–III класу небезпеки
Утворено ³	12,6	2835,0	291,1	247,8	2,5	196,3	2,2
у тому числі від економічної діяльності	12,6	2835,0	90,4	80,0	2,5	91,5	2,2
Зібрано, отримано зі сторони	0,8	518,3	855,4	362,5	6,2	322,6	8,2
Імпортовано	–	–	–	–	–	–	–
Утилізовано	0,5	20,7	5,6	2,8	0,0	3,7	0,3
Спалено	0,0	1,1	1,0	3,4	0,0	5,7	0,1
Передано для утилізації ⁴	3,6	1519,3	320,2	178,8	8,5	79,4	10,1
Передано для видалення ⁴	...	...	256,2	98,1	0,1	155,4	0,0
Експортовано	–	–	0,2	0,2	–	0,0	–
Видалено у спеціально відведені місця чи об'єкти	–	1802,8	353,0	145,5	0,0	158,0	0,0
Розміщено на стихійних звалищах ⁵	0,0	0,0	–	–	–	–	–
Накопичено протягом експлуатації у місцях видалення відходів на кінець року ⁶	130,4	39530,3	9631,5	9777,0	0,0	9935,1	0,0
у розрахунку на 1 км ² , т	501,4	152156,7	37044,4	37604,0	0,1	38211,9	0,1

¹ наведено дані по відходах I–III класів небезпеки.

² дані орієнтовні.

³ наведено дані від економічної діяльності підприємств та організацій, з 2010р. – з урахуванням відходів, утворених у домогосподарствах.

⁴ до 2010р. включно наведено дані про загальний обсяг відходів переданих на сторону (для утилізації та видалення).

⁵ до 2010р. включно наведено дані про відходи видалені у місця неорганізованого зберігання.

⁶ до 2010р. наведено дані про загальний обсяг відходів на кінець року, які були постійно та тимчасово розміщені у спеціально відведених місцях чи об'єктах економічно активних підприємств і організацій.

Окремою проблемою не тільки місцевого, а й регіонального значення залишається питання поводження з твердими побутовими відходами – санітарна очистка населеного пункту.

В м. Миколаєві роздільне збирання побутових відходів впроваджене лише на території окремих мікрорайонів.

Підприємством ТОВ «Вторма-Миколаїв», яке має ліцензію на збирання та заготівлю окремих видів відходів з 2010 року, збирається ПЕТ-тара, скло, Тетра-Паки та папір на території мкрн Соляні.

Підприємством НВП «Юнітед ЛТД», яке має ліцензію на збирання та заготівлю окремих видів відходів з 2009 року, збирається ПЕТ-тара на території мкрн Намив.

КП «Миколаївкомунтранс» з 2016 року розпочата робота зі збирання ПЕТ-тари на території Заводського району м. Миколаїв.

На території Корабельного району міста підприємством ТОВ «Вторма-Миколаїв» здійснюється збирання ПЕТ-тари.

Захоронення твердих побутових відходів здійснюється на полігоні ТПВ, який розташований на землях Веснянської сільської ради Миколаївського району (с. Весняне, вул.Нова, 16).

Полігон експлуатується з 1972-го року. Розрахунковий термін експлуатації - 50 років. За станом на 01.01.2018 на міському полігоні накопичено 9,9 млн. т твердих побутових відходів, проте проектна потужність полігону - 10,9 млн. т. Площа - 37,93 га. Розроблено паспорт місця видалення відходів від 30.03.2009 р № 19/4-12/Д1.

На виконання ст.6 «Киотського Протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату» 01.10.2012 р. між КП «Миколаївкомунтранс» та ТОВ «ЛНК» (м. Київ) підписаний договір про співробітництво по дегазації полігону ТПВ в м. Миколаєві. Мета договору - будівництво комплексної інженерної споруди на полігоні ТПВ для дегазації полігону та виробництва електроенергії, що дозволило підвищити рівень безпеки полігону ТПВ та обмежити його вплив на навколишнє середовище. У 2015 році КП «Миколаївкомунтранс» разом з ТОВ «ЛНК» завершив монтаж заводу по відбору біогазу з подальшою переробкою його в електричну енергію (зелений тариф) на сьогоднішній день завод працює.

Потужність полігону вичерпана на 98 %, в зв'язку з чим вкрай необхідне будівництво нових сучасних потужностей сміттесортування та сміттепереробки, впровадження роздільного збору сміття та збільшення обсягів використання вторинної сировини. Вирішення проблеми видалення, захоронення та переробки твердих побутових відходів є важливою ланкою в системі заходів щодо покращення екологічного стану м. Миколаєва, оскільки щорічне утворення ТПВ постійно зростає.

При розробці програм та схем у сфері поводження з відходами доцільно реалізувати підходи визначені Національною стратегією управління відходами в Україні до 2030 року, затвердженою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 № 820-р.

Серйозною залишається проблема стихійних звалищ у місті. Стихійні сміттєзвалища утворюються населенням, в основному, на околицях населеного пункту, де відсутні дороги з твердим покриттям, наявні локальні природні пониження. Локальні скупчення побутового сміття спостерігаються на високих прибережних схилах у тих місцях, де забудова розміщена вище від рівня схилів. В окремих ділянках спостерігається накопичення будівельного сміття у перемішку із ґрунтом.

Протягом останніх років на підприємствах міста пестициди не використовуються, склади відсутні. Пестициди завозяться тільки на ті підприємства, які проводять їх роздрібну реалізацію в обмеженій кількості і зберігаються безпосередньо у пунктах реалізації в заводській упаковці. До них відносяться засоби захисту рослин та добрива, а також супутні товари по догляду за присадибними ділянками. На обліку Головного управління Держпродспоживслужби в Миколаївській області перебуває один склад для зберігання отрутохімкатів та пестицидів ПрАТ «Хлібозахист», який розташований в промзоні мікрорайону Кульбакіно. Протягом 2018 року підприємство ПрАТ «Хлібозахист» зберіганням транспортуванням пестицидів не займалося, складські приміщення передані в оренду іншим суб'єктам господарювання для аналогічної діяльності.

Для поліпшення екологічного стану міста, а також згідно норм ДБН Б.2.2-12:2018 для реалізації рішень генерального плану в межах розрахункового періоду пропонується будівництво підприємства промислової переробки відходів продуктивністю по 220 тис. т/рік - СПКЕ (сортувально-пекреробний комплекс з виробництвом електричною чи тепловою енергією). Необхідна площа для розміщення такого підприємства становить близько 20,0 га. Будівництво підприємства промислової переробки і знешкодження відходів передбачається з використанням сучасних технологій, що виключає шкідливий вплив на навколишнє середовище. Розташування такого підприємства передбачається у Східній промисловій зоні.

Існуючий полігон потребує закриття з наступною рекультивацією та санацією його території, з забезпеченням роботи установок по відбору біогазу (дегазація).

З метою запобігання потрапляння відходів I - III класів небезпеки на полігони побутових відходів та довкілля необхідне створення стаціонарних пунктів прийому небезпечних відходів від населення, таких як: відпрацьовані акумуляторні батареї; мастила та шини від експлуатації приватного автотранспорту; відпрацьовані люмінесцентні лампи та прилади, що містять ртуть; стара побутова техніка, та забезпечити подальшу їх передачу на спеціалізовані підприємства з їх переробки та знешкодження. Доцільним є організація схеми збору та утилізації будівельного сміття, відходів рослинництва.

Ймовірний майбутній розвиток, якщо проект оновленого генерального плану не буде затверджений

Існуюча тенденція до незначного скорочення загальних обсягів утворених відходів I–IV класів небезпеки, більш ймовірно не матиме різких коливань найближчим часом, але в довготривалій перспективі матиме поступове зростання, тому впровадження ефективної системи поводження з відходами є вкрай необхідним. Накопичення обсягів відходів I - III класів небезпеки в навколишньому середовищі без належного їх утримання у МВВ, відсутність дієвої системи вилучення вторинних ресурсів та сучасного підприємства з переробки ТПВ, утворення стихійних звалищ створює ризики негативного впливу на здоров'я населення. Розвиток системи поводження з відходами є одним із пріоритетних завдань органів в сфері охорони навколишнього природного середовища. В згаданій сфері розроблені програми державного і регіонального рівня; очікується, що їх реалізація забезпечить досягнення екологічних стандартів в сфері поводження з відходами і на місцевому рівні.

Фізичні фактори впливу

Радіаційний стан

Згідно Постанови КМ України № 106 від 23. 07. 1991 р. і № 600 від 29.08.1994 р., місто не входить у перелік територій, забруднених у результаті аварії на ЧАЕС.

Природний радіаційний фон на території міста становить 12-13 мкР/год.

Електромагнітне забруднення

Основними джерелами випромінювання електромагнітних хвиль в м Миколаєві є радіопередавальні, радіотелевізійні, радіолокаційні станції, відкриті розподільні установки енергосистем та високовольтні лінії електропередачі.

За наявною у авторів Звіту інформацією у 2015 році лабораторією електромагнітних полів та інших фізичних факторів ДУ «Миколаївський обласний лабораторний центр МОЗ України» було проведено 274 вимірювання рівнів. Створюваний антенами базових станцій мобільного зв'язку електромагнітний фон на території області знаходиться в межах гранично - допустимого рівня 2,5 мкВт/см², затвердженого Держаними санітарними нормами і правилами захисту населення від впливу електромагнітного випромінювань №239-96.

Щодо розташування на території міста радіотелевізійних станцій, то за даними, за даними Миколаївської філії Концерну радіомовлення, радіозв'язку та телебачення на території населеного пункту знаходяться наступні об'єкти:

1. Головна станція Миколаїв – просп. Центральний 24р;
2. Радіоцентр – вул. Веселинівська, 59

Результати розрахунків розподілу електромагнітного випромінювання на території, прилеглої до місць розташування згаданих об'єктів показали, що на висоті 2-х метрів від поверхні землі рівні електромагнітного поля не перевищують гранично допустимих рівнів, встановлених «Держаними санітарними нормами і правилами захисту населення від впливу електромагнітних випромінювань», ДСанНіП №239-96 та не можуть здійснювати шкідливий

вплив на стан здоров'я населення і є безпечним для довкілля, а отже відсутня необхідність встановлення санітарно-захисної зони.

Проте, на висоті 13,00 м та вище від поверхні землі, рівні електромагнітного поля, які створюються передавальними антенами, перевищують гранично допустимий рівень. З метою захисту населення від можливого негативного впливу електромагнітного випромінювання на стан здоров'я, на території прилеглої до місць розташування станції та радіоцентру (по висоті і дальності), встановлюються зони обмеження забудови. Зазначені обмеження враховуються в проектних рішеннях ДДП.

Існуюча забудова (житлові, громадські, промислові будівлі тощо.) знаходиться поза встановленою зоною обмеження забудови і негативний вплив електромагнітного випромінювання на стан здоров'я населення виключається.

Окрім того, на приаеродромній території військового аеродрому «Кульбакіне» розташовані радіотехнічні навігаційні об'єкти, для яких за інформацією Головного управління оборонного та мобілізаційного планування Генерального штабу збройних сил України визначено санітарно-захисну зону та зону обмеження забудови (Украеропроект, 2009 р.) в наступних параметрах:

- санітарно-захисна зона на висоті до 2 м – 1600 м;
- зона обмеження забудови – 2000 м

Рішення ДДП наведені обмеження враховують.

Для аеродрому комунального підприємства «Миколаївський міжнародний аеропорт» визначено «приаеродромну територію» - місцевість у радіусі 45,0 км від контрольної точки аеродрому, а для аеродрому «Кульбакіне» - 60,0 км в довжину (по курсу зльоту-посадки) та 30,0 км в ширину. Будівлі і природні об'єкти, розташовані на приаеродромній території, не повинні становити загрози для польотів повітряних суден. Визначення умов забудови, використання землі і споруд та здійснення вищезазначеної діяльності на приаеродромній території здійснюється органами місцевого самоврядування згідно із законом за погодженням з експлуатантом аеродрому та уповноваженим органом з питань цивільної авіації. Порядок погодження місця розташування та висоти об'єктів на приаеродромній території визначається постановою Кабінету Міністрів України від 06.12.2017 р. № 954 «Про затвердження Положення про використання повітряного простору України» та наказом Міністерства інфраструктури України від 30.11.2012 р. № 721 «Про затвердження Порядку погодження місця розташування та висоти об'єктів на приаеродромних територіях та об'єктів, діяльність яких може вплинути на безпеку польотів і роботу радіотехнічних приладів цивільної авіації».

Погодження місця розташування та висоти об'єктів на приаеродромній території та об'єктів, діяльність яких може вплинути на безпеку польотів і роботу радіотехнічних приладів цивільної авіації здійснює Державіаслужба України з урахуванням висновків експлуатанта аеродрому та провайдера аеронавігаційного обслуговування. Погодженню підлягають проектування, будівництво, реконструкція і технічне переобладнання: об'єктів, що перетинають поверхні обмеження перешкод аеродромів, вертодромів, постійних злітно-посадкових майданчиків; об'єктів заввишки 45 і більше метрів відносно контрольної точки аеродрому в радіусі до 50 кілометрів; повітряних ліній електрозв'язку та електропостачання, вибухонебезпечних, радіотехнічних, світлотехнічних та інших об'єктів (залізничних колій, автомобільних шляхів, об'єктів з викидом відкритого полум'я, газів та диму, діяльність яких може призвести до погіршення видимості в районах аеродромів, тощо), які можуть створити загрозу безпеці повітряного руху або перешкоджати роботі аеродрому чи засобів зв'язку, навігації та спостереження (радіотехнічного забезпечення), незалежно від їх розміщення; об'єктів незалежно від їх розміщення заввишки 100 і більше метрів над земною поверхнею.

Джерелом електромагнітного випромінювання є також трансформаторні підстанції і повітряні лінії електропередачі високої напруги. З метою захисту території житлової забудови від впливу електромагнітного випромінювання, що створюють дані об'єкти встановлюються відповідні планувальні обмеження (охоронні та санітарно-захисні зони). Зазначені обмеження враховуються в проектних рішеннях документу державного планування.

Акустичне забруднення

Основними джерелами шумового забруднення, що здійснюють вплив на оточуюче середовище і здоров'я населення та/або мають прояв планувальних обмежень в умовах м.Миколаєва, є всі види транспорту (автомобільний, залізничний, авіаційний, водний), промислові підприємства, комунальні об'єкти (котельні, трансформатори, вентиляційні системи, компресорні станції і т .ін.) Джерелами зовнішнього біогенного акустичного забруднення можуть бути стадіони, ринки, відкриті майданчики культурно-масового відпочинку, спортмайданчики.

Основним джерелом шуму є вуличний транспорт, найбільш зосереджений на вулицях, де проходять маршрути транзитного транспорту та зосереджений легковий транспорт мешканців. Найбільше акустичне навантаження на сельбищну територію фіксується уздовж найбільш напружених у транспортному відношенні вулицях, а саме вздовж проспектів Центрального, Миру, героїв України та Богоявленського, а також по вулицях Херсонське шосе, Пушкінська, Погранична, Велика Морська, Нікольська, Веселинівська, Космонавтів. Окрім того, за матеріалами ДУ «Миколаївський обласний лабораторний центр Міністерства охорони здоров'я України» (у авторів Звіту наявні дані за 2015 р.) перевищення як еквівалентних, так і максимальних рівнів звуку фіксувалось уздовж вулиць Новозаводської, Театральної, Пограничної, Озерної та Генерала Карпенка. Дані результатів інструментальних замірів рівнів звуку на вулицях населеного пункту фахівцями ДУ «Миколаївський обласний лабораторний центр Міністерства охорони здоров'я України» наведені в таблиці нижче.

Шумове забруднення від залізниць за напрямками Миколаїв-Колосівка, Миколаїв-Долинське, Миколаїв-Снігурівка-Апостолове (з відгалуженням від ст. Снігурівка на Каховку і на Херсон), Миколаїв-Херсон-Джанкой має лінійно-векторне поширення. Згідно ДБН Б.2.2-12:2018 (п. 10.1.6.) між залізницею і житловою забудовою слід передбачати санітарно-захисну зону, ширина якої, рахуючи від осі крайньої залізничної колії, до будівель (за умови забезпечення на прилеглий території житлової та громадської забудови нормативних рівнів шуму) має бути не менше 100 м. Варто зауважити, що місцями зазначений параметр не витриманий.

Проблемним питанням залишається розташування на території м Миколаєва військового аеродрому «Кульбакіне». Негативним фактором впливу аеродрому на навколишнє природне середовище та здоров'я населення поміж інших є наявність авіаційних шумів. За даними Головного управління оборонного та мобілізаційного планування Генерального штабу збройних сил України параметри зони розповсюдження понаднормових авіаційних шумів наступні:

- від торців злітно-посадкової смуги - 12000 метрів;
- від вісі злітно-посадкової смуги -- 2000 метрів;
- від проекції траси польоту - 500 метрів.

Окрім того, у північному напрямку на відстані близько 3,0 км від сучасної межі міста, знаходиться комунальне підприємство «Миколаївський міжнародний аеропорт». Згідно наданої розробникам ДДП інформації, «Карти контурів максимальних рівнів звуку за умови

розрахункового поточного завантаження КП «ММА», територія міста знаходиться поза зонами обмеження забудови за акустичними умовами при польотах літаків.

За даними натурних обстежень підвищені рівні шуму фіксуються виключно в межах технічного відводу території трансформаторних підстанцій та виробничих майданчиків промислових та комунальних підприємств, тому проводити додаткові шумозахисні заходи на даних ділянках не доцільно.

Щодо проявів біогенного шуму, то вони є епізодичними, перевищення фіксуються за зверненнями громадян, відбуваються перевірки представниками органів санітарно-епідеміологічного контролю. Окрім того, з метою захисту населення від шкідливого впливу шуму і зміцнення порядку на вулицях і в громадських місцях міста рішенням Миколаївської міської ради № 34/25 від 2005-07-08 затверджені Правила дотримання тиші в громадських місцях на території міста Миколаєва. Вони є обов'язковими для виконання всіма громадянами і гостями міста, керівниками підприємств, організацій, установ, незалежно від форм власності.

Таблиця 2.10. Інформація стосовно результатів лабораторно-інструментальних досліджень акустичного забруднення від автотранспорту

Адресна прив'язка точок досліджень шумового забруднення	Рівні шуму згідно вимірювань, дБА еквівалентний рівень звуку)/ максимальний рівень	Допустимі нормативні значення рівнів шуму, дБА (еквівалентний рівень)/ максимальний рівень
м. Миколаїв, вул. Новозаводська - ріг пр. Миру територія, прилегла до житлового будинку, вул. Новозаводська, 1 територія, прилегла до житлового будинку, вул. Новозаводська, 2 територія, прилегла до житлового будинку, пр. Миру, 25а територія, прилегла до залізничного вокзалу «Сортувальна»	 64/68 52/60 52/62 68/72	 55/70 55/70 55/70 55/70
м. Миколаїв, вул. Театральна ріг пр. Миру територія, прилегла до житлового будинку, пр. Миру, 17/ 10 територія, прилегла до ЗОШ – інтернат, пр. Мира територія, прилегла до ЗОШ – інтернат, вул. Театральна територія, прилегла до житлового будинку, вул. Театральна, 51 територія, прилегла до житлового будинку, вул. Театральна, 51, дитячий майданчик	 58/62 53/59 54/63 52/60 54/63	 55/70 55/70 55/70 55/70 45/60
м. Миколаїв, Херсонське шосе - ріг вул. Космонавтів територія, прилегла до житлового будинку, вул. Космонавтів, 67 територія, прилегла до житлового будинку, вул. Космонавтів, 102 територія, прилегла до житлового будинку,	 64/73 61/73	 55/70 55/70

Адресна прив'язка точок досліджень шумового забруднення	Рівні шуму згідно вимірювань, дБА еквівалентний рівень звуку)/ максимальний рівень	Допустимі нормативні значення рівнів шуму, дБА (еквівалентний рівень)/ максимальний рівень
Херсонське шосе, 92 місце відпочинку, прилегле до житлового будинку, вул. Космонавтів, 67 місце відпочинку, прилегле до житлового будинку, вул. Космонавтів, 102 місце відпочинку, прилегле до житлового будинку, Херсонське шосе, 92	64/70 55/60 55/62 55/59	55/70 45/60 45/60 45/60
м. Миколаїв, вул. Космонавтів – вул. Миколаївська територія, прилегла до житлового будинку, вул. 28 Армії, 12а територія, прилегла до житлового будинку, вул. Космонавтів, 64	 58/64 66/73	 55/70 55/70
м. Миколаїв, вул. Погранична ріг пр. Богоявленського територія, прилегла до житлового будинку, вул. Погранична, 246 територія, прилегла до житлового будинку, вул. Погранична, 248	 58/68 64/68	 55/70 55/70
м. Миколаїв, вул. Курортна ріг - вул. Озерна територія, прилегла до обласної лікарні територія, прилегла до пологового будинку № 3 територія, прилегла до житлового будинку, вул. Озерна, 2 територія, прилегла до житлового будинку, вул. Озерна, 6 територія, прилегла до житлового будинку, вул. Озерна, 13/1 місце відпочинку, прилегле до житлового будинку, вул. Озерна, 2 місце відпочинку, прилегле до житлового будинку, вул. Озерна, 6 місце відпочинку, прилегле до житлового будинку, вул. Озерна, 13/1	51/64 50/61 54/62 51/59 52/63 52/60 55/67 53/64	55/70 55/70 55/70 55/70 55/70 45/60 45/60 45/60
м. Миколаїв, вул. Громадянська - ріг вул. Адміральська територія, прилегла до житлового будинку вул. Адміральська,39 територія, прилегла до житлового будинку вул. Адміральська,28 територія, прилегла до житлового будинку вул.Громадянська,37 місце відпочинку, прилегле до житлового будинку по вул. Адміральська,39 місце відпочинку, прилегле до житлового будинку по вул. Адміральська,28 місце відпочинку, прилегле до житлового будинку по вул. Громадянська,37	46/54 49/55 48/55 46/53 44/46 42/47	55/70 55/70 55/70 45/60 45/60 45/60

Адресна прив'язка точок досліджень шумового забруднення	Рівні шуму згідно вимірювань, дБА еквівалентний рівень звуку)/ максимальний рівень	Допустимі нормативні значення рівнів шуму, дБА (еквівалентний рівень)/ максимальний рівень
м. Миколаїв, вул. Погранична - ріг вул. Московська територія, прилегла до житлового будинку, вул. Московська, 24 територія, прилегла до житлового будинку, вул. Московська, 85 територія, прилегла до житлового будинку, вул. Московська, 85 територія, прилегла до житлового будинку, вул. Московська, 64 територія, прилегла до житлового будинку, вул. Погранична, 46 територія, прилегла до житлового будинку, вул. Погранична, 46	59/64 62/67 64/74 59/64 62/68 63/70	55/70 55/70 55/70 55/70 55/70 55/70
м. Миколаїв, вул. Курортна - ріг вул. Генерала Карпенка територія, прилегла до ЗОШ № 6 територія, прилегла до ДНЗ № 78 територія, прилегла до ДНЗ № 78 територія, прилегла до ДНЗ № 78 територія, прилегла до ДНЗ № 78 територія, прилегла до Дитячої поліклініки № 3 територія, прилегла до парку відпочинку територія, прилегла до парку відпочинку територія, прилегла до парку відпочинку територія, прилегла до житлового будинку, вул. Генерала Карпенка, 2/2 територія, прилегла до житлового будинку, вул. Генерала Карпенка, 9 територія, прилегла до житлового будинку, вул. Генерала Карпенка, 27 територія, прилегла до житлового будинку, вул. Курортна, 2	51/59 51/59 52/63 53/64 55/73 54/69 44/48 43/47 43/56 50/63 54/62 55/66 55/67	55/70 45/60 45/60 45/60 45/60 55/70 45/60 45/60 45/60 55/70 55/70 55/70 55/70

Рослинний та тваринний світ, біорізноманіття, ландшафт

Місто розташоване на території сполучення різних типів природних ландшафтів. Можна виділити Дністровсько-Бузьку низовинну область, в ландшафтній структурі якої переважають місцевості хвилястих рівнин, ерозійно-балкові схилі та долинно-терасові місцевості з озерами-лиманами, та Бузько-Дніпровську низовинну область з подовими ландшафтними місцевостями на південних чорноземах.

Основна рослинність Нижнього Побужжя (околиць Миколаєва) – типчаково-ковиланий (злаковий) степ(здебільшого розораний). За сучасних кліматичних умов типчаково-ковиланий степи цієї території належать до південного варіанту таких степів, який характеризується бідністю різнотрав'я та ряснотою ефемерів та ефемероїдів.

Згідно дослідження, проведеного кандидатом біологічних наук Мельник Р.П. у 2001-му році, у складі урбанofлори Миколаєва нараховувалося 909 видів судинних рослин, які належать до 441 роду, 100 родин, 57 порядків та 4 відділів. Адвентивна фракція урбанofлори

налічувала 235 видів. В цілому, спонтанна флора м. Миколаєва за рівнем флористичного багатства бідніша, ніж конкретна (регіональна) флора території півдня України. Так, флора степів та вапнякових відслонень Правобережного злакового степу налічує 916 видів судинних рослин. Характерною рисою урбанофлор є високе флористичне багатство, зумовлене природним екотонним ефектом, закріплене ефектом рефугіуму та антропогенним екотонним ефектом, який виникає на розділі двох середовищ - урбанізованого та природного геосередовища, що оточує його. Характерною особливістю урбанофлори міста є повна відсутність в ній представників відділу плауноподібних. Провідне місце в спектрі урбанофлори Миколаєва зокрема синантропних та урбанофлорах, посідає родина айстрових. Вона налічує 130 видів, або 14,3% загальної кількості видів. Злакові займають друге місце - 85 видів (9,4%). Високе положення родини злакових пов'язане з інтразональною складовою - плавнями Інгулу. Третє місце займає родина капустяних (56 видів, 6,1%), внаслідок інвазії родів, характерних для ксеричних територій Середземноморської та Ірано-Туранської областей. Родина бобових налічує 55 видів (6,0%) і займає четверте місце в спектрі провідних родин. Вона є типовим представником флор Середземномор'я та зональної флори півдня України, в яких займає вище положення (третє місце). Наступні, п'яте і шосте місця, займають родини губоцвітих (44 види, 4,8%) та гвоздичних (41 вид, 4,5%), що в цілому відповідає їх положенню в голарктичних флорах, зокрема й зональних, відрізняючись взаємним комбінуванням в окремих її частинах. Наявність у складі першої десятки родин родини лободових (36 видів, 4,0%) - типового представника пустельних флор, зумовлена інвазією рослин із ксеричних районів Євразії. Восьме місце займає родина зонтичних (33 види, 3,6%).

Варто зауважити, що пріоритетне значення в озелененні міста мають деревні рослини, котрі забезпечують санітарно-гігієнічні умови середовища, захищають від забруднення вуглекислим газом, затримують вітер, регулюють водний стік, виконують естетичні та виховні функції. Найбільш поширеними видами рослин в Миколаєві є клен гостролистий, акація біла, тополя чорна, береза повисла, каштан звичайний. Серед деревних рослин, що малопоширені в Миколаєві представлені айва японська, бруслина, таволга, самшит, ялівець звичайний, магнолія, катальпа, гінко дволопатева, ялина карликова (подушковидна), кизильник листопадний.

Згідно даних флоросозологічних вишукувань урбанофлора Миколаєва нараховує 18 рідкісних видів судинних рослин, з яких 4 види включено до Європейського Червоного списку, 11 - до Червоної книги України, 3 види визначено рідкісними для Миколаївщини та угруповання 2-х формацій занесено до Зеленої книги України. Дослідження показали, що 6 рідкісних видів ймовірно зникли з території міста, тому розпочато реінтродукцію 3-х видів зниклих рослин, 12 видів перебуває на межі зникнення.

Тваринний світ прилеглих до міста територій нараховує понад 1 тис. видів тварин, серед яких - близько 500 видів складають хребетні, у тому числі ссавців - близько 100, птахів - близько 300, плазунів - близько 10, земноводних - близько 10, риб - близько 100 видів.

У водних об'єктах розташовані нерестовища, місця нагулу та зимівлі таких видів риб, як: лящ, тарань, рибець, пузанок, білизна, осетер, судак, сазан, білуга, севрюга, оселедець, тюлька, шпрот, глоса, чорноморська кефаль, піленгас, карась, бичок, щука, сом, окунь та інші. Щодо орнітофауни то в період гніздування на територіях лісових масивів зафіксовано осоїда, орла-карлика, підорлика малого, балобана, канюків степового і звичайного, шуліку чорного, яструба великого.

Тваринний світ в межах міста представлений типовими видами, що характерні для більшості міст регіону.

З метою підтримання загального екологічного балансу, збереження природної різноманітності ландшафтів, генофонду тваринного і рослинного світу на території міста сформовано систему природоохоронних територій.

В межах міста станом на 01.01 2018 р. налічується 18 об'єктів природно-заповідного фонду загальною площею 1160,4 га (4,5% міської території), що відносяться до 8 категорій. Проте їх основним призначенням є збереження пам'яток природи культурного походження.

Таблиця 2.11. Характеристика територій та об'єктів природно-заповідного фонду м. Миколаєва

Класифікація і назва територій та об'єктів ПЗФ	Місцерозташування	Площа, га	Документ про створення	Міністерство, відомство, в числу підпорядкуванні і знаходиться об'єкт
<i>Загальнодержавного значення</i>				
Миколаївський зоологічний парк	площа Миколи Леонтовича, 1	18,4813	Постанова Ради міністрів СРСР № 311 від 22.07.83	Виконком Миколаївської міської ради, Міністерство екології та природних ресурсів України
<i>Місцевого значення</i>				
Заповідне урочище «Дубки»	мікрорайон Старий Водопій, між вул. Г. Дівіної, Троїцькою та залізничною колією	90,9	Рішення Миколаївської обласної ради № 727 від 25.12.1984 р.	Департамент житлово-комунального господарства Миколаївської міської ради
Лісовий заказник «Балабанівка»	піщана арена лівого берега Бузького лиману	510,0	Рішення Миколаївської обласної ради № 675 від 28.12.1982 р.	ДП «Миколаївське лісове господарство»
Гідрологічний заказник «Жовтневе водосховище»	Корабельний район	430,0	Рішення Миколаївської обласної ради № 623 від 25.12.1979 р.	
Гідрологічна пам'ятка природи «Турецький фонтан»	Миколаївський яхт-клуб	0,01	Рішення Миколаївської обласної ради № 527 від 01.10.1974 р.	Департамент житлово-комунального господарства Миколаївської міської ради
Ботанічна пам'ятка природи «Дуб черешчатий»	вул. Велика Морська, 38	0,0018	Рішення Миколаївської обласної ради № 527 від 01.10.1974 р.	Департамент житлово-комунального господарства Миколаївської міської ради
Ботанічна пам'ятка природи «Дуб черешчатий»	вул. Адмірала Макарова, 1	0,0100	Рішення Миколаївської обласної ради № 391 від 21.07.1972 р.	Департамент житлово-комунального господарства Миколаївської міської ради
Ботанічна пам'ятка природи «Дуб	вул. Адмірала Макарова, 14	0,0100	Рішення Миколаївської обласної ради № 391	Департамент житлово-

Класифікація і назва території та об'єктів ПЗФ	Місцерозташування	Площа, га	Документ про створення	Міністерство, відомство, в числу підпорядкуванні знаходиться об'єкт
черешчатий»			від 21.07.1972 р.	комунального господарства Миколаївської міської ради
Ботанічна пам'ятка природи «Дуб черешчатий»	вул. Адміральська, 22	0,0125	Рішення Миколаївської обласної ради № 7 від 23.01.2009 р.	Департамент житлово-комунального господарства Миколаївської міської ради
Парк пам'ятка садово-паркового мистецтва «Парк Перемоги»	вздовж проспекту Героїв України, в місці злиття р. Інгул та Південний Буг	42,4113	Рішення Миколаївської обласної ради № 391 від 21.07.1972 р.	
Парк пам'ятка садово-паркового мистецтва «Народний сад»	Між вул. Котельна, Столярна, 1-а Воєнна та 3-я Воєнна	8,3290	Рішення Миколаївської обласної ради № 391 від 21.07.1972 р.	
Парк пам'ятка садово-паркового мистецтва «Сквер ім. 68 Десантників»	між вул. Соборна, Адміральська та Набережна	1,4158	Рішення Миколаївської обласної ради № 391 від 21.07.1972 р.	Департамент житлово-комунального господарства Миколаївської міської ради
Парк пам'ятка садово-паркового мистецтва «Аркасівський сквер»	на розі вулиць Пушкінської та Адміральської	1,3662	Рішення Миколаївської обласної ради № 391 від 21.07.1972 р.	Департамент житлово-комунального господарства Миколаївської міської ради
Парк пам'ятка садово-паркового мистецтва «Флотський бульвар»	Верхня тераса р. Інгул (вул. вул. вул. Набережна	7,0803	Рішення Миколаївської обласної ради № 391 від 21.07.1972 р.	Департамент житлово-комунального господарства Миколаївської міської ради
Парк пам'ятка садово-паркового мистецтва «Ліски»	поміж вул. Озерною, Курортною, Карпенка та Індустріальною	34,5258	Рішення Миколаївської обласної ради № 391 від 21.07.1972 р.	КП «Миколаївські парки»
Парк пам'ятка садово-паркового мистецтва «Юних героїв»	на розі вулиць Обсерваторна та Адмірала Макарова	3,8340	Рішення Миколаївської обласної ради № 391 від 21.07.1972 р.	Департамент житлово-комунального господарства Миколаївської міської ради
Парк пам'ятка садово-паркового мистецтва «Юність»	між вул. Парковою та Театральна	11,0506	Рішення Миколаївської обласної ради № 727 від 25.12.1975 р.	
Ботанічна пам'ятка природи «Сквер «Пам'ять»	вул. Тераска	1,0	Рішення Миколаївської обласної ради № 281 від 11.12.1990 р.	

Миколаївський зоологічний парк

Миколаївський державний зоопарк заснований в 1901-му році Н.П. Леонтовичем. У 1977-му році перенесений на нову територію, займає площу – 18,48 га. Зоологічна колекція парку нараховує понад 500 видів тварин, в тому числі рідкісних та зникаючих: 27 видів занесені до ЧКУ, 253 види - до списку МСОП. Також на території зоопарку наявна ботанічна колекція - понад 100 видів дерев, декоративних та фруктових, третина видів-екзотичні. При зоопарку створений гурток юних біологів, ведеться просвітницька діяльність.

Заповідне урочище «Дубки»

Заповідне урочище засноване у 1945 році, вік насаджень складає близько 70 років, загальна площа 90,9233 га.

На території об'єкту зростає 30 інтродукованих видів рослин, з них 20 видів дерев та кущів і 10 видів трав.

Основні види дерев, що ростуть в урочищі - це дуб, ясень зелений, груша дика, клен гостролистий, акація біла, акація жовта, жимолость, лох сріблястий, лох вузьколистий (загалом на території урочища близько 150 тис. дерев).

Лісовий заказник «Балабанівка»

Штучне насадження сосни із фрагментами південного піщаного степу, який майже зник у Нижньому Побужжі. Є місцезростанням волошки первинноперлинної, чебрецю Палласа, полину Маршалла, осоки колхідської, зіноваті дніпровської та ін. Знайдено низку видів рослин, занесених до ЧКУ.

Гідрологічний заказник «Жовтневе водосховище»

Водосховище в Корабельному районі міста з площею водного дзеркала близько 4,3 км² експлуатувалося МКП «Миколаївводоканал» з 1958 р. і було основним джерелом водопостачання м. Миколаєва до запуску водогонів «Дніпро - Миколаїв».

На сьогодні Жовтневе водосховище тимчасово виведене з експлуатації.

Гідрологічна пам'ятка природи «Турецький фонтан»

Облаштоване природне джерело води на території міського яхт-клубу.

Ботанічна пам'ятка природи «Сквер «Пам'ять»

Новостворений сквер (1990 р). біля Будинку природи на вул. Терасній.

Ботанічні пам'ятки природи «Дуб черешчатий»

В Миколаєві статус ботанічної пам'ятки природи мають 4 вікові дерева.

Для збереження цінного об'єкта природи - вікового дерева, було створено ботанічну пам'ятку природи місцевого значення «Дуб черешчатий» по вул. Адміральська, 22. Вік дерева близько 160 років, висота -18,0 м, діаметр стовбура – 90,0 см.

Дуб черешчатий по вул. Адмірала Макарова, 1 є ровесником міста, його вік складає близько 227 років. Дерево розташоване на території міської поліклініки № 4, займає площу 0,01 га. Висота дерева -16,0 м, діаметр стовбура – 130,0 см.

Дуб, віком близько 165 років, висотою 14.0 м з діаметром стовбура - 130,0 см росте по вул. Адмірала Макарова, 14.

Дубу, що розташований по вул. Велика Морська, 38 на розі вул. Артилерійської, був також наданий статус пам'ятки природи місцевого значення. Вік дерева близько 175 років, висота -16,0 м, діаметр стовбура – 97,0 см.

Парк пам'ятка садово-паркового мистецтва «Парк Перемоги»

У 1972 році заповідний статус було присвоєно парку «Перемоги». Парк був закладений в 1945 році на честь перемоги у Великій Вітчизняній війні на місці німецького військового аеродрому часів німецько-фашистської окупації. Його площа складає 42,4113 га, видове різноманіття представлено 65 видами рослин (при створенні парку налічувалось лише 20 видів дерев та кущів. В парку зростають дерева та кущі 33 видів та трави 32 видів.

Парк пам'ятка садово-паркового мистецтва «Народний сад» (раніше - парк ім. Петровського)

Парк закладений в 1930-му році на площі в 10,0 га на честь зустрічі Г.І. Петровського з миколаївськими робітниками. Утримувався і охоронявся парк за рахунок заводу ім. 61-го комунара. Сучасна площа парку становить 8,329 га. На його території росте близько 20 видів (650 одиниць) дерев та кущів. Найпоширеніші породи дерев - айлант височенний, каштан кінський, клен гостролистий, платан східний, береза повисла, скумпія звичайна, тополя біла, шовковиця.

Парк пам'ятка садово-паркового мистецтва «Сквер ім. 68 Десантників»

Рослинний світ представлений 25 видами, з яких 15 видів дерев та кущів і 10 видів трав. До ЧКУ включено 1 вид рослин.

Частина скверу, площею 575,0 м², де встановлено меморіал 68 морякам-десантникам, які під командуванням старшого лейтенанта К. Ольшанського звільняли місто від німецько-фашистських окупантів у 1944 році, та вічний вогонь.

Парк пам'ятка садово-паркового мистецтва «Акасієвський сквер» (раніше - сквер «Сиваський»)

На розі вулиць Пушкінської та Адміральської ще з кінця XIX століття існувала зелена зона, яку в 1917 році було переіменовано на Сиваський сквер (на території було встановлено пам'ятник бійцям Сиваської дивізії. У сквері зростає 40 видів рослин, з них 30 дерев та кущів, 10 видів трав.

Парк пам'ятка садово-паркового мистецтва «Флотський бульвар»

Бульвар створений в 1940 році на верхній терасі річки Інгул (вул. Набережна) на честь флотоводця-адмірала Макарова. На території Флотського бульвару росте 25 видів рослин (при створенні видовий склад налічував 14 видів), 15 видів дерев та кущів і 10 видів трав. Один вид рослин занесені до ЧКУ.

Парк пам'ятка садово-паркового мистецтва «Ліски»

Парк було закладено в кінці XVIII століття, але в роки громадянської війни його знищили. Відновлено парк у мікрорайоні Ліски в 1952 році на площі 33,0 га. На той час парк знаходився на балансі Чорноморського суднобудівного заводу. На сьогодні на території парку зростає 365 видів рослин: 305 аборигенних видів (5 видів дерев та кущів, 300 видів трав) та 60 інтродукованих (45 видів дерев та кущів і 15 видів трав). З флористичних об'єктів 2 види занесені до ЄЧС та 2 види до ЧКУ.

В парку розташоване озеро площею близько 9,0 га та пам'ятник робітникам Миколаєва.

Парк пам'ятка садово-паркового мистецтва «Юних героїв» (раніше - парк «Піонерський»)

З 1972-го року до категорії заповідних земель відноситься парк «Піонерський», що був створений в 1917-му році на розі вулиць Обсерваторна та Адмірала Макарова. В парку встановлено пам'ятник піонерам-розвідникам, що загинули в роки Другої Світової війни. На площі в 3,834 га росте 20 видів рослин (12 видів дерев та кущів, 8 видів трав).

Парк пам'ятка садово-паркового мистецтва «Юність» (раніше - парк імені Ленінського комсомолу)

З ініціативи та за участю комсомольців у 1950-му році між вулицями Парковою та Театральною було закладено 19,6 га парку з 18 видами дерев. Парк утримувався за рахунок виробничого об'єднання «Зоря». Видовий склад рослин представлений тополями, ясенями, кленами, соснами, акаціями.

Режим господарського використання територій природно-заповідного фонду регламентується дією Закону України «Про природно-заповідний фонд» та Положеннями про об'єкти природно-заповідного фонду.

Щодо перспектив створення об'єктів природно-заповідного фонду, то на даний час розглядається можливість надання статусу гідрологічної пам'ятки природи джерелу на території міського парку «Богоявленський» у Корабельному районі міста Миколаєва.

На території сучасного парку у 1797 році, біля джерела з цілющою водою, було розпочато будівництво Богоявленського фонтану та купальні за проектом архітектора І.Є. Старова. Джерело відзначалось своєю повноводністю. Як повідомлялось у періодичних виданнях тих часів (газета «Миколаївський вісник» від 27.07.1873 р.), Богоявленські джерела щодобово видавали 61000 відер води. Якість джерельної води була високою. Її властивості порівнювали із мінеральними джерелами Кавказу. У 1788-му році біля джерела було збудовано госпіталь. Джерело на території парку «Богоявленський» функціонує до сьогодні. На даний час показники нітратів, жорсткості та сульфатів джерельної води не відповідають нормативам, які зазначені в ДСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною», проте, джерело має історичну та природоохоронну цінність.

Стан здоров'я населення

Для аналізу існуючого стану здоров'я населення та його порівняння із загальнообласними показниками використовувалися статистичні дані Департаменту охорони здоров'я Миколаївської ОДА та Управління охорони здоров'я Миколаївської міської ради.

Стан здоров'я населення міста Миколаєва характеризується від'ємним природним приростом і демографічним старінням, зростанням загального тягаря хвороб. Середня тривалість життя в місті дорівнює 65 років.

Здоров'я має важливе значення у житті кожної людини, становить ключовий аспект національної безпеки, визначає можливості досягнення індивідуального і суспільного добробуту та благополуччя, перспективи стійкого розвитку. Збільшення випадків тих чи інших хвороб можна пов'язати з забрудненням навколишнього природного середовища. Неприятливі екологічні умови проживання населення послаблюють імунну систему. Зменшується опір організму хронічним хворобам.

Загальна смертність населення міста складає 10,06 на тисячу населення. Високим є рівень смертності осіб працездатного віку, який складає 3,24 на тисячу населення.

Таблиця 2.12. Основні причини смертності по м. Миколаєву

	2000 р.	2005 р.	2010 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.
усього померлих	7607	7390	6904	6904	6337	6567
у тому числі від деяких інфекційних та паразитарних хвороб	359	395	310	161	147	127
з них	261	132	82	46	32	26

	2000 р.	2005 р.	2010 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.
туберкульозу						
хвороби, замовленої вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ)	44	237	189	88	93	76
новоутворень	1167	1084	1091	1052	971	978
хвороб системи кровообігу	3466	3625	4298	4538	4514	4261
з них ішемічної хвороби серця	2168	2262	3264	3400	3406	3173
цереброваскулярних хвороб	728	625	683	725	714	692
хвороб органів дихання	287	180	106	99	113	185
хвороб органів травлення	313	421	365	421	364	401
зовнішніх причин смерті	846	744	474	400	391	377
з них транспортних нещасних випадків	59	86	42	40	49	32
випадкових утоплень та занурень у воду	58	42	37	20	18	23
випадкових отруєнь та дії алкоголю	99	122	47	29	39	24
навмисних самоушкоджень	130	91	80	84	69	76
наслідків нападу з метою убивства чи нанесення ушкодження	66	34	23	26	20	20
інших хвороб	1167	941	260	233	237	238

Демографічна ситуація в місті характеризується від'ємним природним приростом:

2015 р. – -0,8;

2016 р. – -0,8;

2017 р. – -0,7.

Відмічається зростання загального тягаря хвороб. Спостерігається тенденція до погіршення стану здоров'я дорослого населення та молоді, збільшення частоти хвороб серцево-судинної системи, соціально-значущих хвороб, онкологічних захворювань.

Таблиця 2.13. Захворюваність населення (вперше виявлено хвороб) серед дорослого населення (рівень на 1000 населення)

	2015 р.	2016 р.	2017 р.
м. Миколаїв	626,0	640,0	643,8

Таблиця 2.14. Поширеність хвороб серед дорослого населення (рівень на 1000 населення)

	2015 р.	2016 р.	2017 р.

м. Миколаїв	2186,2	2211,1	2248,1
-------------	--------	--------	--------

Таблиця 2.15. Поширеність хвороб серед підлітків (рівень на 1000 населення)

	2015 р.	2016 р.	2017 р.
м. Миколаїв	1824,5	1948,8	1987,6

На основі систематизації статистичних даних і матеріалів в таблиці нижче наведені основні екологічні фактори, які сприяють розвитку деяких хвороб.

Таблиця 2.16. Основні причини виникнення деяких хвороб

Види хвороб	Несприятливі фактори пов'язані з забрудненням навколишнього середовища
Онкологічні	Іонізуюче випромінювання, присутність канцерогенних речовин у воді, повітрі, продуктах харчування
Серцево-судинні, нервової, кровотворної та ендокринної систем	Загальна дія факторів забруднення навколишнього природного середовища
Хронічні органів дихання	Забруднення атмосферного повітря
Хронічні шлунково-кишкового тракту	Погана якість питної води і їжі
Кишкові інфекції, гепатит	Наявність збудників хвороб у питній воді чи їжі
Грип, гострі респіраторні хвороби	Епідемії, скупченість населення
Вроджені аномалії	Загальна дія факторів забруднення навколишнього природного середовища, радіація

Основним фактором впливу стану навколишнього середовища на здоров'я населення є забруднення атмосферного повітря. Найбільш небезпечними у повітрі є бенз(а)пірен, ангідриди кислот, пил. Пилогазові і теплові викиди формують в місті своєрідний мікроклімат, сприяють утворенню смогу. У м. Миколаєві основні обсяги забруднення надходять від пересувних джерел, а також портових комплексів (внаслідок перевантаження сипучих вантажів). Окрім того, за несприятливих метеорологічних умов потенційно можливе забруднення атмосферного повітря пилом червоного шламу від шламосховищ ТОВ «Миколаївський глиноземний завод». Все це негативно впливає на стан здоров'я жителів м.Миколаєва, особливо маленьких дітей і людей похилого віку. Здебільшого, забруднення повітря спричиняє захворювання органів дихання

Другим негативним фактором впливу на здоров'я населення є погана якість питної води. Зокрема, населення мікрорайону Варварівка, селищ Велика та Мала Коренихи отримує воду з підземних джерел, якість котрої не в повній мірі задовольняє вимоги ДСанПіН 2.2.4 171-10, а також привізну доочищену. Спостерігається погіршення якості підземної води за бактеріологічними та хімічними показниками. В зв'язку з цим актуальним стає централізоване водопостачання. Забруднення водних об'єктів і погана якість води є причиною інфекційних кишково-шлункових захворювань.

Несвоєчасний вивіз побутових відходів, їх накопичення в житлових кварталах, зумовлює неприємний запах, сприяє розмноженню комах та гризунів, які є переносниками інфекцій. Окрім того, проблема накопичення, переробки та захоронення твердих побутових відходів в області вирішується недостатньо ефективно. Відсутність регулярного вологого прибирання вулиць чи нерегулярне її проведення сприяє запиленості повітря, що негативно впливає на органи дихання і зору.

Шум, інтенсивність якого зростає біля автомагістралей і залізниць, в районі аеродрому «Кульбакіне», автовокзалів і залізничного вокзалу, а також портових господарств та окремих промислових підприємств, впливає на нервову систему, заважає повноцінному відпочинку. Напружений ритм міського життя викликає психоневрологічні розлади і депресії, спричиняє зростання серцево-судинних хвороб і захворювань нервової системи. На відміну від сільських жителів міста більше схильні до гіподинамії.

Таблиця 2.17. Поширеність хвороб системи кровообігу серед дорослого населення

	2015 р.	2016 р.	2017 р.
м. Миколаїв	885,7	885,7	900,4

Таблиця 2.18. Поширеність на ВІЛ/СНІД (рівень на 100 тисяч населення)

	2015 р.	2016 р.	2017 р.
м. Миколаїв	834,86	847,02	895,34

Таблиця 2.19. Поширеність на туберкульоз (рівень на 100 тисяч населення)

	2015 р.	2016 р.	2017 р.
м. Миколаїв	112,8	121,5	104,9

Таблиця 2.20. Поширеність на злоякісні захворювання (рівень на 100 тисяч населення)

	2015 р.	2016 р.	2017 р.
м. Миколаїв	3769,2	3686,2	4012,7

Захворюваність на інфекційні хвороби залишається також високою. Існує загроза поширення крапельних, особливо небезпечних, зоонозних інфекцій та паразитарних хвороб.

Таблиця 2.21. Поширеність на інфекційні захворювання (рівень на 100 тисяч населення)

	2015 р.	2016 р.	2017 р.
м. Миколаїв	1131,6	1197,9	1330,6

Відмічається високий рівень захворюваності на цукровий діабет, його ускладнень, спричинених ними інвалідності і смертності.

Таблиця 2.22. Рівень поширеності на цукровий діабет (на 1000 населення)

	2015 р.	2016 р.	2017 р.
м. Миколаїв	33,5	34,6	35,3

Цукровий діабет є соціальною проблемою, для розв'язання якої необхідна державна підтримка, координація зусиль усіх центральних та місцевих органів виконавчої влади.

Занепокоєння викликає стан репродуктивного здоров'я городян, яке має стратегічне значення для забезпечення сталого розвитку міста.

У 2015-2017 роках відмічена тенденція до зменшення числа пологів:

2015 р. – 53,64;

2016 р. – 50,32;

2017 р. – 49,22.

Існуючі проблеми охорони здоров'я у м. Миколаєві є непростими для вирішення, мають багатоаспектний комплексний характер, що обумовлює необхідність оновлення підходів до охорони здоров'я, розробки і реалізації нових стратегій та програм. Метою нових підходів має бути поліпшення здоров'я населення, у тому числі шляхом підвищення якості екологічних складових умов проживання.

Ймовірний майбутній розвиток, якщо проект генерального плану не буде впроваджений.

До чинників, що впливають на стан здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, можна віднести: забезпечення сприятливих санітарно-гігієнічних умов території міста для проживання населення та забезпечення установами громадського

обслуговування, в тому числі закладами охорони здоров'я відповідно державних будівельних норм.

Забезпечення санітарно-гігієнічних умов населеного пункту реалізується шляхом повного охоплення території об'єктами та мережами інженерної інфраструктури, зокрема централізованого водопостачання та водовідведення, дощової каналізації, санітарного очищення території; забезпечення санітарно-гігієнічної сумісності виробничо-комунальних зон із сельбищною та ландшафтно-рекреаційною зонами як на існуючих, так і на перспективних ділянках містобудівного освоєння. Реалізація цих завдань передбачає визначення комплексу інженерних заходів з досягнення якості постачання комунальних послуг. Зокрема впливовим фактором для здоров'я жителів міста Миколаєва є якість питної води з нецентралізованих джерел водопостачання, що в частині джерел не відповідає санітарним нормам. Вирішення цього питання потребує першочергового охоплення відповідних ділянок системою централізованого водопостачання.

Організація повноцінної системи громадського обслуговування (зокрема, закладів охорони здоров'я) забезпечує комплексність забудови за рахунок доведення до нормативних показників забезпеченості населення об'єктами соціально-гарантованого рівня обслуговування як в районах існуючої забудови, так і в районах перспективного будівництва. Реалізація цих завдань передбачає насамперед виконання комплексу рішень щодо містобудівного розвитку, а також інженерно-технологічних заходів, що визначаються відповідними розрахунками.

Натомість, якщо проект генерального плану не буде впроваджений, рівень забезпечення території системами інженерної інфраструктури та закладами громадського обслуговування, в т.ч. закладами охорони здоров'я, соціального захисту, відпочинку та туризму, тощо, а також показники здоров'я населення більш ймовірно залишатимуться без змін.

Розділ 3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу

Ділянки, що потенційно зазнають впливу внаслідок проектних рішень генерального плану.

Розроблення Генерального плану міста Миколаєва передбачає формування проектних рішень на всю територію міста.

Передбачається зміна функціонального використання низки територій/ділянок перспективного містобудівного розвитку, що може впливати на стан навколишнього середовища, умови життєдіяльності населення. В процесі стратегічної екологічної оцінки розглянуті принципові проектні рішення територіального розвитку населеного пункту, які на думку експертів потребують оцінки їх потенційного впливу на основні складові навколишнього природного середовища та умови життєдіяльності населення а саме:

Розвиток зони садибної забудови

1. Освоєння території в Центральному районі міста, мікрорайон Матвіївка в північній частині міста на землях сільськогосподарського призначення - ділянка «мікрорайон «Матвіївка-2»;

2. Освоєння території в Центральному районі міста, мікрорайон Матвіївка в північній частині міста (вул. Козака Матвія, вул. Силікатна) - ділянка «мікрорайон «Матвіївка-3»;

3. Освоєння території в Центральному районі міста, мікрорайон Матвіївка в північній частині міста (міста (південніше вул. Силікатна, в районі вул. Аеродромна, Скіфська) - ділянка «мікрорайон «Матвіївка-4»;

4. Освоєння території в Центральному районі міста, мікрорайон Тернівка в північній частині міста (в районі вул. Виноградна, вул. Чижова, Скіфська) - ділянка «мікрорайон «Тернівка-1»;

5. Освоєння території в Центральному районі міста, мікрорайон Тернівка в північній частині міста (в районі вул. Нафтовиків, вул. 116 дивізії) - ділянка «мікрорайон «Тернівка-2»;

6. Освоєння території в Центральному районі міста, в північній частині міста (в районі пр. Героїв України) - ділянка «мікрорайон «Соляні-Тернівка»;

7. Освоєння території в Центральному районі міста, мікрорайон Північний (вул. Променева) – ділянка «мікрорайон «Північний-2»;

8. Освоєння території в Центральному районі міста, мікрорайон Варварівка (Одеське шосе) - ділянка «мікрорайон «Варварівка-1»

9. Освоєння території в Заводському районі міста, мікрорайон Варварівка (вул. Очаківська) - ділянка «мікрорайон «Варварівка-2»

10. Освоєння території в Корабельному районі (пр. Богоявлинський) - ділянка «район «Богоявлинське»;

11. Освоєння території в Корабельному районі міста, районі Балабанівка (західніше пр. Богоявлинський) - ділянка «район «Балабанівка -1»;

12. Освоєння території в Корабельному районі міста, район Балабанівка (східніше пр. Богоявлинський) - ділянка «район «Балабанівка -2»;

13. Освоєння території в Корабельному районі міста по вул. Степовій - ділянка «вул. Степова»;

14. Освоєння території в Заводському районі міста по вул. Ясна поляна - ділянка «Велика Корениха».

Розвиток зони багатоквартирної забудови

15. Освоєння території в Центральному районі міста, мікрорайон Матвіївка поблизу пр. Героїв України в північній частині міста - ділянка «мікрорайон Матвіївка-1»;
16. Освоєння території в Центральному районі міста, Північний мікрорайон (вул. Променева) - ділянка «Північний-1»;
17. Освоєння території в Центральному районі міста на території земель спеціального призначення (вул. Променева) - (вул. Героїв України (військова частина));
18. Освоєння території в Центральному районі міста (пров. Парусний) - ділянка «мікрорайон «Соляні»»;
19. Освоєння території в Центральному районі міста (пр. Центральний) - ділянка «мікрорайон «Дормашина»»;
20. Освоєння території в Центральному районі міста (вул. Лагерне поле) - ділянка «мікрорайон «Сонячний»»;
21. Освоєння території в Заводському районі міста, мікрорайон Намив, (вул. Лазурна) - ділянка «мікрорайон «Ліски-2»»;
22. Освоєння території в Корабельному районі міста (вул. Олега Ольжича, Тернопільська, Богоявленський проспект) - ділянка «мікрорайон «8 мікрорайон»»;
23. Освоєння території в Корабельному районі міста (вул. Янтарна, вул. Торгова) - ділянка «вул. Янтарна»

Реконструкція кварталів садибної забудови під багатоквартирну забудову та громадську забудову

24. Ділянки мікрорайону 109 (вул. 6 Слобідська, Столярна, Степова, пр. Центральний)
25. Ділянки мікрорайону 111 (вул. 8 Слобідська, 10 Слобідська, Чкалова, пр. Богоявленський)
26. Ділянки в районі вул. Погранична-Чкалова;
27. Ділянки в мікрорайоні «Залізничне селище»

Реконструкція кварталів змішаного використання (садибна, багатоквартирна, громадська та виробнича забудова) під багатоквартирну забудову та громадську забудову

28. Мікрорайон «Ялти» та південніше вул. Кузнецька у Заводському районі

Винесення житлової забудови із промислових зон міста, резервування території під інші види використання

29. Території житлової забудови (багатоквартирна забудова) в межах промислових зон в районі вул. Заводська, Млинна, 1 Слобідська, вул. Залізнична, Тепла

Реконструкція дачних та садівницьких товариств в садибну забудову

30. Дачні та садівницькі товариства в мікрорайонах Ракетне урочище, Варварівка, Тернівка, вул. Оранжерейна, Космонавтів-Залізнична, мікрорайон Широка балка

Формування ландшафтних та рекреаційних зон

31. Створення зеленого зв'язку із влаштуванням набережної, частково за рахунок наміву на прибережних територіях р.Інгул, Південний Буг та Бузького лиману - технопарк «Миколаїв 1788» (ДП Суднобудівний завод ім. 61 комунара) - мікрорайон «Сонячний» - «мікрорайон Ліски -2»;
32. Створення туристично-рекреаційної зони «Варварівка» на території в західній частині міста в районі Одеського шосе;
33. Створення Інгульської ландшафтної зони вздовж р. Інгул в межах прибережних територій;
34. Благоустрій лісопарку районі Матвіївка;
35. Створення фестивальної зони «Радісний сад» за межами міста;

36. Створення туристичної зони «Мала Корениха» поблизу мікрорайон Мала Корениха (поруч з оздоровчим комплексом «Дельфін»);
37. Створення ландшафтної зони «Велика Корениха» в центральній частині мікрорайону Велика Корениха

Розвиток територій промислового використання

38. Створення технопарку «Миколаїв 1788» в районі промислової зони Миколаївського суднобудівного заводу (колишній Завод ім. 61 комунара);
39. Створення індустріального парку (індустріальний парк «Миколаїв», зона виробничо-складських підприємств, підприємства транспорту) на базі існуючої Східної промислової зони; будівництво сміттєпереробного комплексу (район Східної промислової зони на виїзді з міста);
40. Створення індустріального парку (індустріальний парк «Енергія», зона виробничо-складських підприємств, підприємства транспорту) в районі південної промислової зони (вул. Самойловича, вул. Океанівська);
41. Створення Матвіївської промислової зони (переважно сільськогосподарського спрямування, в т.ч. інноваційного); розміщення терміналів сільськогосподарського підприємства ТзОВ «Нібулон» (районі вул. Силікатна мікрорайону Матвіївка, поблизу ВАТ Миколаївське сільськогосподарське рибоводне підприємство, Миколаїв Водоканал (очисні споруди), ТОВ «Матвіївка Інвест», ТзОВ «Таурус ЮГ» в районі перспективного мостового переходу та північної об'їзної дороги);
42. Створення Тернівської промислової зони (північна частина міста; район Тернівки)

Винесення та реконструкція гаражів

43. Винесення об'єктів гаражного будівництва (вздовж вул. Флотська) в мікрорайоні Північний;
44. Реконструкція боксових гаражів в багаторівневі (район вул. Леваневців та Біла);

Реконструкція виробничо-комунальних територій (без збереження пріоритету існуючих функцій), формування громадської та багатоквартирної житлової забудови

45. Реконструкція виробничо-комунальних територій центральної частини міста (вул.Малко-Тирнівська-Цілинна; вул. Кузнецька-Василевського, Декабристів-Погранична)

Збереження виробничого профілю територій, покращення технології

46. Реновація територій в районі вулиць Лєскова, Нова, Млинна, Заводська - 3 Слобідська

Розвиток вулично-дорожньої мережі та модернізація інженерної інфраструктури

47. Створення Північного транспортного обходу міста з мостовим переходом через р. Південний Буг та транспортними розв'язками в різних рівнях (північна частина міста);
48. Реконструкція Варварівського мосту;
49. Створення транспортного зв'язку вул. Індустріальна - вул. Пушкінська із влаштуванням шляхопроводу над залізницею на в районі Пасажирського ремонтного залізничного депо, Приміського залізничного вокзалу, садибної житлової забудови;
50. Створення транспортно-логістичних центрів в Північній, Західній, Східній промислових зонах (вздовж Київського шосе), в західній (вздовж Одеського шосе) та в східній частинах міста (район Баштанського шосе);
51. Формування транспортного зв'язку Індустріальна-Заводська-Новозаводська;

52. Формування транспортного зв'язку пр. Героїв України - мікрорайон Ракетне урочище - вул. Троїцька зі створенням мостового переходу через р. Інгул;
53. Створення комбінованого мосту (залізничного та автомобільного) через Бузький лиман у південній частині міста (етап стратегічної перспективи);
54. Створення залізничного обходу в районі Корабельного району;
55. Створення об'єктів альтернативної енергетики, пов'язаних з переробленням ТПВ (мікрорайон Велика Корениха);
56. Створення міського кладовища;
57. Рекультивация полігону твердих побутових відходів (територія Веснянівської сільської ради)
58. Будівництво дюкеру через р. Південний Буг для забезпечення питною водою районів Варварівка та В. Корениха;
59. Реконструкція Варварівських (Веснянська сільська рада, близько 3 км на захід від межі міста) та міських очисних споруд (на півдні від міської межі біля с. Галицинове), рекультивация полів фільтрації у мікрорайоні Матвіївка;
60. Реконструкція/відновлення Жовтневого водосховища (східна частині міста);
61. Розвиток системи дощової каналізації (очисні споруди дощової каналізації).

Стан довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу в результаті реалізації проектних рішень ДДП, детально описані у Розділі 2.

Розділ 4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом

Під час розробки звіту про стратегічну екологічну оцінку були визначені основні проблеми для навколишнього середовища та охорони здоров'я населення, надані характеристики даних впливів, проаналізовані їх територіальні аспекти.

В рамках даної роботи були визначені ключові екологічні цілі та завдання в сфері охорони довкілля, їх відповідність цілям генерального плану, та визначені можливості їх врахування при розробленні проектних рішень проекту «Розроблення генерального плану м. Миколаєва» (див. Матрицю визначення в Додатку 2 до розділу 4). На основі аналізу екологічної ситуації та проектних рішень, прийнятих у проекті генерального плану були визначені ключові актуальні питання, що потребують оцінки.

У таблиці нижче наведені ключові потенційні екологічні проблеми і ризики (та їхні зв'язки з Генеральним планом), яким була приділена особлива увага під час оцінки проектних рішень, що відображено у розділі 6.

Таблиця 4.1. Ключові потенційні екологічні проблеми і ризики та їхні зв'язки з документом державного планування

Основні ризики	Характеристика ризиків	Територіальна прив'язка	Заходи, визначені проектом генерального плану
Забруднення атмосферного повітря	Викиди забруднюючих речовин стаціонарними та пересувними джерелами	Магістральні вулиці загальноміського та районного значення; ділянки виробничого призначення; портові перевантажувальні комплекси, головні споруди системи централізованого теплоенергопостачання; проектні виробничі території	Розвиток вулично-дорожньої мережі міста, будівництво об'їзної дороги; модернізація існуючих об'єктів теплоенергопостачання, впровадження теплових установок сучасного типу з використанням природних джерел енергії; встановлення санітарно-захисних зон та їх озеленення
Забруднення водного басейну (як поверхневих, так і підземних вод)	Скид поверхневого стоку, що формується на території міського середовища без очистки;	Сельбищна територія та промислово-комунальні зони міста, заплавні території	Розвиток системи дощової каналізації; виконання комплексу гіротехнічних заходів; ландшафтне упорядкування прибережних територій водойм з організацією рекреаційних зон
	Недостатня якість очищення стічних вод на каналізаційних очисних спорудах, наявність на території міста полів фільтрації	Скид стічних вод міських очисних споруд в Бузький лиман (на південь від міста); район Варварівських очисних споруд (територія Веснянівської с/р); Територія навколо Матвіївських очисних споруд (західна частина мікрорайону Матвіївка)	Реконструкція міських та Варварівських очисних споруд каналізації, ліквідація з наступною рекультивацією та санацією території Матвіївських полів фільтрації

Основні ризики	Характеристика ризиків	Територіальна прив'язка	Заходи, визначені проектом генерального плану
	Відсутність встановлених меж прибережних захисних смуг водойм та водотоків в межах міста	Ріки Південний Буг, Інгул, Вітовка, Бузький лиман, та інші водотоки та водойми міста, а також їх прибережні території	Надання містобудівних пропозицій щодо визначення меж прибережних захисних смуг водойм та водотоків в межах міста з урахуванням вимог Водного Кодексу України
Недосконала система поводження з відходами	Відсутність ефективної системи поводження з ТПВ, значний відсоток захоронення, наявність несанкціонованих звалищ	Територія міста	Будівництво комплексного підприємства промислової переробки відходів
Наявність ділянок, що зазнають впливу несприятливих геологічних та гідро-метеорологічних процесів	Погіршення санітарно-гігієнічних умов території та приміщень, можливе ушкодження будівель та споруд	Мікрорайони Тернівка Кульбакіне, житловий масив по вул. Клечова балка – вул. Фонтанної до вул. Степової до пр. Богоявленського, житловий масив по вул. Торговій, вул. Янтарній, вул. Ольшанців, вул. академіка Патона, Широка балка, північно-східна частина приватного сектору, Південно-західна частина житлового масиву Широка Балка, Парк «Богоявленський», Селище Горького, Старий Водопій, Житловий масив по провулку Троїцькому – 2, Ліски (від проспекту Центрального до річки Південний Буг), Залізничне селище, робітниче селище Ялти, лівобережна частина Бузького лиману (на ділянці берегової смуги в районі «Соляні», берегова лінія по вул. Берегова, на ділянці берегової смуги в районі Намив, берегова лінія по вул. Лазурна, між маяками «Костянтинівський» та «Нижній Сіверсів»	Виконання комплексу заходів з інженерної підготовки та захисту території, удосконалення системи дощової каналізації

Основні ризики	Характеристика ризиків	Територіальна прив'язка	Заходи, визначені проектом генерального плану
Наявність порушених ділянок	Біологічне та хімічне забруднення ґрунтів, вилучення ділянок із містобудівного використання	Території несанкціонованих сміттєзвалищ (зокрема в районі біля міського кладовища в районі Мішково-Погорілового) та колишніх кар'єрних виробок	Рекультивация ділянок, санація та резервування території для інших видів господарського використання
Погіршення здоров'я населення	Забруднення атмосферного повітря, переважно викидами забруднюючих речовин від автотранспорту та портових господарств	Території уздовж магістральних улиць загальноміського та районного значення, території прилеглі до портових комплексів	Розвиток вулично-дорожньої мережі міста шляхом часткової реконструкції існуючих вулиць та будівництва нових вулиць; формування обхідних автодоріг та транспортних розв'язок для зменшення транзитного транспортного руху через центральну частину міста; встановлення санітарно-захисних зон та їх озеленення
	Відсутність централізованого водопостачання, незадовільна якість води у локальних системах водопостачання	Мікрорайони Надбузьке, Матвіївка, частково Варварівка, Велика Корениха	Повне охоплення сельбищної зони спорудами та мережами централізованого водопостачання

Отже, серед найважливіших екологічних проблем м. Миколаєва можна виділити наступні:

Забруднення повітря відбувається за рахунок викидів від стаціонарних і пересувних джерел. Забруднення повітря від стаціонарних джерел відбувається переважно в межах санітарно-захисних зон від промислово-комунальних ділянок, найбільша кількість яких зосереджена в промвузлах, що розташовані переважно у східній та південній частинах міста. Окрім того, на узбережжі Південного Бугу у межах міста розташовані потужні портові комплекси, одним з основних видів діяльності котрих є перевантаження вантажів, дрібні частки яких потрапляють в атмосферу та з вітровими потоками розносяться на значні відстані.

Забруднення від транспорту є найбільш критичним фактором впливу на здоров'я населення оскільки вплив відбувається безпосередньо в зоні дихання людини. Цей фактор має прояв переважно на магістральних вулицях міста та на вулицях, що мають покриття низької якості. По таких дорогах автомобілі рухаються з перегазуванням, безперервним гальмуванням і прискоренням двигуна. Саме за таких умов викидається в повітря найбільша кількість токсичних викидів. Ця ситуація стосується і тих ділянок вулиць, на яких постійно створюються «пробки» (безперервний «розгін-гальмування»). Варто зауважити, що вихлопні гази автомашин шкідливо впливають не лише на здоров'я людей, але й завдають великої шкоди міському господарству, об'єктам культурної спадщини. Хімічно агресивні елементи й сполуки, що містяться в цих викидах, спричиняють руйнування житлових будинків, пам'яток архітектури тощо. Водночас прискорюються процеси корозійного руйнування металоконструкцій, мостів, кабельних мереж, металевих покрівель, втрачають естетичний вигляд пофарбовані фасади будівель.

Наступною екологічною проблемою міста, що потребує негайного вирішення, є забруднення поверхневих вод, обумовлене скидами недостатньо очищених стічних вод у водойми з очисних споруд МКП «Миколаївводоканал». Джерелом забруднення поверхневих вод є стік зливових вод, що формується на сельбищній території, ділянках промислово-комунальних підприємств; окрім того, суттєвим є недостатній розвиток мережі каналізації дощових вод та їх скидання у поверхневі водойми без очищення.

Матвіївські поля фільтрації та комплекс Варварівських каналізаційних очисних споруд у сучасному їх стані являють собою потенційні джерела забруднення підземних водоносних горизонтів. Точками ризику можуть бути також покинуті та незатамповані свердловини та шахтні колодязі.

Окрім того, з метою охорони поверхневих водних об'єктів від забруднення і засмічення та збереження їх водності вздовж водойм та водотоків повинні виділитися земельні ділянки під прибережні захисні смуги. Станом на сьогодні у місті відсутній розроблений та затверджений в установленому законодавством порядку Проект землеустрою щодо організації і встановлення меж водоохоронних зон та прибережних захисних смуг.

Наявність ділянок, що зазнають підтоплення ґрунтовими, сезонними та талими зливовими водами погіршують санітарний стан територій. Забудова територій, експлуатація будівель та споруд, інших комплексів і об'єктів, що супроводжується накопиченням вологи в ґрунті та підвищенням рівня ґрунтових вод, що призводить до порушення природної рівноваги у водному балансі та негативно позначається на стані довкілля, соціально-економічних умовах життєдіяльності на цих територіях. У межах підтоплених територій виділяються ділянки, де склалися несприятливі, а інколи й небезпечні для життя людей умови (зсуви, просадки, деформація споруд, будівель, підземних мереж, вимокання зелених насаджень, заболочування, повторне засолення ґрунтів).

Окрім того, на території міста фіксується також сезонне підтоплення територій навесні в період інтенсивного сніготанення та протягом року внаслідок випадіння надмірної кількості атмосферних опадів. Надходження до понижених ділянок у межах плато зливових та ґрунтових вод з прилеглих територій призводить до проявів процесів підтоплення, а також утворення так званих «дощових ям».

Наявність на території міста постійно перезволожених ділянок провокує виникнення небезпечного для здоров'я населення явища – анофелогенності водойм. Анофелогенними є об'єкти, в яких відбувається виплід малярійних комарів. У межах м. Миколаєа це, здебільшого, заболочені території із застійною водою, акваторії порослих і замулених водойм, рік та каналів із малою швидкістю течії води та пологими берегами, непроточних ставків. Дані щодо наявності у межах населеного пункту вищезначених об'єктів надані за матеріалами ДУ «Миколаївський обласний лабораторний центр МОЗ України».

Таблиця 4.2. Інвентаризаційна відомість водних об'єктів м. Миколаїв

Назва водного об'єкту	Місцезнаходження	З личинками переносників збудників трансмісивних інфекцій	Площа, га у т. ч.		Фактори, що спричиняють до розплоду переносників	Гідротехнічні роботи, необхідні для маляріогенного оздоровлення водного об'єкту
			Анофелогенна	Неаннофелогенна		
Корабельний район						
Противерозійний ставок	Причепівка (вул. Степова, вул. Єсеніна)	1,3	1,3	0	Підводна рослинність, подвійне дно	Звільнення від підводної рослинності,

Назва водного об'єкту	Місце-розташування	3 личинками переносників збудників трансмісивних інфекцій	Площа, га у т. ч.		Фактори, що спричиняють до розплоду переносників	Гідротехнічні роботи, необхідні для маляріогенного оздоровлення водного об'єкту
			Анофелогенна	Неанофелогенна		
						вкладення водовипуску в тальвег балки
Водоскидний канал від Жовтневою водосховища	Балка Вітовська (вул. Фонтанна, вул. Клечова балка)	0,45	0,45	0	Підтоплення прилеглої території внаслідок необладнаного скидного каналу	Розчищення та поглиблення каналу у районі парку «Молодіжний»
Заболочення в заплаві Бузького лиману	У районі маяку (Нижніх Сиверсів),	0,3	0,3	0	Природний ландшафт, виїмка піску, неупорядкований водоскид від джерела	Рекультивация, облаштування водоскиду з джерела
Дренажна система для утилізації опадів та аварійних вод	Південні ворота заводу «Океан», КЖЕП 17, вул. Айвазовського	0,2	0,2	0	Аварійне скидання, незакінчене будівництво дощової каналізації, накопичення атмосферних опадів	Добудова мереж дощової каналізації
Водойма для збору атмосферних опадів та аварійних вод	Балка Безіменна, вул. Ленінградська (гаражі) міськвиконком	0,05	0,05	0	Накопичення атмосферних опадів, незакінчене будівництво дощової каналізації,	Засипка, добудова мереж дощової каналізації
Заболочення у заплаві Бузького лиману	Заплава Бузького лиману в районі «Перемога» (пляжна зона)	0,3	0,3	0	Атмосферні опади, виїмка піску	Рекультивация виїмок
Бузький лиман	Від межі Інгульського, Заводського, Корабельного районів до межі з Вітовським районом	1,4	1,4	0	Нагони з Бузького лиману	
Заводський район						
Солоне озеро	ПКіВ «Ліски», вул. Генерала	2,0	2,0	0	Напівзанурена рослинність	Очистка від мулу та

Назва водного об'єкту	Місце-розташування	3 личинками переносників збудників трансмісивних інфекцій	Площа, га у т. ч.		Фактори, що спричиняють до розплоду переносників	Гідротехнічні роботи, необхідні для маляріогенного оздоровлення водного об'єкту
			Анофелогенна	Неанфелогенна		
	Карпенка, вул. Індустріальна, ринок «Штрассе»					рослинності
Коренихівський залив	Мікрорайон Велика Корениха	8,0	8,0	0	Нагони з Бузького лиману, накопичення атмосферних опадів	Очистка від мулу та рослинності, поглиблення
Джерело	Мікрорайон Мала Корениха, табір «Дельфін»	0,02	0,02	0	Мілководдя	Очистка від рослинності
Центральний район						
Тернівська балка (заболочення)	с. Тернівка	18,0	18,0	0	Старіння заплави (природний фактор)	Очистка від мулу та рослинності
р. Інгул, низове заболочення	Мікрорайони: урочище Ракетне, Соляні, Аляуди, с. Тернівка	28,57	28,57	0	Старіння заплави (природний фактор)	Очистка від мулу, поглиблення
Південний Буг, низове заболочення	Мікрорайони Соляні та Матвіївка	2,0	2,0	0	Природний фактор	Викос рослинності
Ставки риборозведення	НПРХ «Амур-Аква»	0,2	0,2	0	Підводна рослинність та замулення	Очистка від мулу та рослинності
Ставки риборозведення	с. Тернівка, «Південний берег»	0,3	0,3	0	Підводна рослинність та замулення	Очистка від мулу та рослинності
Інгульський район						
Кар'єр біля залізниці	вул. Новозаводська	1,2	1,2	0	Мілководна зона, накопичення атмосферних опадів, аварійне скидання	Рекультивация
р. Інгул	Старий Водопій (лівий берег)	3,0	3,0	0	Мілководна берегова зона, природний процес старіння	Очистка від мулу, рослинності
Наливні ставки	Зоопарк	0,21	0,21	0	Порушення	Забезпечення

Назва водного об'єкту	Місце-розташування	З личинками переносників збудників трансмісивних інфекцій	Площа, га у т. ч.		Фактори, що спричиняють до розплоду переносників	Гідротехнічні роботи, необхідні для маляріогенного оздоровлення водного об'єкту
			<i>Анофелогенна</i>	<i>Неанфелогенна</i>		
(декоративні)					водообміну	водообміну, очистка від рослинності

Окремою проблемою залишається питання поводження з твердими побутовими відходами – санітарна очистка населеного пункту.

Відсутність ефективної системи поводження з побутовими відходами (роздільний збір, наявність розвинутої мережі приймальних пунктів вторинної сировини, переробка вторинних ресурсів) створюють передумови для утворення стихійних звалищ, що суттєво погіршує санітарно-гігієнічні умови міського середовища.

Зазначені ризики водночас є основними серед потенційних впливів на стан здоров'я населення.

Окремим суттєвими фактором впливу на стан здоров'я населення м. Миколаєва варто розглядати використання питної води з нецентралізованих джерел водопостачання, що провокує ризики інфекційних захворювань та розвитку гіпоксії через наднормативний вміст нітратів.

Розділ 5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування

Цей розділ ґрунтується на аналізі цілей документів державної політики, які мають відношення до цілей розвитку на місцевому рівні, і визначає ступінь їх врахування і впровадження через низку проектних рішень містобудівної документації. Проведений огляд відповідних цілей екологічної політики визначає загальні орієнтири, на основі яких оцінюються цілі та заходи генерального плану.

Оцінка відповідності Генерального плану цілям програм державного та місцевого рівня, галузевих програм.

В процесі стратегічної екологічної оцінки містобудівної документації було розглянуто значну кількість документів, що містять екологічні цілі а також відповідні завдання у сфері охорони здоров'я та соціально-економічного розвитку. Слід зазначити, що різні програми розвитку містять подібні, хоча і не завжди ідентичні, екологічні цілі. Наприклад, основні цілі та завдання визначені програмами з охорони навколишнього природного середовища, що на регіональному та місцевому рівнях повторюються в програмах соціально-економічного розвитку місцевого і регіонального рівня, та в цільових програмах місцевого і регіонального рівня. Результати аналізу відображені у додатку 1 до розділу 1.

Аналіз також включав цілі, які мають відношення до генерального плану, та цілі, які можуть бути вирішені на іншому рівні планування. На основі аналізу змісту генерального плану виконавці СЕО оцінили рівень відповідності цілей, визначених у проекті генерального плану, екологічним цілям, встановленим на регіональному рівні, та ключовим відповідним цілям Програми економічного і соціального розвитку м. Миколаєва на 2018-2020 роки та цілям галузевих програм. Результати аналізу відображені в Додатку 2 до розділу 4. Згідно результатів аналізу були внесені пропозиції для врахування в містобудівній документації.

Згідно результатів аналізу можна зробити висновок, що проектні пропозиції генерального плану в достатньо високій мірі відповідають цілям екологічної політики, встановленим на національному та регіональному рівнях; враховує більшість з них і пропонує комплекс заходів, спрямованих на їх виконання.

На основі аналізу цих цілей можна зазначити, що більшість цілей в галузі охорони атмосферного повітря, визначені на регіональному рівні, носять досить загальний характер та можуть лише частково впроваджені в проекті містобудівної документації. Переважно це стосується цілей та завдань в частині запровадження принципів енергозбереження та підвищення енергоефективності комунальних інженерних мереж та організації дорожнього руху. Однак деякі завдання регіонального рівня в буду реалізовані в проектних рішеннях ДДП в частині територіальної оптимізації виробничо-комунальних територій та формування санітарно-захисних зон з метою зменшення рівня забруднення повітря прилеглих територій.

Реалізація цілей міських програм, спрямованих на енергозбереження та енергоефективність та скорочення викидів забруднюючих речовин від спалювальних установок можлива на етапі вибору конструкторсько-технологічних рішень, на етапі робочого проектування окремих споруд систем тепло-енергопостачання, що забезпечується в процесі розроблення оцінки впливу на довкілля об'єкту, що передбачається до розміщення.

Найбільш відповідають завданням містобудівної документації цілі міських програм в частині розвитку транспортної інфраструктури

У сфері охорони водних ресурсів, будівництва водопровідних мереж і каналізаційних систем цілі визначені у декількох цільових програмах, з визначенням конкретних заходів з реконструкції чи будівництва інженерних споруд та мереж, які передбачаються до реалізації у короткостроковій перспективі та повністю враховуються проектом містобудівної документації. Підвищення якості поверхневих вод може бути досягнуте також за рахунок розширення мережі дощової каналізації та будівництва локальних очисних споруд у місцях випуску; створення та озеленення прибережних захисних смуг для всіх водних об'єктів. Також передбачаються заходи щодо інженерної підготовки та захисту території від несприятливих природних процесів, як на ділянках існуючої забудови, так і на ділянках перспективного містобудівного освоєння.

У сфері охорони ґрунтів проектні рішення ДДП передбачають комплекс заходів з інженерної підготовки та захисту території, удосконалення системи дощової каналізації, рекультивациі порушених територій, що відповідає основним цілям як регіональних, так і міських програм розвитку.

Одним з найважливіших питань для міста є видалення відходів, яке здійснюється на території поза межами населеного пункту. Рішення генерального плану в сфері поводження з ТПВ частково враховують цілі, передбачені регіональною цільовою програмою в частині визначення принципів напрямків поводження з відходами та цілі «Екологічної політики Миколаєва» в частині визначення ділянки розміщення головних об'єктів з сортування та комплексної переробки твердих побутових відходів.

У сфері збереження біорізноманіття проектні рішення генерального плану враховують цілі та завдання, визначені та місцевому та регіональному рівні в частині врахування та визначення відповідного функціонального використання ділянок існуючих природних комплексів; врахування та раціонального використання ділянок, що входять до складу регіональної екомережі, збереження природного та ландшафтного різноманіття.

В сфері охорони здоров'я та соціально-економічного розвитку рішення проекту містобудівної документації в достатній мірі враховують цілі, визначені на регіональному та місцевому рівнях, зокрема проведення реконструкції водно-каналізаційного господарства, будівництво дюкеру через р. Південний Буг для забезпечення питною водою Варварівки та Великої Коренихи та реконструкція дюкеру через р. Інгул для забезпечення питною водою мікрорайону Північний. Окрім того, ДДП передбачає оптимізацію мережі закладів охорони здоров'я з доведенням їх кількості до нормативних показників та враховуючи проектні радіуси обслуговування.

Для забезпечення реалізації цілей в сфері соціально-економічного розвитку міста передбачається резервування ділянок промислово-комунального, рекреаційного використання, що передбачає розміщення підприємств і об'єктів та створення додаткових робочих місць, зокрема створення технопарку «Миколаїв 1788», а також індустріальних парків «Миколаїв» та «Енергія». Окрім того, проектом передбачається створення логістичних центрів в Північній, Західній, Східній промислових зонах та оптимізація транспортної мережі міста.

У сфері розвитку туризму та рекреації, збереження об'єктів культурної спадщини цілі, визначені на регіональному та місцевому рівнях, відповідають цілям та завданням ДДП, проектні рішення якого спрямовані на їх всебічне вирішення. Зокрема, «Історико-архітектурним опорним планом м. Миколаєва з визначенням меж і режимів використання зон охорони пам'яток та історичних ареалів», розробленим у складі містобудівної документації, визначені режими використання території пам'яток, комплексних охоронних зон, охоронних зон дискретно розташованих пам'яток, зон регулювання забудови, зон охоронюваного ландшафту

Окрім того проектні рішення ДДП передбачають формування рекреаційних зон, а також визначають розміщення необхідної кількості установ та організацій громадського обслуговування, в тому числі фізкультурно-оздоровчих та спортивних споруд, закладів освіти, культури та дозвілля, підприємств торгівлі, громадського харчування тощо.

Таким чином, аналіз цілей відповідних державних програм розвитку, змісту та проектних рішень з просторового розвитку території міста, свідчить про те, що цілі та заходи, визначені проектними рішеннями генерального плану, здебільшого відповідають регіональним та місцевим екологічним цілям та доповнюють їх.

Оцінка відповідності Генерального плану зобов'язанням у сфері охорони довкілля, встановлені на міжнародному рівні та шляхи їх врахування.

Україна активно співпрацює з міжнародними організаціями в сфері охорони навколишнього природного середовища для вирішення актуальних питань сьогодення, а також з метою інтеграції держави до світового співтовариства для розв'язання глобальних екологічних проблем.

Основні напрями співробітництва з міжнародними організаціями, членом яких є Україна,; охорона біологічного різноманіття; охорона транскордонних водотоків і міжнародних озер; зміна клімату; охорона озонового шару; охорона атмосферного повітря; поводження з відходами; оцінка впливу на довкілля.

Основними аспектами містобудівної документації, що потребують оцінки є рішення щодо функціонального використання території з урахуванням принципів охорони біологічного та ландшафтного різноманіття, що визначені низкою міжнародних зобов'язань. Міжнародні обов'язки Україна взяла на себе, підписавши більш ніж 50 міжнародних багатосторонніх угод, які стосуються збереження та збалансованого використання біорізноманіття, серед яких:

Конвенція про біологічне різноманіття, яка була започаткована під час Всесвітньої конференції глав держав та міністрів довкілля у 1992р. в м. Ріо-де-Жанейро (Бразилія) й ратифікована Верховною Радою України 29 листопада 1994 р.;

Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення головним чином як середовище існування водоплавних птахів (Рамсарська конвенція, м.Рамсар, Іран, 1971 р.);

Конвенція про збереження мігруючих видів диких тварин (Бонн, 1979 р.);

Угода про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (1995 р.);

Угоди про збереження кажанів в Європі (1991р.);

Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція);

Рамкова конвенція ООН про зміну клімату (ратифікована Україною 29 жовтня 1996р.);

Європейська конвенція про охорону археологічної спадщини (Валлетта, 1992 р та інші.

На виконання Бернської конвенції в Європі створена мережа територій особливого природоохоронного значення – Смарагдова мережа, важливих для збереження біорізноманіття в країнах Європи і деяких країнах Африки. Смарагдова мережа України є українською частиною Смарагдової мережі Європи, розробляється з 2009 року. В листопаді 2016 року було затверджено першу версію Смарагдової мережі для України, яка потребує доопрацювання на основі наукових даних. Потенційними територіями Смарагдової мережі можуть бути визначені існуючі об'єкти природно-заповідного фонду, а також заплавні території пониззя р. Інгул. Ключовими підставами для віднесення певної території до переліку перспективних об'єктів Смарагдової мережі є зареєстровані факти присутності видів рослин і тварин зі списків Резолюції № 6 (1998) та оселищ, з якими найчастіше пов'язане існування видових комплексів та біоценозів, з Резолюції № 4 (1996) Бернської конвенції протягом останніх 20 років.

Відповідно до Рамсарської конвенції, стороною якої є Україна, на території держави здійснюються заходи для збереження мігруючих водно-болотних птахів, шляхом виділення певних територій та надання їм охоронного статусу. На території України виділено 39 водно-болотних угіддя міжнародного значення, офіційно визнаних Рамсарською конвенцією, а ряд

водно-болотних угідь є перспективними для визнання. Деякі водно-болотні угіддя погоджені розпорядженням Кабінету Міністрів України і подані на розгляд Секретаріату Рамсарської конвенції. За результатами аналізу даних матеріалів визначено, що в межах території, що розглядається проектом документу державного планування, вищезазначені угіддя відсутні.

Стосовно дотримання міжнародних зобов'язань по інших напрямках співробітництва, таким як зміна клімату, охорона озонового шару, поводження з відходами та іншим, слід зазначити, що вони не мають прямого відношення до головних цілей та завдань проекту документу державного планування, що є містобудівною документацією місцевого рівня. Дотримання перелічених вище зобов'язань може бути реалізоване в сфері науково-технічних розробок, вибору технічно-конструкторських рішень при проектуванні певних об'єктів та споруд, видання певних нормативно-правових актів та державних стандартів в різних галузях господарської діяльності. Проте слід зазначити, що більшість заходів, визначених містобудівною документацією в частині розвитку систем інженерної інфраструктури, поводження з відходами, пропонують впровадження сучасних дружніх до оточуючого середовища технологій, що відповідає загальносвітовим принципам охорони довкілля, та сприяє дотриманню міжнародних зобов'язань в даній сфері.

Розділ 6. Опис наслідків реалізації проектних рішень документу державного планування для довкілля, а також для здоров'я населення, у тому числі кумулятивних, синергічних, позитивних і негативних наслідків

У цьому розділі наведений короткий огляд оцінки ризиків та потенційних впливів на навколишнє середовище. Окремі складові містобудівної документації були проаналізовані з метою виявлення потенційно значних впливів на навколишнє середовище, що мають відношення до реалізації проектних рішень генерального плану. Рішення з просторового планування території, що представлені в проекті генерального плану, були оцінені групами, що представляють зони певного функціонального використання, такі, як: виробнича забудова, території житлово-громадської забудови, території рекреаційного використання, території транспортної інфраструктури та інші.

Виявленні ключові впливи, пов'язані з конкретними запланованими рішеннями містобудівної документації, висвітлені у підрозділі 6.1.

На наступному етапі була проведена оцінка потенційних кумулятивних впливів шляхом аналізу комбінованого впливу реалізації різних проектних рішень на окремі компоненти навколишнього середовища, результати якої відображені у підрозділі 6.2.

6.1 Оцінка ключових наслідків для довкілля, в тому числі для здоров'я населення

У цьому розділі представлені результати оцінки проектних рішень документу державного планування (проекту генерального плану) з урахуванням пропозицій, прийнятих у відповідних розділах вищезазначеної документації. Оцінка враховує екологічні цілі, пов'язані з розвитком на місцевому рівні, з метою забезпечення ефективного та сталого соціально-економічного розвитку міста та поліпшення якості життя населення. Аналіз цілей екологічної політики викладений у розділі 5.

В більшій мірі оцінка зосереджується на потенційних екологічних наслідках пов'язаних із запропонованими змінами функціонального використання територій та основних проектних рішеннях з розвитку інженерно-транспортної інфраструктури населеного пункту, передбачених містобудівної документацією. В процесі стратегічної екологічної оцінки був здійснений аналіз впливу проектних рішень генерального плану як на окремі компоненти навколишнього природного середовища, так і сукупного впливу на природні процеси та комплекси.

Результати оцінки представлені у вигляді матриці, що містить оцінку на основі рейтингу потенційних наслідків (таблиця 6.1.) та супроводжується пояснювальними коментарями (таблиця 6.3., додаток 3).

На основі оцінки запропонованих рішень проекту був проведений аналіз потенційних кумулятивних впливів, розглянуті заходи для пом'якшення та запобігання потенційних негативних наслідків реалізації окремих проектних рішень на міське середовище, природні комплекси, санітарно-гігієнічні умови проживання населення. Огляд потенційних негативних впливів та заходів з їх пом'якшення представлений у таблиці 6.2. нижче.

Серед ключових наслідків реалізації проектних рішень генерального плану доцільно виділити:

- *вплив на атмосферне повітря*: Очікується ймовірно незначне підвищення інтенсивності руху на магістральних вулицях міста. Однак по мірі реалізації рішень з реконструкції/будівництва вуличної мережі та будівництва об'їзної дороги і нових мостових переходів (створення Північного транспортного обходу міста з мостовим переходом через р. Південний Буг та транспортними розв'язками в різних рівнях, реконструкція

Варварівського мостового переходу, будівництво комбінованого мосту через Бузький лиман, організація залізничного обходу в і Корабельному районі та ін.) очікується більш рівномірне розподілення транспортних потоків по всій території міста та зменшення інтенсивності транспортного руху в центральній частині міста. Проектні рішення спрямовані на зменшення та перерозподіл концентрацій хімічного та акустичного забруднення.

Проектні рішення генерального плану передбачають розвиток потужних виробничих територій, зокрема, створення індустріального парку «Миколаїв», на базі існуючої Східної промислової зони з розташуванням сміттєпереробного комплексу, індустріального парку «Енергія», Матвіївської промислової зони, переважно сільськогосподарського спрямування, Тернівської промислової зони тощо. Реалізація вищезазначених рішень зумовлює вірогідне збільшення стаціонарних джерел викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря. Пом'якшення та запобігання потенційних негативних впливів на довкілля передбачається за рахунок реалізації комплексу планувальних та інженерно-конструктивних заходів.

- *вплив на поверхневі та підземні води:* проектними рішеннями передбачається розвиток системи дощової каналізації, що забезпечить відведення поверхневого стоку з територій існуючої житлово-громадської забудови, так і виробничо-комунальних територій. Будівництво локальних очисних споруд дощової каналізації дозволить запобігти забрудненню поверхневих водотоків.

Проектні рішення стосовно реконструкції Варварівських та міських очисних споруд, рекультивация полів фільтрації у мікрорайоні Матвіївка дозволять, за умови їх реалізації, зупинити вірогідне потрапляння недостатньо очищених стічних вод до водних об'єктів міста.

Містобудівні пропозиції щодо визначення меж прибережної захисної смуги, які надаються в проекті ДДП створюють умови для дотримання режиму обмеженого господарського використання у межах прибережних захисних зон водних об'єктів міста.

- *вплив на ґрунти та земельні ресурси:* проектні рішення щодо рекультивации порушених ділянок на території міста, таких як стихійні звалища твердих побутових відходів, давні кар'єрні виробки та інші порушені ділянки, позитивно вплине на ґрунтове середовище та дозволить залучити додаткові земельні ділянки до господарського використання.

Виконання повного комплексу заходів з інженерної підготовки території, передбаченого ДДП, дозволить зменшити ділянки, де відбуваються процеси підтоплення, локального заболочування, проявів гравітаційних процесів, що в цілому матиме позитивний вплив на формування міського середовища та покращить санітарно-гігієнічні умови території.

В проектних рішеннях ДДП наводяться конкретні пропозиції щодо поводження з твердими побутовими відходами (зокрема, будівництво сміттєпереробного комплексу у Східній промисловій зоні), які ґрунтуються розрахунках проектного обсягу їх накопичення та аналізі просторового ресурсу міста задля резервування відповідної території, що в майбутньому сприятливо вплине на стан земельних ресурсів міста.

- *вплив на біорізноманіття:* реалізація проектних рішень щодо створення ландшафтних та рекреаційних зон в частині формування зеленого зв'язку із влаштуванням набережної (Технопарк «Миколаїв 1788» - мікрорайон «Сонячний» - «мікрорайон Ліски -2»); туристично-рекреаційної зони «Варварівка»; Інгульської ландшафтної зони вздовж р. Інгул в межах прибережних територій; фестивальної зони «Радісний сад»; туристичної зони «Мала Корениха»; ландшафтної зони «Велика Корениха»; благоустрою лісопарку в районі Матвієвки матиме позитивні наслідки для збереження та збагачення біорізноманіття.

Проектними рішеннями передбачається формування значних площ зелених насаджень усіх категорій на території міста відповідно до вимог держаних будівельних норм, ландшафтних особливостей території, просторової та естетичної доцільності.

Окрім того, передбачається врахування наявності та раціональне використання ділянок, що входять до складу регіональної екомережі, забезпечуючи тим самим збереження ландшафтного різноманіття.

- *щодо охорони здоров'я населення:* Проектні рішення ДДП містять конкретні пропозиції щодо реконструкції водно-каналізаційного господарства (будівництво дюкеру через р. Південний Буг для забезпечення питною водою Варварівки та В.Коренихи; реконструкція дюкеру через р. Інгул для забезпечення питною водою мікрорайону Північний)

ДДП передбачає оптимізацію мережі закладів охорони здоров'я з доведенням їх кількості до нормативних показників з урахуванням радіусів обслуговування проектних об'єктів. Подальший розвиток та оптимізація мережі зелених насаджень різних категорій на території населеного пункту - віднесені проектними рішеннями до основних завдань генерального плану міста, що матимуть позитивні наслідки для здоров'я населення м. Миколаєва.

У таблиці 6.1 наведені основні виявлені впливи.

Шкала оцінки:

- 2 суттєво негативний вплив,
- 1 помірний негативний вплив,
- 0 очікуваний вплив відсутній,
- +1 помірний позитивний вплив,
- +2 суттєво позитивний вплив

Варто зауважити, що ступінь можливих впливів визначався авторами з урахуванням виключно у межах ділянок реалізації проектних рішень з урахуванням та відносно вже існуючих рівнів впливу на ті чи інші складові довкілля. Дані оцінки можуть бути відкориговані на подальших стадіях проектування.

Таблиця 6.1. Можливі ефекти від запропонованих рішеннями генерального плану змін цільового використання ділянок

№ за/п рішення проекту ДДП	Функціональне використання /цільове призначення ділянки, місце розташування	Назва та функціональне використання ділянки згідно рішень генплану	Потенційний вплив на головні складові довкілля			
			Повітря	Водний басейн	Ґрунти	Біорізноманіття
Розвиток зони садибної забудови						
1.	Ділянка розташована в Центральному районі міста, мікрорайон Матвіївка в північній частині міста. Майже вся ділянка розташована на землях сільськогосподарського призначення; частково територіях, наданих під садибну забудову (не освоєні).	- освоєння території під перспективну садибну забудову (ділянка «мікрорайон «Матвіївка-2»)	-1	0, -1	-1, +1	+1
2.	Ділянка розташована в Центральному районі міста, мікрорайон Матвіївка в північній частині міста (вул. Козака Матвія,	- освоєння території під перспективну садибну забудову (ділянка «мікрорайон «Матвіївка-3»)	-1	0, -1	-1, +1	+1

№ за/п рішення проекту ДДП	Функціональне використання /цільове призначення ділянки, місце розташування	Назва та функціональне використання ділянки згідно рішень генплану	Потенційний вплив на головні складові довкілля			
			Повітря	Водний басейн	Ґрунти	Біорізноманіття
	вул. Силікатна). 70% території надані під садибну забудову та почали освоюватись					
3.	Ділянка розташована в Центральному районі міста, мікрорайон Матвіївка в північній частині міста (південніше вул. Силікатна, в районі вул. Аеродромна, Скіфська). 80% території надані під садибну забудову, 20-30% почали освоюватись	- освоєння території під перспективну садибну забудову (ділянка «мікрорайон «Матвіївка-4»)	-1	0, -1	-1, +1	+1
4.	Ділянка розташована в Центральному районі міста, мікрорайон Тернівка в північній частині міста (в районі вул. Виноградна, вул. Чижова, Скіфська). Вільні від забудови озеленені території	- освоєння території під перспективну садибну забудову (ділянка «мікрорайон «Тернівка-1»)	-1	0, -1	-1, +1	+1
5.	Ділянка розташована в Центральному районі міста, мікрорайон Тернівка в північній частині міста (в районі вул. Нафтовиків, вул. 116 дивізії). 70% території надані під садибну забудову; 30% - вільні від забудови озеленені території	- освоєння території під перспективну садибну забудову (ділянка «мікрорайон «Тернівка-2»)	-1	0, -1	-1, +1	+1
6.	Ділянка розташована в Центральному районі міста, в північній частині міста (в районі пр. Героїв України), 20% території надані під садибну забудову (не освоєні); 80% - вільні від забудови озеленені території	- освоєння території під перспективну садибну забудову (ділянка «мікрорайон «Соляні-Тернівка»)	-1	0, -1	-1, +1	+1
7.	Ділянка розташована в Центральному районі міста, Північний мікрорайон (вул. Променева). 90% території надані під садибну забудов	- освоєння території під перспективну садибну забудову (ділянка «мікрорайон «Північний-2»)	-1	0, -1	-1, +1	+1
8.	Ділянка розташована в Центральному районі міста, мікрорайон Варварівка (Одеське шосе). 50% території надані під садибну	- освоєння території під перспективну садибну забудову (ділянка «мікрорайон «Варварівка-1»)	-1	0, -1	-1, +1	+1

№ за/п рішення проекту ДДП	Функціональне використання /цільове призначення ділянки, місце розташування	Назва та функціональне використання ділянки згідно рішень генплану	Потенційний вплив на головні складові довкілля			
			Повітря	Водний басейн	Ґрунти	Біорізноманіття
	забудову, 50% - вільні від забудови озеленені території					
9.	Ділянка розташована в Заводському районі міста, мікрорайон Варварівка (вул. Очаківська). 80% території надані під садибну забудову	- освоєння території під перспективну садибну забудову (ділянка «мікрорайон «Варварівка-1»)	-1	0, -1	-1, +1	+1
10.	Ділянка розташована в Корабельному районі міста, (пр. Богоявлинський). 60% території надані під садибну забудову (з них 20% почали освоюватись), інші - вільні від забудови озеленені території. В центрі ділянки розташовані об'єкти спеціального призначення. На територію розроблявся ДПТ	- освоєння території під перспективну садибну забудову (ділянка «район «Богоявлинське»). Частково передбачається резервування етап стратегічної перспективи	-1	0, -1	-1, +1	+1
11.	Ділянка розташована в Корабельному районі міста, район Балабанівка (західніше пр. Богоявлинський). 90% території надані під садибну забудову (20-30% почали освоюватись), інші - вільні від забудови озеленені території. На територію розроблявся ДПТ	- освоєння території під перспективну садибну забудову (ділянка «район «Балабанівка - 1»)	-1	0, -1	-1, +1	+1
12.	Ділянка розташована в Корабельному районі міста, район Балабанівка (східніше пр. Богоявлинський). 90% території надані під садибну забудову (20-30% почали освоюватись), інші - вільні від забудови озеленені території	- освоєння території під перспективну садибну забудову (ділянка «район «Балабанівка - 2»). Частково передбачається резервування на етап стратегічної перспективи	-1	0, -1	-1, +1	+1
13.	Ділянка розташована в Корабельному районі міста, (вул. Степова). 20% території надані під садибну забудову, інші - вільні від забудови озеленені території	- освоєння території під перспективну садибну забудову (ділянка «вул. Степова»). Частково передбачається резервування на етап стратегічної перспективи	-1	0, -1	-1, +1	+1
14.	Ділянка розташована в Заводському районі міста, (вул. Ясна поляна). 95% території надані під садибну	- освоєння території під перспективну садибну забудову (ділянка «Велика Корениха»).	-1	0, -1	-1, +1	+1

№ за/п рішення проекту ДДП	Функціональне використання /цільове призначення ділянки, місце розташування	Назва та функціональне використання ділянки згідно рішень генплану	Потенційний вплив на головні складові довкілля			
			Повітря	Водний басейн	Ґрунти	Біорізноманіття
	забудову, інші - вільні від забудови озеленені території. На територію розроблявся ДПТ					
Розвиток зони багатоквартирної забудови						
15.	Ділянка розташована в Центральному районі міста, мікрорайон Матвіївка поблизу пр. Героїв України в північній частині міста. Майже вся ділянка розташована на землях сільськогосподарського призначення (на територіях для ведення товарного сільського господарства в існуючих межах міста 80%, в проектних межах - 20%). Згідно чинного генерального плану (рік затвердження -2009) передбачалась під розвиток багатоквартирної забудови.	- освоєння території під перспективну багатоквартирну забудову (ділянка «мікрорайон Матвіївка-1»)	-1	0	-1, +1	+1
16.	Ділянка розташована в Центральному районі міста, Північний мікрорайон (вул. Променева). Територія ділянки частково зайнята поточним будівництвом, надана в оренду під багатоквартирне будівництво; є гаражний кооператив. Згідно чинного генерального плану (рік затвердження -2009) передбачалась під розвиток багатоквартирної забудови. На територію розроблявся ДПТ	- освоєння території під перспективну багатоквартирну забудову (ділянка «мікрорайон Північний-1»)	-1	0	-1, +1	+1
17.	Ділянка розташована в Центральному районі міста, на території земель спеціального призначення. Передбачена для будівництва житла для військових.	- освоєння території під перспективну багатоквартирну забудову (вул. Героїв України (військова частина)	0	0	-1, +1	+1
18.	Ділянка розташована в Центральному районі міста, (пров. Парусний). Територія ділянки частково зайнята поточним будівництвом, надана під багатоквартирне	- освоєння території під перспективну багатоквартирну забудову (ділянка «мікрорайон «Соляні»)	-1	0	-1, +1	-1,+1

№ за/п рішення проекту ДДП	Функціональне використання /цільове призначення ділянки, місце розташування	Назва та функціональне використання ділянки згідно рішень генплану	Потенційний вплив на головні складові довкілля			
			Повітря	Водний басейн	Ґрунти	Біорізноманіття
	будівництво. Згідно чинного генерального плану (рік затвердження -2009) передбачалась під розвиток багатоквартирної забудови.					
19.	Ділянка розташована в Центральному районі міста, (пр. Центральний). Територія ділянки недіючого підприємства «Дормашина», яке перепро-філюється під багатоквартирне будівництво. Згідно чинного генерального плану (рік затвердження -2009) передбачалась під розвиток багатоквартирної забудови.	- освоєння території під перспективну багатоквартирну забудову (ділянка «мікрорайон «Дормашина»)	0	0	-1, +1	+1
20.	Ділянка розташована в Центральному районі міста, (вул. Лагерне поле). Територія ділянки частково зайнята поточним будівництвом, надана під багатоквартирне будівництво	- освоєння території під перспективну багатоквартирну забудову (ділянка «мікрорайон «Сонячний»)	-1	0	-1, +1	-1,+1
21.	Ділянка розташована в Заводському районі міста, мікрорайон Намив, (вул. Лазурна). Територія ділянки частково зайнята поточним будівництвом, надана під багатоквартирне будівництво, частково вільні від забудови озеленені території.	- освоєння території під перспективну багатоквартирну забудову (ділянка «мікрорайон «Ліски-2»)	-1	0	-1, +1	-1,+1
22.	Ділянка розташована в Корабельному районі міста, (вул. Олега Ольжича, Тернопільська, Богоявленський проспект). Територія ділянки частково забудована; частково вільні від забудови озеленені території, частково садибна забудова, яка реконструюватиметься під багатоквартирну забудову згідно ДПТ	- освоєння території під перспективну багатоквартирну забудову (ділянка «мікрорайон «8 мікрорайон»)	-1	0	-1, +1	+1
23.	Ділянка розташована в Корабельному районі міста (вул. Янтарна, вул. Торгова). Територія ділянки частково	- освоєння території під перспективну багатоквартирну забудову (ділянка «вул. Янтарна»)	0	0	-1, +1	+1

№ за/п рішення проекту ДДП	Функціональне використання /цільове призначення ділянки, місце розташування	Назва та функціональне використання ділянки згідно рішень генплану	Потенційний вплив на головні складові довкілля			
			Повітря	Водний басейн	Ґрунти	Біорізноманіття
	забудована; частково вільні від забудови озеленені території, частково садибна та громадська забудова, яка реконструюватиметься під багатоквартирну забудову.					
24.	Ділянки мікрорайон 109 (вул. 6 Слобідська, Столярна, Степова, пр. Центральний) Території існуючої садибної житлової та громадської забудови.	- реконструкція кварталів садибної забудови під багатоквартирну забудову та громадську забудову	0	+1	-1	0
25.	Ділянки мікрорайон 111 (вул. 8 Слобідська, 10 Слобідська, Чкалова, пр. Богоявленський) Території існуючої садибної житлової та громадської забудови.	- реконструкція кварталів садибної забудови під багатоквартирну забудову та громадську забудову	0	+1	-1	0
26.	Ділянки в районі вул. Погранична-Чкалова 40% садибна забудова, 25 % багатоквартирна, 15% громадська, 10% виробничо-комунальна, 10% - вулиці)	- реконструкція кварталів садибної забудови під багатоквартирну забудову та громадську забудову	0	+1	-1	0
27.	Ділянки в районі мікрорайон «Залізничне селище» Території існуючої садибної житлової та громадської забудови	- реконструкція кварталів садибної забудови під багатоквартирну забудову та громадську забудову	0	+1	-1	0
28.	Мікрорайон «Ялти» та південніше вул. Кузнецька у Заводському районі 40% садибна забудова, 10 % багатоквартирна, 15% громадська, 25% виробничо-комунальна, 10% - вулиці)	- реконструкція кварталів змішаного використання (садибна, багатоквартирна, громадська та виробнича забудова) під багатоквартирну забудову та громадську забудову	0	+1	-1	0
29.	Території житлової забудови (багатоквартирна забудова), розміщені в межах промислових зон в районі вул. Заводська, Млинна, 1 Слобідська, вул. Залізнична, Тепла	- винесення житлової забудови із промислових зон міста, резервування території під інші види використання	-1	+1	-1, +1	-1
30.	Дачні та садівницькі товариства в мікрорайоні Ракетне урочище, Варварівка, Тернівка, вул. Оранжевейна, Космонавтів-Залізнична, мікрорайон Широка балка;	- реконструкція дачних та садівницьких товариств в садибну забудову	0	+1	0	0

№ за/п рішення проекту ДДП	Функціональне використання /цільове призначення ділянки, місце розташування	Назва та функціональне використання ділянки згідно рішень генплану	Потенційний вплив на головні складові довкілля			
			Повітря	Водний басейн	Ґрунти	Біорізноманіття
	Території надані для індивідуального садівництва та розташовані безпосередньо поряд з садибною житловою забудовою і мають можливості щодо приведення їх параметрів до параметрів садибної забудови					
Формування ландшафтних та рекреаційних зон						
31.	Прибережні території р.Ігул, Південний Буг, Бузький лиман. Території частково вільні від забудови, частково зайняті об'єктами відпочинку та туризму, підприємствами водного транспорту та супутніх до них об'єктів, об'єктів с спеціального призначення території зі складними інженерними процесами.	- створення зеленого зв'язку із влаштуванням набережної, частково за рахунок намиву. (Технопарк «Миколаїв 1788» (ДП Суднобудівний завод ім.. 61 комунара)) - мікрорайон «Сонячний» - «мікрорайон Ліски -2»).	0	0	-1, +1	+1
32.	Територія розташована в західній частині міста в районі Одеського шосе Територія 80% території - відведені під індивідуальне садівництво, дачне будівництво, для будівництва та обслуговування об'єктів рекреаційного призначення, озеленені території (в т.ч. з деревною рослинністю), території ДП «Миколаївське лісове господарство», території зі складними інженерними процесами. На території розташований комплекс відпочинку «Балдіно»	Створення туристично-рекреаційної зони «Варварівка»	0	0, -1	-1, +1	+1
33.	Прибережні території р. Ігул. Території озеленені, вільні від забудови; від мікрорайон Північний до мікрорайон Темвод до проектного мосту в Ракетне урочище.	- створення Ігульської ландшафтної зони вздовж р. Ігул в межах прибережних територій	0	0	+1	0
34.	Лісопарк в районі Матвіївка	- благоустрій лісопарку, в межах території передбачається трасування об'їзної дороги м.	-1	0	-1, +1	+1

№ за/п рішення проекту ДДП	Функціональне використання /цільове призначення ділянки, місце розташування	Назва та функціональне використання ділянки згідно рішень генплану	Потенційний вплив на головні складові довкілля			
			Повітря	Водний басейн	Ґрунти	Біорізноманіття
		Миколаєва				
35.	Територія знаходиться за межами міста, в межах знаходяться об'єкти історико-культурного призначення	- створення фестивальної зони «Радісний сад»	0	0, -1	+1	0, -1
36.	Територія знаходиться поблизу мікрорайону Мала Корениха поблизу оздоровчого комплексу «Дельфін» на озеленених територіях вільних від забудови (в т.ч. вкритих деревною рослинністю).	- створення туристичної зони «Мала Корениха»	0	0, -1	+1	0, -1
37.	Територія знаходиться в центральній частині мікрорайону Велика Корениха на озеленених територіях вільних від забудови (в т.ч. вкритих деревною рослинністю) та територіях зі складними інженерними процесами.	- створення ландшафтної зони «Велика Корениха»	0	0	-1, +1	0, -1
Розвиток територій промислового використання						
38.	Територія розташована в районі Промислової зони Миколаївського суднобудівного заводу (колишній Завод ім. 61 комунара) 20% території у державній та комунальній власності, надані під розміщення промислових об'єктів, по іншим територіям кадастрова інформація відсутня	- створення технопарку «Миколаїв 1788». Перепрофілювання виробничої зони в багатофункціональну зону інноваційно-освітнього, виробничого і туристичного спрямування.	0	+1	-1, +1	0
39.	Територія розташована в районі Східної промислової зони на виїзді з міста. Зараз 90% території – території вільні від забудови, 10%-відведені під розміщення транспортних підприємств. Розміщення індустріального парку: згідно інвестиційними пропозиціями Миколаївської міської ради	- створення індустріального парку (індустріальний парк «Миколаїв», зона виробничо-складських підприємств, підприємства транспорту) на базі існуючої Східної промислової зони; -створення сміттепереробного комплексу (сміттепереробний завод; комунальні підприємства зі збирання та сортування ТПВ; підприємства повторного використання та регенерації ТПВ; підприємства приймання збирання вторинної сировини)	-1, +1	-1, +1	-1	0

№ за/п рішення проекту ДДП	Функціональне використання /цільове призначення ділянки, місце розташування	Назва та функціональне використання ділянки згідно рішень генплану	Потенційний вплив на головні складові довкілля			
			Повітря	Водний басейн	Ґрунти	Біорізноманіття
40.	Територія розташована в районі південної промислової зони (вул. Самойловича, вул. Океанівська). Території передбачені для розміщення та експлуатації основних, підсобних і допоміжних будівель та споруд підприємств переробної, машинобудівної та іншої промисловості. Розміщення індустріального парку: згідно інвестиційними пропозиціями Миколаївської міської ради	- створення індустріального парку (індустріальний парк «Енергія», зона виробничо-складських підприємств, підприємства транспорту) на базі існуючої промислової зони.	-1, +1	-1, +1	-1	0
41.	Території розташовані в районі вул. Силікатна, мікрорайон Матвіївка, ВАТ Миколаївське сільськогосподарське рибоводне підприємство, Миколаїв Водоканал (очисні споруди), ТОВ «Матвіївка Інвест», ТЗОВ «Гаурус ЮГ» в районі перспективного мостового переходу та північної об'їзної дороги	Створення Матвіївської промислової зони, переважно сільськогосподарського спрямування, в т.ч. інноваційного. Розміщення терміналів сільськогосподарського підприємства ТЗОВ «Нібулон»	-1, +1	-1, +1	-1, +1	0, -1
42.	Території розташовані в північній частині міста в районі Тернівки поряд з територіями недіючих сільськогосподарських підприємств. Території розміщуються в межах міста на озеленених і вільних від забудови територіях	Створення Тернівської промислової зони	-1	-1, +1	-1	-1
43.	Гаражне будівництво вздовж вул. Флотська в мікрорайоні Північний.	Винесення гаражів вул. Флотська	+1	+1	+1	0
44.	Існуючі гаражні комплекси (боксові) в районі вул. Біла	Реконструкція боксових гаражів в багаторівневі (район вул. Леваневців та Біла); з вивільненням території для доступу до водних поверхонь і створення об'єктів громадського призначення	0	+1	+1	0
45.	Виробничо-комунальні території центральної частини міста Малко-Тирнівська-Цілинна; вул. Кузнецька-Василевського,	Реконструкція виробничо-комунальних територій без збереження пріоритету існуючих функцій; формування	0	0	-1, +1	+1

№ за/п рішення проекту ДДП	Функціональне використання /цільове призначення ділянки, місце розташування	Назва та функціональне використання ділянки згідно рішень генплану	Потенційний вплив на головні складові довкілля			
			Повітря	Водний басейн	Ґрунти	Біорізноманіття
	Декабристів-Погранична;	громадської та багатоквартирної житлової забудови.				
46	Виробничі території в районі вул.Лескова, Нова, Млинна, Заводська - 3 Слобідська	Реновація території; збереження виробничого профілю території, покращення технології	0, +1	+1	0	0
Розвиток вулично-дорожньої мережі та модернізація інженерної інфраструктури						
47.	Ділянки розташовані в північній частині, частково входять до меж міста. Зараз - землі сільськогосподарського призначення, лісопарк.	Створення Північного транспортного обходу міста з мостовим переходом через р. Південний Буг та транспортними розв'язками в різних рівнях	-1	-1, +1	-1	-1
48.	Варварівський міст	Реконструкція Варварівського мосту, зі збільшенням смуг руху та пропускної спроможності.	0, -1	0	0	0
49.	Територія в районі Пасажирського ремонтного залізничного депо, Приміського залізничного вокзалу, садибної житлової забудови, озеленені території в районі вул. Індустріальна та Пушкінська.	Створення транспортного зв'язку вул. Індустріальна-вул. Пушкінська із влаштуванням шляхопроводу над залізницею.	0, -1	0	0	0
50.	Ділянка 1 - в Північній частині міста вздовж Київського шосе Ділянка 2 - в західній частині міста вздовж Одеського шосе Ділянка 3 - в східній частині міста в районі Баштанського шосе	Створення транспортно-логістичних центрів в Північній, Західній, Східній промислових зонах із влаштуванням зон відстою вантажного транспорту та відповідною інфраструктурою.	0	0	-1, +1	0
51.	Вул. Індустріальна, Заводська, Новозаводська, озеленені та вільні від забудови території, частково садибна житлова забудова (мікрорайон Ялти)	Формування транспортного зв'язку Індустріальна-Заводська-Новозаводська	0, -1	+1	-1	-1, +1
52.	Озеленені території вільні від забудови, виробничі території недіючих підприємств, садибна житлова забудова в районі вул. 9 Воєнна, 2 Набережна	Формування транспортного зв'язку пр. Героїв України - мікрорайон Ракетне урочище - вул. Троїцька зі створенням мостового переходу через р. Інгул	-1	-1, +1	-1	-1
53.	Виробничі території, озеленені території вільні від забудови, території залізничного транспорту. В південній частині міста	Створення комбінованого мосту (залізничного та автомобільного) через Бузький лиман (етап стратегічної перспективи)	-1	-1, +1	-1	-1
54.	Сільськогосподарські території за межами населеного пункту	Створення залізничного обходу в районі Корабельного району	-1	-1, +1	-1	-1
55.	Територія розташована в Миського полігону ТПВ (велика	Створення об'єктів альтернативної енергетики,	-1	0, -1	-1	0

№ за/п рішення проекту ДДП	Функціональне використання /цільове призначення ділянки, місце розташування	Назва та функціональне використання ділянки згідно рішень генплану	Потенційний вплив на головні складові довкілля			
			Повітря	Водний басейн	Ґрунти	Біорізноманіття
	Корениха)	пов'язаних з переробленням ТПВ				
56.	Сільськогосподарські території за межами м. Миколаїв, поряд з діючим Матвійвським кладовищем	Створення міського кладовища за межами м. Миколаєва	0	-1	-2	-1
57.	Рекультивация полігону твердих побутових відходів (територія Веснянівської сільської ради)	Оптимізація системи поводження з відходами	0	0, -1	0	-1
58.	Будівництво дюкеру через р. Південний Буг	Розвиток системи водопостачання	0	0, -1	0	0, -1
59.	Реконструкція Варварівських (Веснянська сільська рада, близько 3 км на захід від межі міста) та міських очисних споруд (на півдні від міської межі біля с. Галицинове), рекультивация полів фільтрації у мікрорайоні Матвійвка	Розвиток системи каналізування	0, +1	+2	+1	0
60.	Східна частина міста, землі комунальної власності	Реконструкція Жовтневого водосховища	0	+1	-1	+1
61.	Території об'єктів розміщені на озеленених територіях, вільних від забудови	Розвиток системи дощової каналізації (очисні споруди дощової каналізації)	0	+2	-1, +1	+1

6.2. Можливість негативних кумулятивних ефектів

У даному підрозділі наведений короткий огляд оцінки ризиків кумулятивних ефектів. Для кожного проектного рішення генерального плану, що має потенційні негативні наслідки (впливи), які визначені в процесі аналізу пливу на окремі компоненти навколишнього середовища, наданий короткий опис потенціального кумулятивного впливу та пропозиції щодо їх пом'якшення. Певні пропозиції є рекомендаційними та не можуть бути прямо відображені у проектних рішеннях ДДП оскільки стосуються організаційних і технологічних особливостей функціонування підприємств міста та/або мають еколого-просвітницький характер.

Таблиця 6.2. Оцінка екологічних ризиків кумулятивних ефектів та можливостей з їх пом'якшення.

Компонент довкілля	Атмосферне повітря	
Рішення проекту з потенційними негативними впливами (-1, -2)	Потенційний кумулятивний вплив (короткий опис)	Запропоновані заходи з пом'якшення
п/н рішення проекту за табл. 6.1: 1-16, 18, 20-22, 29, 34, 42, 47, 47-49 51-53 (-1)	- ймовірне підвищення рівнів хімічного забруднення повітря за рахунок збільшення кількості автомобільного транспорту; - ймовірне підвищення рівнів акустичного дискомфорту за	- удосконалення транспортної мережі міста, регулювання транспортних потоків; - підвищення якості дорожнього покриття, - створення захисних зелених

	рахунок збільшення кількості автомобільного транспорту	насаджень; - використання звукозахисних споруд або звукопоглинаючих елементів у перших ешелонах забудови
п/н рішення проекту за табл. 6.1: 54 (-1)	- створення зони акустичного дискомфорту від залізниці	- розташування залізниці у виїмці; - створення спеціальних природних або штучних звукопоглинаючих екранів
п/н рішення проекту за табл. 6.1: 39-42, 55(-1)	- ймовірне підвищення рівнів хімічного забруднення повітря стаціонарними джерелами	- резервування ділянок для організації санітарно-захисної зони; - розроблення детальних планів територій промислових зон для забезпечення санітарно-гігієнічної сумісності з прилеглими територіями відповідно класів шкідливості та галузевої спрямованості різних підприємств, що передбачаються до розміщення; - впровадження сучасних інженерних технологій регулювання викидів забруднюючих речовин при проектуванні перспективних підприємств
Компонент довкілля	Водний басейн	
п/н рішення проекту за табл. 6.1: 1-14, 32, 35-36(-1)	- ризик забруднення ґрунтових вод при використанні водопроникних вигрібних ям	- 100% забезпечення садибної забудови планово-подвірною системою збирання твердих побутових відходів
п/н рішення проекту за табл. 6.1: 1-14(-1)	- ризик забруднення горизонтів підземних вод у разі облаштування індивідуальних водозабірних споруд	- 100% забезпечення садибної забудови централізованими мережами постачання якісної питної води
п/н рішення проекту за табл. 6.1: 1-14(-1)	- забруднення ґрунтових вод у разі надмірного використання добрив та хімічних засобів захисту рослин	- підвищення екологічної свідомості населення та популяризація екологічного землеробства ¹
п/н рішення проекту за табл. 6.1: 39-42, 55(-1)	- ризики забруднення в разі порушення технологічних регламентів виробничих процесів переробки відходів	- дотримання технологічних регламентів на підприємствах міста;
п/н рішення проекту за табл. 6.1: 39, 55(-1)	- ризики забруднення ґрунтів за умови захоронення частки відходів що не піддаються утилізації в межах ділянки розміщення підприємства	- впровадження сучасних інженерних технологічних заходів задля уникнення забруднень
п/н рішення проекту за табл. 6.1: 47, 52-53, 57-58(-1)	- забруднення вод та порушення прибережних біоценозів та біотопів р. Південний Буг під час будівництва мостового переходу;	- дотримання технологічних регламентів виконання будівельно-монтажних та дорожньо-транспортних робіт
п/н рішення проекту за табл. 6.1:	- забруднення ґрунтових вод кладовищними стоками	- організація дренажних систем по периметру кладовищної ділянки

¹ - просвітницькі заходи за межами завдань ДДП

56(-1)		здля локалізації забруднення
п/н рішення проекту за табл. 6.1: 3, 8(-1)	- ризик забруднення поверхневих вод зливовими стоками	- розвиток мережі дощової каналізації
Компонент довкілля	Ґрунти	
п/н рішення проекту за табл. 6.1: 1-3, 34, 38, 45-46, 50-54, 61 (-1)	- порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та комунікацій та дорожньо-транспортного будівництва	дотримання технологічних регламентів виконання будівельно-монтажних та дорожньо-транспортних робіт ²
п/н рішення проекту за табл. 6.1: 1-14(-1)	- ризик забруднення у разі надмірного використання добрив та хімічних засобів захисту рослин	- підвищення екологічної свідомості населення та популяризація екологічного землеробства
п/н рішення проекту за табл. 6.1: 1-14(-1)	- ризики хімічного та механічного забруднення ґрунтів у разі накопичення твердих побутових відходів на присадибних ділянках	- 100% забезпечення садибної забудови планово-подвірною системою збирання твердих побутових відходів
п/н рішення проекту за табл. 6.1: 37, 52-53, 60(-1)	- ризик активізації несприятливих геологічних процесів	- впровадження комплексу заходів з інженерної підготовки та захисту території
п/н рішення проекту за табл. 6.1: 15-16, 18, 20-22, 26-27 (-1)	- збільшення відсотку твердого покриття	- ландшафтне упорядкування території, дотримання показників нормативів озеленення
п/н рішення проекту за табл. 6.1: 39-42, 55 (-1)	- ризики забруднення ґрунтів в разі порушення технологічних регламентів виробничих процесів	- дотримання технологічних регламентів на підприємствах міста;
п/н рішення проекту за табл. 6.1: 39, 55(-1)	- ризики забруднення ґрунтів за умови захоронення частки відходів що не піддаються утилізації в межах ділянки розміщення підприємства	- впровадження сучасних інженерних технологічних заходів задля уникнення забруднень
п/н рішення проекту за табл. 6.1: 56(-1)	- порушення ґрунтів під час проведення захоронень; - хімічне та механічне забруднення ґрунтів	- будівництво регіонального крематорію та колумбарного комплексу
Компонент довкілля	Біорізноманіття	
п/н рішення проекту за табл. 6.1: 5-14, 15, 18, 20-21, 34-37, 41-42, 47, 51-54, 56-59(-1)	- можлива втрата типових природних рослинних угруповань та аквальних біотопів	- проведення компенсаційних заходів з озеленення території (у т. ч. вертикальне та контейнерне озеленення тощо)
п/н рішення проекту за табл. 6.1: 29(-1)	- зменшення відсотку озелених територій	

6.3. Висновки з результатів оцінки

Проведені аналізи виявили потенціал для позитивного впливу проекту містобудівної документації на навколишнє середовище та здоров'я населення. Водночас, було виявлена низка ризиків та потенційних негативних наслідків, пов'язаних з основними рішеннями щодо планування, запропонованими в даному проекті. Основні висновки наведені нижче у цьому розділі. Основні пропозиції щодо запобігання, мінімізації та пом'якшення потенційних негативних наслідків подано далі в розділі 7 цього звіту.

Оцінка головних впливів на довкілля та здоров'я населення

Атмосферне повітря:

Основні ризики:

Проектні рішення ДДП передбачають розвиток виробничих територій, як наслідок, можливим є збільшення кількості стаціонарних джерел забруднення атмосферного повітря. Проектом Генерального плану м. Миколаєва передбачається також збереження функцій територій, зайнятих портовими комплексами з перевантажувальними терміналами, що являють собою суттєві джерела забруднення повітря. Варто зауважити, що як існуючі, так і проектні виробничі території, а також транспортно-логістичні комплекси являють собою зони концентрації транспортних потоків і, як наслідок, є ареалами з найбільшими рівнями забруднення повітря.

Окрім того, згідно розрахунків, наведених в розділах щодо транспортної інфраструктура, очікується збільшення загального рівня автомобілізації на кінець розрахункового періоду (2041 р.). Несвоєчасна розбудова об'єктів транспортної інфраструктури, запропонованих проектними рішеннями генерального плану, вірогідно призведе до підвищення інтенсивності транспортного руху на існуючих магістральних вулицях та збільшення ризиків негативного впливу на здоров'я населення.

Очікувані позитивні ефекти:

Реалізація запропонованих проектом ДДП планувальних рішень та інженерно-будівельних заходів позитивно вплине на якість повітря.

Визначений комплекс заходів з розвитку транспортної інфраструктури міста, в тому числі будівництво об'їзної дороги для відводу транзитного транспорту, будівництво магістральних вулиць загальноміського та районного значення, будівництво мостових переходів, шляхопроводів, транспортних розв'язок, забезпечить розподілення транспортних потоків в межах міста з урахуванням перспективних ділянок містобудівного освоєння, що сприятиме зменшенню впливу шуму та забруднення повітря від транспортних засобів на сельбищну зону.

Комплекс заходів з планувальної організації території спрямований на забезпечення санітарно-гігієнічної сумісності існуючих виробничо-комунальних ділянок та перспективних промислових зон з житловою та прирівняною до неї забудовою. Зокрема: резервування ділянок для організації СЗЗ від промислових зон, що реконструюється (створення індустріального парку «Миколаїв» на базі існуючої Східної промислової зони, індустріального парку «Енергія», Матвіївської промислової зони) та організація нових виробничих територій (Тернівської промислової зони тощо); визначення промислових підприємств, що потребують скорочення санітарно-захисних зон з метою їх сумісності з оточуючою сельбищною зоною.

Реалізація зазначених заходів сприятиме забезпеченню відповідності якості території та умов життєдіяльності населення населеного пункту санітарно-гігієнічних нормам.

Водні ресурси

Основні ризики:

Реалізація проектних рішень щодо розміщення садибної забудови, в тому числі переведення дачної забудови в садибну, може супроводжуватись ризиками забруднення ґрунтових вод при використанні водопроникних вигрібних ям та небажанні власників підключатися до централізованих мереж водовідведення. Окрім того існує ризик забруднення ґрунтових вод у разі надмірного використання добрив та хімічних засобів захисту рослин на присадибних ділянках.

Реалізація проектних рішень щодо будівництва перспективних промислових підприємств передбачає утворення додаткового об'єму стічних вод від певних технологічних процесів. Видалення таких стічних вод, в тому числі рідкої фракції при переробці відходів, поверхневого стоку з ділянок виробничих територій, потребує попередньої очистки на локальних очисних спорудах з подальшим скиданням у систему централізованого водовідведення або у природні водойми. Дане питання вирішується на стадії робочого проектування підприємств та експертного контролю при погодженні проектною документацією.

Суттєвим ризиком щодо подальшого забруднення та засмічення поверхневих вод міста та деградації прибережних територій може стати зволікання з розробленням та затвердженням у встановленому законодавством порядку землевпорядної документації щодо встановлення меж прибережних захисних смуг та водоохоронних зон водних об'єктів.

Очікувані позитивні ефекти:

Внаслідок реалізації рішень проекту ДДП щодо перспективного будівництва мереж зливової каналізації з локальними очисними спорудами очікується зменшення потрапляння забруднюючих речовин у поверхневі водойми. Отже, за умов втілення проектних рішень стосовно повного підключення існуючої та перспективної житлової та громадської забудови до мережі господарсько-побутової каналізації очікується позитивний вплив на гідрогеологічне середовище.

Видалення стічних вод промислових та комунальних підприємств, в тому числі рідкої фракції при переробці відходів, поверхневого стоку з ділянок виробничих територій, потребує попередньої очистки на локальних очисних спорудах з подальшим скиданням до системи централізованого водовідведення або до природних водойм. Дане питання вирішується на стадії робочого проектування окремих підприємств та експертного контролю при погодженні проектною документацією.

Проектом ДДП передбачається також реконструкція міських та Варварівських каналізаційних очисних споруд, а також рекультивація та санація території Матвіївських полів фільтрації, що дозволить зменшити обсяг потрапляння забруднених речовин у складі каналізаційних стоків до поверхневих в та підземних водоносних горизонтів.

Надані містобудівні пропозиції щодо визначення меж прибережних захисних смуг водних об'єктів міста являють собою основу для розроблення відповідної землевпорядної документації.

Ґрунти та земельні ресурси

Основні ризики:

З огляду на передбачений розвиток промислових територій як один з факторів ризику може розглядатись забруднення ґрунтів в разі порушення технологічних регламентів виробничих процесів, захоронення частки відходів, що не піддаються утилізації в межах ділянок розміщення підприємств (особливо на території проектного сміттеперероблюваного підприємства у Східній промисловій зоні). Визначення технології приймання, переробки, утилізації та вибір місця захоронення частини відходів, що не піддаються утилізації, повинне здійснюватись за результатами попередніх інженерно-геологічних досліджень та на стадії робочого проектування та потребує експертного контролю.

У межах присадибних ділянок як існуючої, так і нової садибної забудови існує ризик накопичення твердих побутових відходів та будівельного сміття, а також забруднення ґрунтів внаслідок надмірного використання добрив та хімічних засобів захисту рослин.

Окрім того, під час містобудівного освоєння територій в результаті будівництва об'єктів та супутньої інфраструктури можливе фізичне переміщення верхніх шарів ґрунту, їх ущільнення, механічне забруднення будівельними відходами.

Суттєвим ризиком щодо погіршення стану земельних ресурсів міста є активізація несприятливих геологічних процесів (гравітаційних - під час будівництва мостових переходів та набережної, підтоплення – під час реконструкції Жовтневого водосховища).

Освоєння частини ділянок потребує зміни їх функціонального використання, з вилученням із складу земель сільськогосподарського призначення.

Очікувані позитивні наслідки:

Містобудівне освоєння територій передбачається шляхом реалізації комплексу планувальних та технологічних заходів з інженерної підготовки та захисту території, зокрема, берегоукріплення; протизсувних заходів; пониження рівня ґрунтових вод.

Рекультивация порушених ділянок та ліквідація стихійних звалищ сміття сприятиме відновленню рослинного покриву ґрунтів, їх регенерації, підвищенню ефективного використання містобудівного ресурсу.

Розміщення на території міста сміттєпереробного підприємства матиме позитивний ефект для реалізації ефективної схеми санітарного очищення території міста.

Біорізноманіття

Основні ризики:

В цілому реалізація рішень генерального плану не передбачає негативних ефектів для біорізноманіття міського середовища.

Очікувані позитивні наслідки:

Передбачені до створення озеленені території загального користування, ландшафтно-рекреаційні зони, організація туристичних зон з розміщеннями об'єктів туризму та відпочинку передбачає ландшафтний благоустрій та підвищення загального рівня озеленення території міста, що сприятиме збагаченню видового різноманіття флори та фауни.

Соціально-економічні ризики

Основні ризики

При реалізації запропонованих проектних рішень – Генерального плану м. Миколаєва можливе виникнення ряду соціально-економічних ризиків, викликаних низкою причин та вірогідних сценаріїв перебігу подій.

Наприклад, зволікання з реалізацією проектних рішень щодо будівництва об'їзної дороги та нових мостових переходів унеможливить перенаправлення потоків транзитного транспорту з центральної частини міста. При цьому кількість дорожньо-транспортних пригод та рівні шумового і хімічного забруднення повітря, вірогідно, будуть зростати, що в майбутньому може призвести до збільшення частоти проявів соціальних конфліктів, та зростання рівня незадоволеності мешканців характером міського середовища.

Сповільнення розвитку мережі об'єктів громадського обслуговування призведе до зниження якості та доступності послуг, також сприятиме збільшенню частоти проявів соціальних конфліктів та зростанню рівня незадоволеності мешканців характером міського середовища.

Розвиток зони багатоквартирної забудови з порушенням нормативної щільності забудови, визначеної положеннями державних будівельних норм, може унеможливити створення зелених зон всередині житлових кварталів/мікрорайонів; організацію зон відпочинку з дитячими ігровими та спортивними майданчиками, що в перспективі може призвести до погіршення здоров'я населення в цілому, особливо вразливих груп (наприклад, дітей, людей похилого віку).

Неконтрольоване освоєння прибережних територій, відтермінування на невизначений термін створення об'єктів громадської забудови рекреаційно-туристичного спрямування

може призвести до посилення забруднення навколишнього середовища, забруднення водних об'єктів, що в подальшому призведе до підвищення соціальної напруги в місті.

Достатньо високими залишаються ризики своєчасного та послідовного виконання рішень, передбачених в проекті ДДП, особливо пов'язаних з необхідністю залучення значних обсягів інвестицій. Окрім того, недостатня спроможність населення сплачувати за надані комунальні послуги не виключає ймовірність відмови домогосподарств підключатися до централізованих мереж водопостачання/водовідведення та видалення твердих побутових відходів, таким чином виключаючи можливість централізованого управління відповідними послугами. Виникнення подібної ситуації сприятиме формуванню неконтрольованих скидів стічних вод, використанню води з водних джерел, які не відповідають санітарним вимогам, утворенню стихійних звалищ відходів і, в підсумку, може призвести до посилення забруднення навколишнього середовища міста і, отже, до погіршення здоров'я населення та вразливих груп (наприклад, дітей, людей похилого віку, соціально незахищених).

Очікувані позитивні наслідки:

Проектні рішення ДДП спрямовані на модернізацію, екологізацію, технічну реновацію територій та містять конкретні пропозиції щодо вирішення даних питань, зокрема створення технопарку «Миколаїв 1788» (перепрофілювання виробничої зони в багатофункціональну зону інноваційно-освітнього, виробничого і туристичного спрямування), створення зеленого зв'язку із влаштуванням набережної, частково за рахунок наміву на прибережних територіях р. Інгул, р. Південний Буг та Бузького лиману - технопарк «Миколаїв 1788» (ДП Суднобудівний завод ім. 61 комунара) - мікрорайон «Сонячний» - «мікрорайон Ліски -2», формування ландшафтних та рекреаційних зон.

Пропозиції щодо реконструкції існуючих та створення сучасних промислових зон (наприклад, створення індустріальних парків «Миколаїв» та «Енергія») спрямовані у першу чергу на створення нових робочих місць, економічний розвиток міста та забезпечення функціонування системи санітарного очищення.

Окрім того, проектними рішеннями запропонована оптимізація транспортної мережі міста шляхом будівництва північної об'їзної дороги, нових транспортних розв'язок та нових мостових переходів, що дозволить розвантажити транспортну мережу міста (зокрема вивести транспортні потоки на периферійні зони) та таким чином підвищить якість міського середовища.

Рішення проекту ДДП передбачають також досягнення рівнів нормативної забезпеченості об'єктами громадського обслуговування населення.

Збереження об'єктів культурної спадщини передбачається відповідно «Історико-архітектурного опорного плану м. Миколаїв з визначенням меж і режимів використання зон охорони пам'яток та історичних ареалів», розробленого у складі містобудівної документації, де визначаються режими використання території пам'яток, комплексних охоронних зон, охоронних зон дискретно розташованих пам'яток, зон регулювання забудови, зон охоронюваного ландшафту, зони охорони археологічного культурного шару.

Ризики для здоров'я населення

Основні ризики:

Згідно наявних даних щодо стану здоров'я населення та висновків медико-санітарних служб області відзначається вплив якості навколишнього середовища на здоров'я населення.

Тому, ризик погіршення якості здоров'я населення напряму пов'язаний з ризиками пониження якості компонентів навколишнього середовища, описаними вище.

Очікувані позитивні наслідки:

Реалізація рішень щодо оптимізації транспортної інфраструктури міста дозволить суттєво зменшити концентрацію забруднюючих речовин у приземному шарі атмосфери та

зменшить акустичне навантаження, що в свою чергу, позитивно вплине на стан здоров'я населення міста.

Створення мережі зелених насаджень спеціального призначення, в тому числі санітарно-захисних зон навколо виробничо-комунальних підприємств, також призведе до підвищення якості атмосферного повітря на суміжних ділянках житлової та приватної до неї забудови.

Вплив від реалізації містобудівної документації на поліпшення соціально-економічних умов, таких як подальший розвиток економіки міста, створення нових робочих місць, матиме позитивний вплив на емоційно-психічний стан людини.

Забезпечення населення житлом та об'єктами громадського призначення, в тому числі об'єктами освіти, спорту та охорони здоров'я; створення зелених зон загального користування, ландшафтно-рекреаційних зон, організація зон відпочинку дозволить підвищити якість дозвілля та соціального забезпечення населення, матиме позитивний вплив на здоров'я населення.

Окремим важливим питанням в сфері охорони здоров'я, на вирішення якого спрямовані ряд рішень проекту ДДП, є забезпечення усього населення міста якісною питною водою, зокрема будівництво дюкеру через р. Південний Буг для забезпечення питною водою Варварівки та В.Коренихи та реконструкція дюкеру через р. Інгул для забезпечення питною водою мікрорайону Північний.

Розділ 7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документу державного планування

На основі всебічного аналізу, наведеного у викладених вище розділах, та з метою сприяння досягненню цілей екологічної політики, встановлених на національному та місцевому рівнях, запропоновано ряд заходів для пом'якшення виявлених потенційних негативних наслідків для навколишнього середовища та здоров'я населення, що випливають з реалізації містобудівної документації. Термін «пом'якшення» відноситься до усунення, зменшення, запобігання або контролю негативних впливів на навколишнє середовище, які можуть виникнути внаслідок реалізації рішень містобудівної документації.

Реалізація проектних рішень генерального плану потребує виконання великої кількості заходів, що стосуються розвитку сфери забезпечення системами інженерної інфраструктури міста, розвитку транспортної інфраструктури, заходів із інженерної підготовки та захисту території, розвитку промислово-виробничої сфери, виконання яких є невід'ємною складовою при створенні сприятливого в екологічному відношенні життєвого середовища міста.

Пом'якшення та запобігання потенційних негативних впливів на довкілля передбачається здійснювати шляхом виконання планувальних та інженерно-конструктивних заходів. До головних заходів, що мають безпосередній вплив на санітарно-гігієнічні умови проживання населення та забезпечують пом'якшення негативних наслідків реалізації проекту відносяться:

щодо територіально-планувальної організації міста з урахуванням планувальних обмежень як зон регулювання та обмеження забудови:

– упорядкування системи існуючих СЗЗ промислово-комунальних підприємств, нормативні параметри СЗЗ яких не витримуються, методом їх зменшення до необхідних мінімальних розмірів, у деяких випадках, при ефективному впровадженні інженерних заходів, до зовнішніх меж виробничих територій. Першочергового вирішення потребують промислово-комунальні території що межують із житловою та прирівняною до неї забудовою. Проекти організації СЗЗ зі скороченням їх нормативних параметрів мають бути погоджені і затверджені у встановленому законодавством порядку уповноваженими службами Міністерства охорони здоров'я України на підставі висновку державної санітарно-епідеміологічної експертизи. При цьому, для промислових зон необхідно передбачити розробку проектів комплексних СЗЗ.

З метою скорочення нормативних параметрів СЗЗ, в межах яких знаходиться житлова забудова, рекомендуються наступні інженерно-планувальні заходи:

- провадження новітніх технологій виробничого і санітарно-технічного устаткування, що забезпечує максимальне уловлювання, утилізацію чи знешкодження викидів забруднюючих речовин в атмосферу;

- централізація викидів забруднюючих речовин шляхом максимального скорочення кількості труб, вентиляційних шахт, дефлекторів, аераційних ліхтарів тощо;

- здійснення регулювання виробничих потужностей окремих підприємств;

- планувальна реорганізація території підприємств з метою раціонального взаєморозташування основних виробничих і допоміжних будівель і споруд на промайданчику з метою запобігання або ефективного зниження забруднення атмосферного повітря сельбищної території;

– згідно рішень проекту ДДП певні ділянки промислово-комунальних підприємств, що знаходяться в оточенні існуючої і перспективної житлової та прирівняної до неї забудови і несумісні в санітарно-гігієнічному відношенні, потребують реконструкції та перепрофілювання на вид діяльності при якій можливе суттєве зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря та відсутність інших шкідливих факторів

впливу на довкілля. Виконання даного заходу необхідне з метою забезпечення санітарно-гігієнічних вимог до стану атмосферного повітря сельбищної території та забезпечення можливості дотримання параметрів СЗЗ до існуючої та перспективної житлової та прирівняної до неї забудови;

- реконструкція виробничо-комунальних територій без збереження пріоритету існуючих функцій та формування громадської та багатоквартирної житлової забудови (центральна частина міста: вул. Малко-Тирнівська-Цілинна; вул. Кузнецька-Василевського, Декабристів-Погранична);

- винесення та реконструкція об'єктів гаражного будівництва (вул. Флотська в мікрорайоні Північний, районі вул. Леваневців та Біла);

- закриття органами місцевого самоврядування ділянок діючих кладовищ, що розташовані біля існуючої житлової забудови, після їх остаточного заповнення, з заборонаю послідуєчого їх повторного використання (проведення підзахоронення на місці існуючих поховань). Першочергово слід виконати 100% забезпечення житлової та прирівняної до неї забудови в межах СЗЗ діючих кладовищ централізованим водопостачанням та водовідведенням. СЗЗ закритих кладовищ після закінчення кладовищного періоду може бути зменшена до 50 м. Відповідно до вимог п. 3.12, примітка1, ДСанПіН 2.2.2.028-99 «Гігієнічні вимоги щодо облаштування і утримання кладовищ в населених пунктах України», в умовах міської забудови, яка склалася, рішення щодо реконструкції і капітального ремонту житлових та громадських будинків, розміщення нових об'єктів у зонах, що примикають до закритих кладовищ, приймаються за погодженням з місцевими органами державного санітарного нагляду залежно від природних умов (рельєф місцевості, гідрологія тощо) і ступеня інженерного обладнання території. В умовах міської забудови, що склалася, рішення щодо будівництва житлових і громадських будівель та розміщення нових об'єктів в СЗЗ діючих кладовищ слід приймати лише після закінчення кладовищного періоду та скорочення СЗЗ, за умови отримання позитивного висновку місцевими органами санітарно-епідеміологічного контролю;

- дотримання параметрів обмежень, визначених санітарними нормами та екологічним законодавством, при будівництві об'єктів та мереж інженерної інфраструктури - СЗЗ від очисних споруд зливової та промислово-побутової каналізації, каналізаційних насосних станцій, охоронні зони інженерних споруд та комунікацій тощо;

- врахування містобудівних пропозицій щодо встановлення меж прибережних захисних смуг водних об'єктів міста;

- дотримання господарських режимів об'єктів природно-заповідного фонду (відповідно закону України «Про природно-заповідний фонд»), розташованих на території міста.

стосовно розвитку сфери забезпечення системами інженерно-транспортної інфраструктури міста г, інженерної підготовки та захисту території:

- розвиток транспортної інфраструктури з метою зменшення викидів та акустичного навантаження від транспортних засобів з виведенням транзитних потоків за місто, що сприятиме також зменшенню кількості ДТП: створення нових магістральних вулиць загальноміського та районного значення з метою раціональної організації руху транспорту; будівництво об'їзної дороги з сучасними технічними параметрами, будівництво мостових переходів, шляхопроводів, транспортних розв'язок;

- розвиток систем тепло- та газопостачання, проведення реконструкції існуючих джерел тепло-, газозабезпечення із застосуванням сучасних технологій тепло-, енергозбереження; впровадження теплових установок сучасного типу теплогідромеханічні генератори, теплові насоси та інші з використанням природних джерел енергії в тому числі в установках приватного сектору;

- розвиток систем водопостачання з метою повного забезпечення населення необхідною кількістю води та якістю, що відповідає санітарним нормам; реконструкція

каналізаційних очисних мереж та споруд, 100% підключення населення та підприємств різних галузей економіки до систем централізованого водовідведення, що сприятиме запобіганню забрудненню підземних та поверхневих водних ресурсів;

- розвиток системи відведення поверхневого стоку з усієї території міста; будівництво очисних споруд зливової каналізації в існуючих та проектних місцях випуску стічних вод, що дозволить зменшити забруднення води, покращити санітарно-гігієнічні умови території;

- виконання комплексу заходів з інженерної підготовки та захисту території від несприятливих природних процесів, як на ділянках існуючої забудови, так і на ділянках перспективного містобудівного освоєння;

- виконання комплексу заходів із зменшення рівнів фізичних факторів впливу на навколишнє середовище та сельбищно-рекреаційну зону міста (зокрема, створення штучних та природних шумозахисних екранів на ділянках розміщення житлової та громадської забудови вздовж магістральних вулиць і об'їзної дороги, в зоні впливу мостових переходів та залізничних колій);

- розвиток інфраструктури управління відходами (розроблення спеціалізованої схеми санітарного очищення міста, будівництво сміттєпереробного комплексу, поступова рекультивация полігону твердих побутових відходів та інші заходи з санітарного очищення території);

- організація зелених зон з обов'язковим ландшафтним упорядкуванням, що сприятиме покращенню якості міського середовища, позитивно впливатиме на стан здоров'я населення.

Виконання заходів передбачених містобудівною документацією матиме позитивний вплив на всі складові навколишнього середовища, включаючи здоров'я населення, поліпшення загального екологічного та естетичного стану міста створення передумов економічного розвитку міста та забезпечення соціальних гарантій громадян.

Також пропонується низка *заходів адміністративного характеру, які не можуть бути включені в рамки документу державного планування (проекту генерального плану)*, але сприятимуть його реалізації. Під час процесу СЕО на етапі збору даних та аналізу поточної ситуації було визначено необхідність проведення таких заходів:

- для забезпечення ефективної роботи органів місцевого самоврядування, органів охорони навколишнього середовища та охорони здоров'я при прийнятті обґрунтованих рішень доцільно здійснювати розвиток системи моніторингу якості повітря в сельбищній зоні міста на ділянках магістральних вулиць та в зонах впливу промислових зон що межують із сельбищною зоною;

- розроблення технічної документації із землеустрою щодо встановлення прибережних захисних смуг всіх водотоків та водойм міста з винесенням їх меж в природу;

- здійснення контролю за зберіганням родючого шару ґрунтів який зазнає переміщення, під час будівельних робіт та його подальшим використанням для ландшафтного благоустрою;

- посилення державного архітектурно-будівельного контролю за дотриманням екологічних вимог (наявність розділу Оцінка впливу на довкілля в складі робочої документації та виконання його заходів) під час будівництва нових та реконструкції існуючих об'єктів виробничо-комунального призначення, в тому числі споруд комунальної інфраструктури та контроль за дотриманням функціонального зонування, передбаченого містобудівною документацією. Цей захід є надзвичайно важливим для уникнення ризиків негативних кумулятивних впливів та погіршення санітарно-гігієнічних характеристик довкілля в зоні впливу таких об'єктів;

- дотримання законодавства при погодженні матеріалів вилучення (викупу) земельних ділянок особливо цінних земель, що перебувають у власності громадян та

юридичних осіб, яке здійснюється Верховною Радою України за поданням обласної ради (ч.3 ст.150 Земельного кодексу України);

– проведення вивчення ресурсів фінансування для інвестування в природоохоронні заходи. Реалізація рішень містобудівної документації та реалізація рекомендованих природоохоронних заходів потребуватиме значних інвестицій. Цього можна досягти шляхом мобілізації місцевого бюджету, місцевого екологічного фонду, участі структур бізнесу, залучення коштів з державного екологічного фонду, інвестицій державних та міжнародних фінансових установ, коштів благодійних міжнародних фондів з охорони довкілля.

Впровадження вищезазначених заходів сприятиме покращенню умов проживання, оздоровленню міського середовища та підвищенню його екологічної стійкості до техногенних навантажень.

Розділ 8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації тощо)

Оцінка альтернатив

У контексті стратегічної екологічної оцінки містобудівної документації “Розроблення генерального плану м. Миколаєва” були прийняті наступні перспективи для вивчення наявних альтернатив та їх впливу на навколишнє середовище:

1. «Варіант нульової альтернативи».

2. Порівняння варіантів окремих рішень генплану щодо:

- реконструкції територій промислового використання;
- будівництва комбінованого мосту: залізничного та автомобільного (Бузький лиман) у південній частині міста (на етап стратегічної перспективи);
- розміщення терміналів сільськогосподарського підприємства ТзОВ «Нібулон»;
- розвитку центральної частини міста (в районі промислової зони Миколаївського суднобудівного заводу, прибережні території р. Інгул та Південний Буг);
- реконструкції/відновлення Жовтневого водосховища;
- зміни функціонального використання частини території заказника місцевого значення «Балабанівка».
- розміщення об'єктів вітрової енергетики на території міста.

1. У «Варіанті нульової альтернативи» розглядалася ситуація гіпотетичного сценарію, за яким проект «Видатки розвитку - Розроблення генерального плану м. Миколаєва; розроблення історико-архітектурного опорного плану м. Миколаєва з визначенням меж і режимів використання зон охорони пам'яток та історичних ареалів, розроблення розділу інженерно-технічних заходів ЦЗ (ЦО); розроблення розділу «Охорона навколишнього природного середовища» в обсязі звіту про стратегічну екологічну оцінку» не затверджується. Цей сценарій можна розуміти як продовження поточних (в тому числі несприятливих) екологічних тенденцій, наведених у розділах 2, 3 та 4 цього звіту.

Отже, за результатами аналізу визначено, що в рамках сценарію «нульової альтернативи» подальший сталий розвиток міста є неможливим, а зазначена альтернатива призводить до певної стагнації та неефективного використання містобудівного ресурсу, хаотичного будівництва та погіршення екологічної ситуації в місті.

2. Порівняння варіантів окремих рішень генплану.

ДДП розглянуті деякі принципові пропозиції з метою можливої їх інтеграції до проекту у якості проектних рішень. При цьому авторами опрацьовані можливі ризики для довкілля, а також досліджені позитивні ефекти за умов імплементації даних пропозицій. Детальний аналіз обґрунтування вибору виправданих альтернатив окремих проектних рішень наведені у Додатку 4.

Розділ 9. Заходи передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

При проведенні моніторингу реалізації рішень проекту містобудівної документації доцільно аналізувати відхилення фактичних показників чисельності населення міста від проектних на поточний період, здійснювати контроль за відповідністю проектним рішенням реальних обсягів житлового будівництва, будівництва об'єктів інженерної інфраструктури, соціального та побутового обслуговування, розвитку озелених територій. Порівняння цих даних між собою, надасть можливість побачити реальну картину досягнутого рівня показників житлової забезпеченості, забезпеченості установами і підприємствами повсякденного і періодичного обслуговування, об'єктами інженерної інфраструктури та дозволить визначити недоліки і порушення, що негативно впливають на комфортність проживання населення, а також обґрунтувати необхідні заходи по їх усуненню.

При проведенні моніторингу реалізації рішень містобудівної документації особливу увагу потрібно звертати на своєчасне виконання робіт з транспортно-інженерного забезпечення території, зокрема будівництва водопровідних, каналізаційних і теплових мереж, мереж газопостачання, дощової каналізації, очисних споруд, трасування магістральних вулиць і проїздів, та їх завершення до вводу в експлуатацію житлових і громадських споруд, а також до початку процедур вибору земельних ділянок для розміщення садибної забудови. В процесі нагляду необхідно стежити за комплексністю забудови житлових мікрорайонів (кварталів) з обов'язковим завершенням будівництва об'єктів побутового та соціального обслуговування населення та благоустрою території до введення в експлуатацію житлових будинків.

В процесі моніторингу необхідно перевіряти виконання проектних рішень щодо планувальної організації та функціонального зонування території міста в питаннях перепрофілювання промислових підприємств, комунально-складських об'єктів в сельбищній зоні, організації та скорочення санітарно-захисних зон виробничо-комунальних територій.

При здійсненні моніторингу основну увагу належить приділяти заходам передбаченим в сфері охорони навколишнього природного середовища. Виконання низки планувальних і технічних заходів, визначених в проекті генерального плану, а також заходів, передбачених цільовими регіональними програмами в сфері охорони навколишнього природного середовища, є обов'язковою умовою для досягнення стійкості природного середовища до антропогенних навантажень та забезпечення сприятливих санітарно-гігієнічних умов життєдіяльності населення.

Контролю підлягають санітарно-захисні зони промислових та інших виробничих об'єктів, що розвиваються (реконструюються), які повинні відповідати нормативним вимогам «Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів» ДСП № 173-96, з обов'язковим виконанням заходів визначених робочою проектною документацією - розділом "Оцінка впливу на довкілля".

При моніторингу реалізації проекту містобудівної документації необхідно перевіряти виконання рішень по організації та обладнанню рекреаційних зон. У тому числі: розміщення відповідно до генплану, додержання санітарно-гігієнічних вимог до обладнання та режиму використання прибережних ділянок водойм у місцях масового відпочинку населення.

В сфері охорони повітряного басейну необхідно перевіряти:

- виконання планувальних заходів: зміни в планувальній організації території міста, спрямовані на забезпечення санітарно-гігієнічних вимог до її функціонального зонування; створення та озеленення санітарно-захисних зон для промислових підприємств та інших виробничо-комунальних об'єктів; перепрофілювання або закриття підприємств та інших об'єктів, що розташовані в межах існуючої та перспективної сельбищної зони з метою

скорочення (або ліквідації) їх СЗЗ; розвиток вуличної мережі та об'їзних доріг для транзитного транспорту; створення захисного озеленення вздовж вулиць та доріг;

- виконання технологічних та санітарно-технічних заходів: впровадження нових мало- та безвідходних технологій на промислових підприємствах, модернізація існуючих об'єктів тепло-енергопостачання, впровадження теплових установок сучасного типу з використанням природних джерел енергії, тощо;

- виконання підприємствами, установами та організаціями умов діяльності та заходів зі скорочення викидів забруднюючих речовин та парникових газів, викладених в дозволах на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами і зменшення впливу фізичних факторів впливу на довкілля;

- здійснювати моніторинг впливу підприємств на оточуюче житлове середовище, забезпечувати виконання інструментально-лабораторних вимірювань параметрів викидів забруднюючих речовин стаціонарних і пересувних джерел та ефективності роботи пило-газоочисних установок.

Контроль за охороною водних ресурсів включає нагляд за відведенням та очищенням поверхневих стічних вод з території міста, своєчасним будівництвом локальних очисних споруд зливової каналізації та ефективністю їх роботи, встановлення меж прибережних захисних смуг та додержанням на їх території режимів господарської діяльності, благоустроєм водних рекреаційних зон, а також за виконанням технологічних та технічних заходів на промислових об'єктах (впровадження зворотних систем водопостачання, безстічних виробництв із замкнутими циклами водопостачання та інші).

Ефективність роботи систем водопостачання та каналізування (в тому числі злизова каналізація) визначається за результатами лабораторних досліджень якості питної води та води водних об'єктів в пунктах водокористування населення (пляжі) за хімічними та бактеріологічними показниками. Для контролю ефективності роботи каналізаційних очисних споруд необхідно здійснювати моніторинг водних об'єктів у місцях випуску стічних вод після очистки.

Спеціалізовані лабораторії органів санітарно-гігієнічного контролю повинні вести облік найбільш потужних джерел шуму, вібрації та електромагнітних випромінювань на території міста.

Впливи виконання документа державного планування на довкілля, у тому числі на здоров'я населення можуть бути виявлені в результаті моніторингу реалізації проектних рішень документу державного планування, які мають прямі наслідки на стан навколишнього середовища, умови життєдіяльності та здоров'я населення. Моніторинг даних впливів можливо здійснювати за наступними показниками:

- частка створення зелених насаджень загального користування, га/ % від загальної площі населеного пункту;

- частка ділянок по створенню рекреаційних зон, що мають необхідний рівень ландшафтного упорядкування та благоустрою, га/ % від загальної площі населеного пункту;

- площа встановлених прибережних захисних смуг водотоків та водойм з винесенням їх меж в натуру та ландшафтним благоустроєм, га;

- кількість промислово-виробничих підприємств, що мають проекти організації санітарно-захисної зони та ступінь їх реалізації, одиниць із загальної кількості зареєстрованих підприємств;

- площа створених зелених насаджень спеціального призначення (шумозахисне озеленення, озеленення санітарно-захисних зон), га;

- кількість споруджених шумозахисних екранів вздовж залізничних колій, метрів;

- кількість домогосподарств, підключених до централізованої системи водопостачання, % від загальної кількості;

- кількість домогосподарств, підключених до централізованої системи водовідведення, % від загальної кількості;
- обсяг стічних вод від житлово-комунального сектору та промислових підприємств, м³/рік;
- обсяг стічних вод задіяних в системах оборотного водопостачання, м³/рік;
- обсяг утворених відходів, тонн/рік;
- обсяг відсортованих вторинних ресурсів, тонн/рік, % від загального обсягу утворених відходів;
- кількість домогосподарств що уклали договір на вивезення відходів, % від загальної кількості;
- розвиток мереж та споруд системи централізованого водопостачання, км/рік; споруд/рік;
- розвиток мереж та споруд системи централізованого водовідведення, км/рік; споруд/рік;
- розвиток мереж та споруд системи дощової каналізації, км/рік; споруд/рік;
- обсяг викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних та пересувних джерел викидів, тонн/рік;
- будівництво вулично-дорожньої мережі міста, км/рік;
- кількість ділянок на яких реалізовані заходи з інженерної підготовки та захисту території, га/рік;
- кількість проб стану атмосферного повітря середньодобових та максимальних разових концентрації забруднюючих речовин у повітрі з перевищенням відповідних ГДК, % від загальної кількості проб/день, проб/ місяць, проб/рік;
- кількість проб якості питної води з централізованих та децентралізованих джерел водопостачання (в т.ч. за радіаційними показниками), що не відповідають встановленим санітарним нормам, % від загальної кількості проб/день, проб/ місяць, проб/рік.

Окрім того, з метою дослідження комплексного впливу реалізації проектних рішень на стан пропонується застосовувати індикатори стійкого екологічного розвитку, визначені місцевим програмним документом «Екологічна політика м. Миколаєва»

Для підвищення якості оцінки антропогенного впливу урбанізованої території на навколишнє природне середовище та здоров'я населення, прогнозування стану екосистем та досягнення їх екологічної рівноваги необхідно щорічно проводити поглиблений аналіз лабораторних досліджень стану атмосферного повітря, водних ресурсів, ґрунту. Для цього доцільним є налагодження в місті системи моніторингу навколишнього природного середовища (повітряний та водний басейни, ґрунт, фізичні фактори впливу) з організацією стаціонарних постів та пунктів контролю в межах житлової, промислової та рекреаційної зон.

У разі виявлення систематичних відхилень від гігієнічних нормативів складових довкілля необхідно здійснювати аналіз захворюваності населення міста з метою виявлення негативного впливу факторів навколишнього середовища на здоров'я населення, використовуючи в тому числі статистичні дані.

Здійснення моніторингу впливів виконання документа державного планування на довкілля, у тому числі на здоров'я населення за визначеними показниками з веденням щорічної звітності дозволить своєчасно виявляти недоліки і порушення, що негативно впливають на комфортність проживання населення, і обґрунтувати необхідні заходи по їх усуненню а також проводити інформування громади міста про стан реалізації містобудівної документації, поточні ускладнення та прогнозні терміни їх усунення.

Розділ 10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Враховуючи географічне місце розташування населеного пункту в центральній частині країни ймовірні транскордонні наслідки для довкілля та здоров'я населення не очікуються.

Розділ 11. Резюме нетехнічного характеру, розраховане на широку аудиторію

Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування.

Генеральний план міста є основним видом містобудівної документації на місцевому рівні, призначеної для обґрунтування довгострокової стратегії планування та забудови території населеного пункту.

Склад та зміст генерального плану визначається ДБН Б.1.1-15:2012 “Склад та зміст генерального плану населеного пункту”. Генеральний план визначає основні принципи і напрямки планувальної організації та функціонального призначення території, формування системи громадського обслуговування населення, організації вулично-дорожньої та транспортної мережі, інженерного обладнання, інженерної підготовки і благоустрою, цивільного захисту території та населення від небезпечних природних і техногенних процесів, охорони навколишнього природного середовища а також послідовність реалізації рішень, у тому числі етапність освоєння території.

Проект «Видатки розвитку - Розроблення генерального плану м. Миколаєва; розроблення історико-архітектурного опорного плану м. Миколаєва з визначенням меж і режимів використання зон охорони пам'яток та історичних ареалів, розроблення розділу інженерно-технічних заходів ЦЗ (ЦО); розроблення розділу «Охорона навколишнього природного середовища» в обсязі звіту про стратегічну екологічну оцінку» (далі – генеральний план) розроблено проектним інститутом ДП «ДІПРОМІСТО» на виконання рішення Миколаївської міської ради від 09.11.2018 р. за № 46/2 «Про внесення змін та доповнень до рішення Миколаївської міської ради від 21.12.2017 р. за № 32/16 «Про затвердження Програми економічного та соціального розвитку м. Миколаєва на 2018-2020 роки».

Мета розроблення проекту полягає в оновленні генерального плану міста розробленого у 2007 р. інститутом ДП “ДІПРОМІСТО”, з урахуванням вимог чинного законодавства України, сучасної нормативної бази містобудування та нових соціально-економічних чинників та запитів розвитку міста.

В процесі розроблення СЕО вивчені головні стратегічні документи, плани і програми, що діють на національному, регіональному та місцевому рівнях, проведений аналіз їх головних цілей, які в тій чи іншій мірі визначають передумови для прийняття проектних рішень/пропозицій в документі державного планування. Їх положення та завдання приймаються до уваги в процесі розроблення містобудівної документації та її стратегічної екологічної оцінки.

Характеристика поточного стану довкілля і здоров'я населення, в тому числі на територіях які ймовірно зазнають впливу, та прогнольні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено.

В процесі аналізу поточного стану навколишнього середовища були використані статистичні дані та офіційні дані обласних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та реалізують державну політику у сфері охорони здоров'я.

Окрім того, були проаналізовані доступні дані моніторингових спостережень, що здійснюються в рамках програм державного моніторингу навколишнього середовища на локальному та регіональному рівні. Використані дані структурних підрозділів Миколаївської міської ради та Миколаївської обласної державної адміністрації, інформація окремих підприємств, наукові звіти та публікації.

Стан навколишнього природного середовища території, що розглядається, характеризується як задовільний. При цьому помірні техногенні навантаження отримують атмосферне повітря та водний басейн.

Стаціонарні джерела викидів зосереджені переважно на території промислово-виробничих груп, зосереджених в промвузлах, що розташовані переважно у східній та південній частинах міста та, розміщені на узбережжі Південного Бугу у межах міста розташовані потужні портові комплекси. Викиди в атмосферне повітря від транспортних джерел в три, а інколи і в чотири рази перевищують об'єми викидів від стаціонарних джерел, що розташовані в місті. Значну частину викидів утворює транзитний транспорт.

У майбутньому, зі збільшенням кількості житлової забудови та підприємств виробничо-комунального сектору без належної системи споруд та мереж тепло-, газопостачання міста, без оптимізації розміщення нових суб'єктів виробничої діяльності з урахуванням екологічних вимог, рівень забруднення атмосферного повітря, швидше за все матиме тенденцію зростання. У випадку, якщо проект генерального плану не буде затверджений, якісні показники стану атмосферного повітря і надалі не в повній мірі відповідатимуть нормативним, що призведе до зниження якості екологічних показників стану довкілля в цілому та погіршення санітарно-гігієнічних умов проживання населення.

За результатами моніторингових досліджень, найбільше антропогенне навантаження здійснюється на води Бузького лиману. Комунальним підприємством, що здійснює найбільший скид недостатньо очищених стоків, є МКП «Миколаївводоканал», що експлуатує очисні споруд каналізації м. Миколаєва.

Крім скиду недостатньо очищених зворотних вод від комунальних очисних споруд міста, і якісний стан водних об'єктів істотно впливає скид неочищених дощових стоків, які додатково забруднюються через несанкціоновані скиди побутової каналізації приватного сектору.

Окремим проблемним питанням у сфері охорони поверхневих вод населеного пункту є стан *Жовтневого водосховища*.

Окрім того, станом на сьогодні у місті відсутній розроблений та затверджений в установленому законодавством порядку Проект землеустрою щодо організації і встановлення меж водоохоронних зон та прибережних захисних смуг, що унеможливило налагодження механізму достовірного та ефективного контролю ведення господарської діяльності у прибережних зонах.

Відсутність достатньо розвиненої системи збору дощових вод та відсутність локальних очисних споруд у місцях їх випуску, неповне охоплення міста каналізаційними мережами, недостатня відповідність показників стічних вод нормативним, а також відсутність встановлених у визначеному порядку прибережних захисних смуг водних об'єктів спричинятимуть і надалі негативний вплив на якість поверхневих вод.

До переліку небезпечних процесів, найбільш розвинутих в межах даного міста,

відносяться: підтоплення і продовження розвитку процесів підняття ґрунтових вод, локальне заболочення, а також ерозійні процеси.

Проблема ускладнення інженерно-геологічних умов будівництва обумовлена як природними факторами (екзогенними та гідро-метеорологічними), так і антропогенними (неефективне використання містобудівного ресурсу, недостатній рівень виконання заходів з рекультивації порушених ділянок, тощо) факторами. Ця тенденція більш ймовірно залишиться такою і надалі у випадку, якщо не будуть вжиті належні заходи.

У якості потенційних джерел забруднення ґрунтів (механічне та хіміко-біологічне) можуть також розглядатися кладовища традиційного поховання, дисперсно розташовані по території населеного пункту.

Утворювачами відходів на території населених пунктів громади є: населення, промислові та комунальні підприємства, установи і організації різних форм власності.

Варто зауважити, що впродовж останніх років спостерігається тенденція щодо загального зменшення обсягів утворення відходів як I-III, так і IV класів шкідливості. Однак, окремою проблемою залишається питання поводження з твердими побутовими відходами – санітарна очистка населеного пункту. Потужність полігону вичерпано на 98 %, в зв'язку з чим необхідне будівництво нових сучасних потужностей сміттесортування та сміттєпереробки, впровадження роздільного збору сміття та збільшення обсягів використання вторинної сировини.

Існуюча тенденція до незначного скорочення загальних обсягів утворених відходів I–IV класів небезпеки, більш ймовірно не матиме різких коливань найближчим часом, але в довготривалій перспективі матиме поступове зростання, тому впровадження ефективної системи поводження з відходами є вкрай необхідним.

Серед фізичних факторів впливу на довкілля у м. Миколаєві найбільш сильний прояв має акустичне забруднення. Основними джерелами шумового забруднення, що здійснюють вплив на оточуюче середовище і здоров'я населення та/або мають прояв планувальних обмежень в умовах м. Миколаєва, є всі види транспорту.

Основним джерелом шуму є вуличний транспорт, найбільш зосереджений на вулицях, де проходять маршрути транзитного транспорту та зосереджений легковий транспорт жителів населеного пункту. Найбільше акустичне навантаження на сельбищну територію фіксується уздовж найбільш напружених у транспортному відношенні вулицях, а саме уздовж проспектів Центрального, Миру, героїв України та Богоявленського, а також по вулицях Херсонське шосе, Пушкінська, Погранична, Велика Морська, Нікольська, Веселинівська, Космонавтів. Шумове забруднення від залізничних ліній Миколаїв-Колосівка, Миколаїв-Долинське, Миколаїв-Снігурівка-Апостолове (з відгалуженням від ст. Снігурівка на Каховку і на Херсон), Миколаїв-Херсон-Джанкой має лінійно-векторне поширення.

Проблемним питанням залишається розташування на території м. Миколаєва військового аеродрому «Кульбакіно». Негативним фактором впливу аеродрому на навколишнє природне середовище та здоров'я населення поміж інших є наявність авіаційних шумів.

Стан здоров'я населення міста Миколаєва характеризується від'ємним природним приростом і демографічним старінням, зростанням загального тягаря хвороб. Основним фактором впливу стану навколишнього середовища на здоров'я населення є забруднення атмосферного повітря. Найбільш небезпечними у повітрі є бенз(а)пірен, ангідриди кислот, пил. Другим негативним фактором впливу на здоров'я населення є погана якість питної води. Зокрема, Натомість населення мікрорайону Варварівка, селищ Велика та Мала Коренихи отримує воду з підземних джерел, якість котрої не в повній мірі задовольняє вимоги ДСанПіН 2.2.4 171-10, а також привізну доочищену.

В цілому, існуючі проблеми охорони здоров'я у м. Миколаєві є непростими для вирішення, мають багатоаспектний комплексний характер, що обумовлює необхідність оновлення підходів до охорони здоров'я, розробки і реалізації нових стратегій та програм.

Враховуючи відсутність даних про територіальні закономірності поширення різних класів хвороб населення міста та причинні зв'язки зі станом довкілля території міста очікувані зміни в стані здоров'я населення, в разі якщо документ державного планування не буде затверджено, є мало прогнозованими. Проте невиконання заходів з розміщення установ охорони здоров'я негативно впливатиме на доступність та рівень медичного обслуговування населення. Якщо проект генерального плану не буде впроваджений неповний рівень забезпечення території системами інженерної інфраструктури, зокрема централізованого водопостачання, залишатиме потенційні ризики негативного впливу на здоров'я населення.

Ключові виявлені екологічні проблеми міста, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування.

Серед важливих екологічних проблем міста, в тому числі що мають ризики впливу на здоров'я населення, можна виділити наступні:

- недосконале функціональне зонування території міста в частині санітарно-гігієнічної сумісності деяких ділянок житлової забудови з ділянками виробничо-комунального призначення;
- хімічне та шумове забруднення повітря пересувними джерелами (автотранспортом);
- погіршення стану поверхневих вод через недосконалість мереж промислово-побутової та дощової каналізації;
- відсутність встановлених у визначеному законодавством порядку прибережних захисних смуг водних об'єктів міста;
- неефективна система санітарного очищення міста, закінчення терміну експлуатації міського полігону твердих побутових відходів;
- прояви несприятливих геологічних та гідрогеологічних процесів.

Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, та шляхи їх врахування.

В процесі виконання СЕО був проведений аналіз низки документів міжнародного, державного, регіонального та місцевого рівня, що містять зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативного впливу на здоров'я населення. Також були розглянуті документи, що містять екологічні цілі та завдання у сфері охорони здоров'я. Аналіз також включав цілі, які мають відношення до генерального плану, та цілі, які можуть бути вирішені на іншому рівні планування. Результати аналізу цілей та завдань екологічної політики визначених у вищезазначених документах показали значну ступінь відповідності цілям визначеним в проекті генерального плану м. Миколаєва та їх врахування в проектних рішеннях містобудівної документації. Документ державного планування (проект генерального плану) враховує більшість з них, а також пропонує комплекс заходів, спрямованих на їх виконання.

Опис наслідків реалізації проектних рішень документу державного планування для довкілля, а також для здоров'я населення, у тому числі кумулятивних, синергічних, позитивних і негативних наслідків.

Проведений аналіз виявив потенціал для позитивного впливу проекту оновленого генерального плану на навколишнє середовище та здоров'я населення. Водночас, були виявлені потенційні ризики негативних впливів на навколишнє середовище, що можуть виникнути внаслідок реалізації окремих рішень, прийнятих в проекті генерального плану.

Серед ключових наслідків реалізації проекту генерального плану доцільно виділити:

- *вплив на атмосферне повітря*: Очікується, що реалізація рішень з реконструкції/будівництва вуличної мережі та будівництва об'їзної дороги і нових мостових переходів (створення Північного транспортного обходу міста з мостовим переходом через р. Південний Буг та транспортними розв'язками в різних рівнях, реконструкція Варварівського мостового переходу, будівництво комбінованого мосту через Бузький лиман, організація залізничного обходу в і Корабельному районі та ін.) забезпечить більш рівномірне розподілення транспортних потоків по всій території міста та зменшення інтенсивності транспортного руху в центральній частині міста. Проектні рішення спрямовані на зменшення та перерозподіл концентрацій хімічного та акустичного забруднення.

Проектні рішення генерального плану передбачають розвиток потужних виробничих територій. Реалізація відповідних рішень зумовлює вірогідне збільшення стаціонарних джерел викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря. Пом'якшення та запобігання потенційних негативних впливів на довкілля передбачається здійснювати шляхом реалізації комплексу планувальних та інженерно-конструктивних заходів.

- *вплив на поверхневі та підземні води*: Проектом ДДП передбачається розвиток системи дощової каналізації, що забезпечить відведення поверхневого стоку з територій існуючої житлово-громадської забудови, так і виробничо-комунальних територій. Будівництво локальних очисних споруд дощової каналізації дозволить запобігти забрудненню поверхневих водотоків.

Окрім того, проектом передбачається реконструкція Варварівських та міських очисних споруд, а також рекультивація полів фільтрації у мікрорайоні Матвіївка з метою запобігання потрапляння недостатньо очищених стічних вод до водних об'єктів міста.

Щодо дотримання режиму обмеженого господарського використання у межах прибережних захисних зон водних об'єктів міста, то проектом ДДП надаються містобудівні пропозиції щодо визначення меж прибережної захисної смуги.

- *вплив на ґрунти та земельні ресурси*: Проектні рішення щодо рекультивації порушених ділянок на території міста, таких як стихійні звалища твердих побутових відходів, давні кар'єрні виробки та інші порушені ділянки, позитивно вплине на ґрунтове середовище та дозволить залучити додаткові земельні ділянки до господарського використання.

Виконання повного комплексу заходів з інженерної підготовки території, передбаченого ДДП, дозволить скоротити ділянки, де відбуваються процеси підтоплення, локального заболочування, проявів гравітаційних процесів, що в цілому матиме позитивний вплив на формування міського середовища та покращить санітарно-гігієнічні умови території.

Крім того ДДП містить конкретні пропозиції щодо поводження з твердими побутовими відходами (зокрема, будівництво сміттєпереробного комплексу у Східній промисловій зоні), розроблені на основі розрахунків проектного обсягу їх накопичення та аналізі просторового ресурсу міста задля резервування відповідної території, що в майбутньому сприятливо вплине на стан земельних ресурсів міста.

- *вплив на біорізноманіття*: Створення ландшафтних та рекреаційних зон матиме позитивні наслідки щодо збереження та збагачення біорізноманіття. Проектом також

передбачається формування площ зелених насаджень усіх категорій на території міста відповідно до вимог держаних будівельних норм, ландшафтних особливостей території, просторової та естетичної доцільності.

Окрім того, для ДДП передбачає врахування та раціонального використання ділянок, що входять до складу регіональної екомережі, забезпечуючи тим самим збереження ландшафтного різноманіття.

- *щодо охорони здоров'я населення:* Проектні рішення ДДП містять конкретні проектні пропозиції щодо реконструкції водно-каналізаційного господарства (будівництво дюкеру через р. Південний Буг для забезпечення питною водою Варварівки та В.Коренихи та реконструкція дюкеру через р. Інгул для забезпечення питною водою мікрорайону Північний)

ДДП передбачає оптимізацію мережі закладів охорони здоров'я з доведенням їх кількості до нормативних показників та враховуючи проектні радіуси обслуговування. Оптимізація мережі зелених насаджень різних категорій на території населеного пункту - також серед основних завдань генерального плану міста, що матимуть позитивні наслідки для здоров'я населення.

Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування.

З метою запобігання, мінімізації та пом'якшення потенційних негативних наслідків запропонована низка заходів, які полягають переважно у проектуванні та реалізації інноваційних екологічно орієнтованих конструкторсько-технологічних рішень, а також виконання ряду адміністративно-управлінських рішень.

Окрім того, визначений комплекс проектних рішень з планувальної організації території та інженерно-планувальних заходів, спрямований на запобігання негативним наслідкам виконання документа державного планування. Зокрема, проектні рішення генплану передбачають забезпечення санітарно-гігієнічної сумісності існуючих виробничо-комунальних ділянок та перспективних промислових зон з житловою та прирівняною до неї забудовою, визначення промислових підприємств, що потребують скорочення СЗЗ з метою їх сумісності з оточуючою сельбищною зоною.

Реалізація проекту оновленого генерального плану потребує обов'язкового поетапного виконання значної кількості заходів, спрямованих на підтримку основних проектних рішень: щодо розвитку інженерної та транспортної інфраструктури міста; заходів із інженерної підготовки та захисту території; охорони навколишнього природного середовища.

В рамках виконання Звіту про СЕО пропонується низка заходів адміністративного характеру, які не можуть бути включені в рамки документа державного планування (проекту генерального плану), але сприятимуть його реалізації.

Впровадження зазначених заходів сприятиме забезпеченню санітарно-гігієнічних норм території населеного пункту та умов життєдіяльності населення.

Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації тощо).

У контексті стратегічної екологічної оцінки містобудівної документації "Генеральний план м. Миколаєва" були прийняті наступні перспективи для вивчення наявних альтернатив та їх впливу на навколишнє середовище:

1. «Варіант нульової альтернативи».
2. ДДП розглянуто ряд ключових пропозицій щодо можливої їх інтеграції до проекту у якості проектних рішень. При цьому авторами опрацьовані можливі ризики для довкілля, а також досліджені позитивні ефекти за умов імплементації даних пропозицій.

На основі аналізу та порівняння наявних перспектив розвитку населеного пункту були прийняті проектні рішення, що в більшій мірі відповідають встановленим цілям екологічної політики на місцевому та регіональному рівні та в більшій мірі сприяють досягненню сприятливого в санітарно-гігієнічному відношенні середовища та підвищують комфортність проживання населення.

Заходи передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Моніторинг наслідків реалізації містобудівної документації є комплексним процесом проведення якого є невід'ємною складовою своєчасного забезпечення міського середовища, що розвивається і трансформується, системами інженерної інфраструктури, об'єктами побутового та соціального обслуговування населення, благоустрою території, що відповідно впливає на якість довкілля та комфортність проживання населення. Для проведення моніторингу реалізації рішень містобудівної документації зазначені основні чинники, що потребують особливої уваги та контролю, визначені показники для здійснення контролю та запропоновані необхідні адміністративні заходи для здійснення моніторингу впливів під час реалізації документу державного планування.

Здійснення моніторингу впливів реалізації документу державного планування на довкілля, у тому числі на здоров'я населення, за визначеними показниками з веденням щорічної звітності дозволить своєчасно виявляти недоліки і порушення, що можуть негативно впливати на комфортність проживання населення; обґрунтувати необхідні заходи по їх усуненню, а також проводити інформування громади міста про стан реалізації містобудівної документації, поточні ускладнення та прогностичні терміни їх усунення.

Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Враховуючи географічне місце розташування населеного пункту в центральній частині країни ймовірні транскордонні наслідки для довкілля та здоров'я населення не очікуються.

Додаток 1 (до розділу 1). Екологічно орієнтовані цілі програмних документів регіонального та державного рівня та їх відображення в проекті Генерального плану

Завдання та оперативні цілі регіональних програм	Цілі, пріоритети та напрямки розвитку, визначені Програмою економічного і соціального розвитку м. Миколаєва на 2018-2020 роки (рішення Миколаївської МР № 32/16 від 21.12.2017 р.) та іншими місцевими програмами	Екологічно орієнтовані цілі та завдання, визначені проектом генерального плану	Рівень відповідності
Стосовно охорони атмосферного повітря			
<p><i>Стратегія розвитку Миколаївської області на період до 2020 року:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - поліпшення екологічного стану навколишнього природного середовища <p><i>Комплексна програма охорони довкілля Миколаївської області на 2018-2020 роки:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - зменшення рівня забруднення атмосферного повітря викидами промислових підприємств <p>в сфері енергозбереження та підвищення енергоефективності:</p> <p><i>Програма енергозбереження та розвитку альтернативних джерел енергії на період до 2025 року :</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - скорочення споживання природного газу в бюджетній сфері та населенням за рахунок проведення заходів з комплексної термомодернізації; - переведення котелень бюджетних установ на альтернативні види палива; - технічне переоснащення і розвиток систем зовнішнього освітлення 	<p><i>Програма економічного і соціального розвитку м. Миколаєва на 2018-2020 роки:</i></p> <p>в сфері енергозабезпечення та підвищення енергоефективності:</p> <ul style="list-style-type: none"> - впровадження у виробництво енерго- та матеріалозберігаючих технологій; - створення індустріального парку для розвитку енергоефективних видів виробництва та продукції, що сприяє підвищенню рівня енергозбереження <p>в сфері оптимізації транспортної інфраструктури:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розробка проекту перенесення залізничної колії від ст. Прибузька до вул. Айвазовського з відновленням автодороги по вул. Самойловича; - будівництво доріг, покращення транспортно-експлуатаційного стану вулично-дорожньої мережі, дорожньої інфраструктури; - облаштування велосипедної інфраструктури; - розробка комплексної схеми організації дорожнього руху у місті Миколаєві 	<p>Стосовно підвищення енергоефективності мереж тепло-, електро- та газопостачання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - підвищення коефіцієнту ефективності перетворення енергії, застосування теплових установок сучасного типу (тепло-гідромеханічні генератори, теплові насоси та інші). - використання систем утилізації тепла на очисних спорудах каналізації, використання тепла ґрунтів, водоймищ, повітря. - впровадження нових технологій, які дозволяють заміну природного газу. на інші види палива – відходи сировини, біогаз та інші; - для виконання умов впровадження та використання альтернативних джерел енергії будівництво генеруючих електростанцій на сонячних батареях, що дозволить виробляти екологічно чисту електроенергію. <p>Стосовно розвитку транспортної інфраструктури:</p> <ul style="list-style-type: none"> - удосконалення транспортної схеми міста шляхом часткової реконструкції 	<p>Рішення містобудівної документації відповідають цілям та завданням встановленим на місцевому та регіональному рівні в частині резервування ділянок відповідного функціонального призначення для реалізації визначених завдань та врахування кількісних показників при здійсненні економічних розрахунків, визначення відповідного комплексу заходів в сфері енергозбереження та підвищення енергоефективності, а також в частині формування раціональної вулично-дорожньої мережі.</p>

Завдання та оперативні цілі регіональних програм	Цілі, пріоритети та напрямки розвитку, визначені Програмою економічного і соціального розвитку м. Миколаєва на 2018-2020 роки (рішення Миколаївської МР № 32/16 від 21.12.2017 р.) та іншими місцевими програмами	Екологічно орієнтовані цілі та завдання, визначені проектом генерального плану	Рівень відповідності
населених пунктів та магістральних автодоріг на основі сучасного енергоефективного технологічного обладнання	<p><i>«Екологічна політика Миколаєва»²:</i></p> <p>в сфері оптимізації мереж теплопостачання та енергозбереження:</p> <ul style="list-style-type: none"> - використання дахових котелень з метою зменшення витрат при транспортуванні теплоносіїв і виключення розвідних мереж гарячого водопостачання. - закриття малоефективних котелень; - реконструкція теплових мереж із застосуванням попередньо ізольованих труб. - розвиток альтернативних видів енергії й палива: повітряної електростанції, геліоустановки ; - повна газифікація малих котелень і приватного сектору, в т.ч. у передмісті, для виключення “низьких” викидів; - будівництво газопроводу середнього тиску Д-500 від дюкера через р. Інгул по Ракетному Урочищу <p>в частині удосконалення транспортної інфраструктури:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розвиток електротранспортної інфраструктури; - обмеження руху деяких видів 	існуючих вулиць та будівництва нових вулиць, які забезпечують більш рівномірний перерозподіл інтенсивності транспортного руху;	

² Основні цілі та завдання еколого-орієнтованого програмного документу «Екологічна політика м Миколаєва» (нова редакція) було проаналізовано в частині їх контекстного перетину з питаннями просторового розвитку, охорони навколишнього природного середовища та здоров'я населення

Завдання та оперативні цілі регіональних програм	Цілі, пріоритети та напрямки розвитку, визначені Програмою економічного і соціального розвитку м. Миколаєва на 2018-2020 роки (рішення Миколаївської МР № 32/16 від 21.12.2017 р.) та іншими місцевими програмами	Екологічно орієнтовані цілі та завдання, визначені проектом генерального плану	Рівень відповідності
	<p>транспорту, з урахуванням найбільшої інтенсивності руху;</p> <ul style="list-style-type: none"> - постійний контроль проходження міським автотранспортом, у тому числі пасажирським, технічних оглядів, дослідження на вміст окису вуглецю у вихлопних газах та димність; - використання водного транспорту для внутрішньоміських перевезень; - створення системи транспортно-екологічного моніторингу; - будівництво мосту через р. Південний Буг з метою зменшення потоку транзитного транспорту через місто; - облаштування нових транспортних розв'язок <p><i>Програма реформування та розвитку житлово-комунального господарства міста Миколаєва на 2015-2019 роки:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - підвищення ефективності використання енергоносіїв та інших ресурсів; - радикальне зниження енергоємності виробництва; підвищення енергоефективності будинків, створення стимулів та умов для переходу економіки на раціональне використання та економне витрачання енергоресурсів <p><i>Програма розвитку сталої міської</i></p>		

Завдання та оперативні цілі регіональних програм	Цілі, пріоритети та напрямки розвитку, визначені Програмою економічного і соціального розвитку м. Миколаєва на 2018-2020 роки (рішення Миколаївської МР № 32/16 від 21.12.2017 р.) та іншими місцевими програмами	Екологічно орієнтовані цілі та завдання, визначені проектом генерального плану	Рівень відповідності
	<p><i>мобільності м. Миколаєва на 2018-2019 роки:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - вдосконалення мережі громадського транспорту; - просування велосипедної мобільності в місті; - регулювання вантажних і транзитних перевезень в місті; - впровадження комплексних схем організації дорожнього руху; - розроблення плану з розвитку водних пасажирських перевезень в місті 		
Щодо охорони та відновлення водних ресурсів			
<p><i>Стратегія розвитку Миколаївської області на період до 2020 року:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - поліпшення екологічного стану навколишнього природного середовища <p><i>Комплексна програма охорони довкілля Миколаївської області на 2018-2020 роки:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - зменшення обсягів скидання неочищених та недостатньо очищених стоків у водні об'єкти <p><i>Програма розвитку водного господарства Миколаївської області на 2019-2021 роки:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - визначення водоохоронних зон та прибережних захисних смуг, 	<p><i>Програма економічного і соціального розвитку м. Миколаєва на 2018-2020 роки:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - розробка проекту землеустрою щодо встановлення меж прибережних захисних смуг та водоохоронних зон річок Інгул, Південий Буг та Бузького лиману на території м. Миколаєва; - проведення реконструкції водно-каналізаційного господарства <p><i>«Екологічна політика Миколаєва»:</i> в сфері водопостачання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - реконструкція водно-каналізаційного господарства; - забезпечення у 100% об'ємі населення міста якісним централізованим питним водопостачанням; 	<ul style="list-style-type: none"> - розвиток споруд та мереж інженерної інфраструктури систем централізованого водопостачання та водовідведення для забезпечення потреб сельбищних, промислових та рекреаційних зон на кінець розрахункового періоду у тому числі <ul style="list-style-type: none"> • технічне переозброєння та зонування системи водопостачання з максимальним використанням рельєфу з метою енергозбереження • розробка проекту «Очищення Жовтневого водосховища від замулення» та виконання робіт по розчищенню Жовтневого водосховища • будівництво дюкеру через р. Південний Буг для забезпечення питною водою районів Варварівка та 	<p>Рішення містобудівної документації відповідають цілям та завданням встановленим на місцевому та регіональному рівні в частині резервування ділянок відповідного функціонального призначення для реалізації визначених завдань, врахування кількісних показників при здійсненні економічних розрахунків, визначення відповідного комплексу заходів.</p>

Завдання та оперативні цілі регіональних програм	Цілі, пріоритети та напрямки розвитку, визначені Програмою економічного і соціального розвитку м. Миколаєва на 2018-2020 роки (рішення Миколаївської МР № 32/16 від 21.12.2017 р.) та іншими місцевими програмами	Екологічно орієнтовані цілі та завдання, визначені проектом генерального плану	Рівень відповідності
<p>збереження і відтворення водних ресурсів</p> <p><i>Програма «Питна вода Миколаївщини» на період до 2020 року:</i></p> <p>- проведення технічний та енергетичний аудит споруд і систем водопровідно-каналізаційного господарства та удосконалення структурної схеми управління водопровідно-каналізаційним господарством</p>	<p>- заміна хлорування питної води на менш шкідливий вид її знезараження;</p> <p>- пошук альтернативних джерел питного водопостачання;</p> <p>- будівництво дюкеру через р. Південний Буг для забезпечення питною водою Варварівки та В.Коренихи;</p> <p>- будівництво дюкеру через р. Інгул для забезпечення питною водою мікрорайону Північний;</p> <p>- реконструкція Жовтневого водосховища та очищення від замулення;</p> <p>- тампонаж шахтних колодязів центральної частини міста</p> <p>в сфері водовідведення:</p> <p>- реконструкція очисних споруд каналізації.</p> <p>- забезпечення у 100% об'ємі населення всього міста централізованим водовідведенням.</p> <p>- виконання комплексу заходів щодо будівництва та реконструкції зливової каналізації, очищення стоків інфекційних лікарень для запобігання хімічному й бактеріальному забрудненню поверхневих вод річок Південний Буг та Інгул;</p> <p>- установлення очисних споруд на всі випуски зливової каналізації.</p> <p>- відключення самовільних врізань</p>	<p>В. Корениха;</p> <ul style="list-style-type: none"> • реконструкція дюкеру в мікрорайон Соляні через р. Інгул • розширення та реконструкція каналізаційних очисних споруд <p>- реконструкція і будівництво мереж та споруд системи зливової каналізації</p>	

Завдання та оперативні цілі регіональних програм	Цілі, пріоритети та напрямки розвитку, визначені Програмою економічного і соціального розвитку м. Миколаєва на 2018-2020 роки (рішення Миколаївської МР № 32/16 від 21.12.2017 р.) та іншими місцевими програмами	Екологічно орієнтовані цілі та завдання, визначені проектом генерального плану	Рівень відповідності
	<p>побутової й промислової каналізації від дощової.</p> <p>в частині охорони поверхневих вод та субаквального ландшафту:</p> <ul style="list-style-type: none"> - проведення на річці Південний Буг та внутрішніх водоймищах в межах м. Миколаєва робіт, пов'язаних з поліпшенням технічного стану та благоустрою водоймищ; - приведення стану зон відпочинку на берегах річок до санітарних норм; - установлення водоохоронних зон в міській межі з відповідними обмеженнями. <p><i>Програми реформування та розвитку житлово-комунального господарства міста Миколаєва на 2015-2019 роки:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - підключення житлових будинків до централізованої системи водовідведення міста <p><i>Програма “Питна вода м. Миколаєва” на 2007-2020 роки:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - проведення інвентаризації існуючих джерел водопостачання та моніторинг стану водних об'єктів, вода яких використовується для питного водопостачання; - розробка проекту “Очищення 		

Завдання та оперативні цілі регіональних програм	Цілі, пріоритети та напрямки розвитку, визначені Програмою економічного і соціального розвитку м. Миколаєва на 2018-2020 роки (рішення Миколаївської МР № 32/16 від 21.12.2017 р.) та іншими місцевими програмами	Екологічно орієнтовані цілі та завдання, визначені проектом генерального плану	Рівень відповідності
	Жовтневого водосховища від замулення” та виконання відповідних робіт; - розвиток та реконструкція систем водопостачання та водовідведення		
Щодо охорони земельних ресурсів та ґрунтів			
<p><i>Стратегія розвитку Миколаївської області на період до 2020 року:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - поліпшення екологічного стану навколишнього природного середовища; - забезпечення захисту населених пунктів та сільськогосподарських угідь від підтоплення та зсувів 	<p><i>Програма економічного і соціального розвитку м. Миколаєва на 2018-2020 роки:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - припинення поширення та ліквідація наслідків підтоплення, зсувів, абразійних процесів; - укріплення берегової частини Намиву шляхом будівництва набережної для запобігання розмиванню; - впровадження заходів щодо берегоукріплення, насамперед уздовж р. Південний Буг у районі старого кладовища по вул. Береговій у Соляних 	<ul style="list-style-type: none"> - визначення комплексу заходів з інженерної підготовки і захисту території від небезпечних природних процесів, як для існуючих так і для перспективних ділянок містобудівного освоєння території; - створення ландшафтно-рекреаційних зон короточасного відпочинку 	<p>Рішення містобудівної документації відповідають цілям та завданням встановленим на місцевому та регіональному рівні в частині резервування ділянок відповідного функціонального призначення для реалізації визначених завдань та врахування кількісних показників при здійсненні економічних розрахунків.</p>
Щодо підвищення ефективності системи поводження з відходами			
<p><i>Стратегія розвитку Миколаївської області на період до 2020 року:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - створення сучасної системи управління відходами <p><i>Комплексна програма охорони довкілля Миколаївської області на 2018-2020 роки:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - забезпечення екологічно безпечного збирання та знешкодження відходів, у тому числі пестицидів 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Програма економічного і соціального розвитку м. Миколаєва на 2018-2020 роки:</i> - впровадження нових технологій утилізації побутових відходів, у тому числі їх роздільного збору <p><i>«Екологічна політика Миколаєва»:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - ліквідація несанкціонованих звалищ сміття; - розроблення проекту санації міського звалища; 	<p>Визначення стратегічних напрямків санітарної очистки території з урахуванням перспективних обсягів утворення ТПВ</p>	<p>Рішення містобудівної документації відповідають цілям та завданням встановленим на місцевому та регіональному рівні в частині резервування ділянок відповідного функціонального призначення для реалізації визначених завдань та врахування кількісних показників при здійсненні економічних розрахунків, визначення відповідного комплексу заходів.</p>

Завдання та оперативні цілі регіональних програм	Цілі, пріоритети та напрямки розвитку, визначені Програмою економічного і соціального розвитку м. Миколаєва на 2018-2020 роки (рішення Миколаївської МР № 32/16 від 21.12.2017 р.) та іншими місцевими програмами	Екологічно орієнтовані цілі та завдання, визначені проектом генерального плану	Рівень відповідності
<p><i>Програма поводження з твердими побутовими відходами в миколаївській області на період до 2020 року:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - зменшення обсягів захоронення побутових відходів шляхом впровадження нових сучасних високоефективних методів їх збирання, перевезення, зберігання, переробки, утилізації та знешкодження; - реформування системи санітарного очищення; - здійснення облаштування контейнерних майданчиків, оновлення контейнерного господарства та парку смітєвозів - впровадження роздільного збирання побутових відходів; - здійснення модернізації полігонів з метою захоронення відходів, будівництво смітєпереробного комплексу для потреб обласного центру м. Миколаєва; - створення умов для ефективного використання ресурсоцінних компонентів 	<ul style="list-style-type: none"> - будівництво сучасного смітєпереробного комплексу; - впровадження системи роздільного збору відходів 		
<p>Стосовно збереження біорізноманіття</p>			
<p><i>Комплексна програма охорони довкілля Миколаївської області на</i></p>	<p><i>Програма економічного і соціального розвитку м. Миколаєва на 2018-2020</i></p>	<p>- формування ландшафтно-рекреаційних та туристичних зон,</p>	<p>Рішення містобудівної документації відповідають цілям та завданням</p>

Завдання та оперативні цілі регіональних програм	Цілі, пріоритети та напрямки розвитку, визначені Програмою економічного і соціального розвитку м. Миколаєва на 2018-2020 роки (рішення Миколаївської МР № 32/16 від 21.12.2017 р.) та іншими місцевими програмами	Екологічно орієнтовані цілі та завдання, визначені проектом генерального плану	Рівень відповідності
<p><i>2018-2020 роки:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - розвиток природно-заповідного фонду, збереження біологічного та ландшафтного різноманіття 	<p><i>роки:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - системне проведення робіт зі стерилізації безпритульних тварин, реєстрації домашніх тварин, - збільшення кількості зелених насаджень, реконструкція та капітальний ремонт існуючих об'єктів зеленого господарства; - розробка проектів землеустрою щодо організації та встановлення меж парків, скверів та зелених зон міста, проведення інвентаризації зелених насаджень <p><i>«Екологічна політика Миколаєва»:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - розроблення міської програми “Зелене місто” та постійне її оновлення; - резервування ділянок дикої природи в межах міста (скелясті береги, плавні, природні джерела підземних вод тощо) для подальшого заповідання; - розроблення плану озеленення безперспективних земель (балок, схилів тощо); - постійно створення нових міських парків та реконструкція існуючих; - розвиток Миколаївського зоопарку; - упорядкування території об'єкту природно-заповідного фонду – парку “Ліски” 	<ul style="list-style-type: none"> резервування ділянок для розміщення об'єктів рекреаційно-туристичного призначення; - розвиток зон короткочасного відпочинку з використанням існуючих водойм 	<p>встановленим на місцевому та регіональному рівні в частині резервування ділянок відповідного функціонального призначення для реалізації визначених завдань. Рішення містобудівної документації передбачають збереження та розвиток зелених насаджень різних видів використання, створення ландшафтних зон.</p>
Щодо питання охорони здоров'я населення			
Стратегія розвитку Миколаївської	Програма економічного і соціального	- розвиток мережі установ та	Рішення містобудівної документації

Завдання та оперативні цілі регіональних програм	Цілі, пріоритети та напрямки розвитку, визначені Програмою економічного і соціального розвитку м. Миколаєва на 2018-2020 роки (рішення Миколаївської МР № 32/16 від 21.12.2017 р.) та іншими місцевими програмами	Екологічно орієнтовані цілі та завдання, визначені проектом генерального плану	Рівень відповідності
<p><i>області на період до 2020 року:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - забезпечення населення якісною питною водою; - модернізація мережі установ соціального захисту <p><i>Обласна програма боротьби з онкологічними захворюваннями на період до 2016 року (продовжена):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - провадити постійний моніторинг забруднення навколишнього природного середовища канцерогенними речовинами обласною санітарно-епідеміологічною службою, його впливу на рівень онкологічної захворюваності та розробити програму первинної профілактики онкологічних захворювань <p><i>Стратегія розвитку галузі охорони здоров'я Миколаївської області на 2019-2021 роки:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - оптимізація та реорганізація закладів охорони здоров'я 	<p><i>розвитку м. Миколаєва на 2018-2020 роки:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - створення екологічно чистої зони в мікрорайонах Намив і Ліски; - комплексний благоустрій та озеленення; - впровадження контролю автотранспорту щодо токсичності викидів на в'їзді; - екологічний аудит підприємств 	<p>організацій громадського обслуговування;</p> <p>Створення туристичних зон з розміщенням закладів відпочинку та туризму;</p> <p>- дотримання санітарних норм та правил, законодавчих актів у сфері забезпечення санітарно-епідеміологічних норм при визначенні проектних рішень з планувальної структури населеного пункту, визначенні функціонального використання території</p>	<p>відповідають цілям та завданням встановленим на місцевому та регіональному рівні в частині резервування ділянок відповідного функціонального призначення для реалізації визначених завдань та врахування кількісних показників при здійсненні економічних розрахунків.</p> <p>Часткова відповідність. Рішення містобудівної документації відповідають завданням встановленим на регіональному рівні в частині визначення рекомендацій щодо черговості заходів із реконструкції та будівництва об'єктів та споруд.</p>
Соціально-економічні аспекти			
<p><i>Стратегія розвитку Миколаївської області на період до 2020 року:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - розвиток транзитного та логістично-транспортного потенціалу; 	<p><i>Програма економічного і соціального розвитку м. Миколаєва на 2018-2020 роки</i></p> <p>в сфері економіки:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розробка та впровадження Плану 	<ul style="list-style-type: none"> - розвиток сельбищної зони відповідно до прогнозованої чисельності населення із забезпеченням функціональності містобудівного розвитку; - розвиток мережі установ та 	<p>Рішення містобудівної документації відповідають цілям та завданням встановленим на місцевому та регіональному рівні в частині резервування ділянок відповідного</p>

Завдання та оперативні цілі регіональних програм	Цілі, пріоритети та напрямки розвитку, визначені Програмою економічного і соціального розвитку м. Миколаєва на 2018-2020 роки (рішення Миколаївської МР № 32/16 від 21.12.2017 р.) та іншими місцевими програмами	Екологічно орієнтовані цілі та завдання, визначені проектом генерального плану	Рівень відповідності
<ul style="list-style-type: none"> - модернізація промислових виробництв на новій технологічній базі; - поліпшення управління енергетичними ресурсами та розвиток альтернативної енергетики 	<p>місцевого економічного розвитку міста;</p> <ul style="list-style-type: none"> - розширення випуску інноваційної продукції <p>в соціальній сфері:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ліквідація та запобігання виникненню місць несанкціонованої торгівлі; - виконання заходів Програми зайнятості населення м. Миколаєва; - створення житлового фонду соціального призначення за рахунок нежитлових приміщень; - капітальний ремонт закладів охорони здоров'я міста, придбання сучасного високотехнологічного медичного обладнання <p><i>Програма економічного і соціального розвитку м. Миколаєва на 2018-2020 роки:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - створення нових робочих місць за рахунок впровадження інвестиційних проектів, зокрема спрямованих на розв'язання проблем екології; - будівництво міського крематорію 	<p>організацій громадського обслуговування;</p> <ul style="list-style-type: none"> - створення туристичних зон з розміщенням закладів відпочинку та туризму; - розвиток промислово-комунальних, сільськогосподарських територій, формування комунальних зон; - забезпечення подальшого розвитку підприємств реального сектору економіки 	<p>функціонального призначення для реалізації визначених завдань.</p>
Щодо розвитку туризму та рекреації			
<p><i>Стратегія розвитку Миколаївської області на період до 2020 року:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - створення та підтримка туристичних продуктів; - розвиток рекреаційно-туристичних 	<p><i>Програма економічного і соціального розвитку м. Миколаєва на 2018-2020 роки:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - розроблення проектів рекреаційних зон територій м. Миколаєва; 	<ul style="list-style-type: none"> - розміщення унікальних інноваційних об'єктів. - створення туристичних зон з розміщенням закладів відпочинку та туризму. 	<p>Рішення містобудівної документації відповідають цілям та завданням встановленим на місцевому та регіональному рівні в частині розвитку туристичних ресурсів та</p>

Завдання та оперативні цілі регіональних програм	Цілі, пріоритети та напрямки розвитку, визначені Програмою економічного і соціального розвитку м. Миколаєва на 2018-2020 роки (рішення Миколаївської МР № 32/16 від 21.12.2017 р.) та іншими місцевими програмами	Екологічно орієнтовані цілі та завдання, визначені проектом генерального плану	Рівень відповідності
<p>територій області та використання природних лікувальних ресурсів; - поліпшення стану рекреаційних та курортних зон, очищення територій природних рекреаційних зон</p>	<p>- проведення маркетингових досліджень та моніторингу місцевих туристичних потоків</p> <p><i>«Екологічна політика Миколаєва»:</i> - розроблення та здійснення в XXI столітті проект “Миколаївська Венеція” на акваторії між Інгульським і Варварівськими мостами з організацією широкого спектру послуг</p>	<p>- розвиток різних видів туризму: промислового, пізнавального, навчального, наукового, екстремального, ділового</p>	<p>формування туристичного продукту - створення Верболозівської туристичної зони; музейного експозиційного парку «Буровугільні механізми минуле і сьогодення» тощо.</p>
Культурний простір та збереження культурної спадщини			
<p><i>Стратегія розвитку Миколаївської області на період до 2020 року:</i> - підтримка розвитку культурно-мистецьких закладів - збереження і розвиток історико-культурної та духовної спадщини, створення умов для патріотичного виховання населення</p> <p><i>Програми розвитку культури у Миколаївській області на 2019-2021 роки:</i> - здійснення комплексу заходів для належного функціонування, розвитку та модернізації базової мережі закладів культури і мистецтва; - створення, актуалізація та подальша реалізація культурно-мистецьких проектів з урахуванням</p>	<p><i>«Екологічна політика Миколаєва»</i> - збереження історичного вигляду міста шляхом реконструкції пам’яток історії та архітектури; - обладнати стадіон у Кульбакіне</p> <p><i>Міська комплексна програма «Культура» на 2016-2018 роки (продовжена)</i> - формування цілісного інформаційно-культурного простору в місті</p> <p><i>Програми охорони культурної спадщини міста Миколаєва на 2016-2018 роки</i> - виявлення, вивчення та облік об’єктів культурної спадщини; - охорона, збереження та використання об’єктів культурної спадщини</p> <p><i>Програма розвитку туристичної галузі міста Миколаєва до 2020 року:</i></p>	<p>«Історико-архітектурним опорним планом м. Миколаїв з визначенням меж і режимів використання зон охорони пам’яток та історичних ареалів», розробленим у складі містобудівної документації, визначені режими використання території пам’яток, комплексних охоронних зон, охоронних зон дискретно розташованих пам’яток, зон регулювання забудови, зон охоронюваного ландшафту, зони охорони археологічного культурного шару</p>	<p>Рішення містобудівної документації відповідають цілям та завданням встановленим на місцевому та регіональному рівні в частині визначення меж та режимів використання зон охорони пам’яток та історичних ареалів, збереження об’єктів культурної спадщини</p>

Завдання та оперативні цілі регіональних програм	Цілі, пріоритети та напрямки розвитку, визначені Програмою економічного і соціального розвитку м. Миколаєва на 2018-2020 роки (рішення Миколаївської МР № 32/16 від 21.12.2017 р.) та іншими місцевими програмами	Екологічно орієнтовані цілі та завдання, визначені проектом генерального плану	Рівень відповідності
<p>історичного минулого, традицій і самобутності.</p> <ul style="list-style-type: none"> - впровадження інноваційних підходів до музейної роботи. - збереження і розвиток матеріальної та нематеріальної культурної спадщини. 	<ul style="list-style-type: none"> - забезпечення проведення інвентаризації туристичних ресурсів міста й оцінки можливостей для розвитку туризму у м. Миколаєві; - проведення вишукувальних робіт в миколаївських підземних порожнинах з метою їх технічного та естетичного облаштування 		

Додаток 2 (до розділу 4). Оцінка екологічних цілей та завдань в сфері охорони довкілля та їх відношення до генерального плану

Проблемні питання/ Цілі та завдання	Актуальність для генплану	Примітки
Охорона атмосферного повітря		
<ul style="list-style-type: none"> - зменшення рівня забруднення атмосферного повітря викидами промислових підприємств - розвиток альтернативних видів енергії й палива: повітряної електростанції, геліоустановки; - повна газифікація малих котелень і приватного сектору, в т.ч. у передмісті, для виключення “низьких” викидів; в частині удосконалення транспортної інфраструктури: - розвиток електротранспортної інфраструктури; - будівництво мосту через р. Південний Буг з метою зменшення потоку транзитного транспорту через місто; - облаштування нових транспортних розв’язок 	+	<p>Проектні рішення передбачають:</p> <ul style="list-style-type: none"> - територіальну оптимізацію виробничо-комунальних територій та формування санітарно-захисних зон, що спрямоване на зменшення рівня забруднення повітря прилеглих територій; - резервування ділянок для створення об’єктів альтернативної енергетики; - оптимізацію системи газопостачання та охоплення усіх споживачів міста газовими мережами; - комплексну оптимізацію транспортної інфраструктури міста, спрямованої у т. ч. на зменшення забруднення (як хімічного, так і шумового). <p>Дані цілі та завдання мають безпосереднє відображення у проектних рішеннях та пропозиціях проекту ДДП</p>
<p>в сфері енергозбереження та підвищення енергоефективності:</p> <ul style="list-style-type: none"> - скорочення споживання природного газу в бюджетній сфері та населенням за рахунок проведення заходів з комплексної термомодернізації; - переведення котелень бюджетних установ на альтернативні види палива; - технічне переоснащення і розвиток систем зовнішнього освітлення населених пунктів та магістральних автодоріг на основі сучасного енергоефективного технологічного обладнання - закриття малоефективних котелень; - реконструкція теплових мереж із застосуванням попередньо ізольованих труб - використання дахових котелень з метою зменшення витрат при транспортуванні теплоносіїв і виключення розвідних мереж гарячого водопостачання. <p>в частині удосконалення транспортної інфраструктури:</p>	+ -	<p>Проектом ДДП опосередковано враховані зазначені цілі та завдання в частині запровадження принципів енергозбереження та підвищення енергоефективності комунальних інженерних мереж;</p> <p>В частині удосконалення транспортної інфраструктури дані завдання враховані та набули рекомендаційного характеру, орієнтованого на підтримку основних проектних рішень ДДП та можуть бути вирішені на наступних стадіях проектування</p>

Проблемні питання/ Цілі та завдання	Актуальність для генплану	Примітки
<ul style="list-style-type: none"> - регулювання вантажних і транзитних перевезень в місті; організації дорожнього руху; - розроблення плану з розвитку водних пасажирських перевезень в місті 		
<p>в частині удосконалення транспортної інфраструктури:</p> <ul style="list-style-type: none"> - обмеження руху деяких видів транспорту, з урахуванням найбільшої інтенсивності руху; - постійний контроль проходження міським автотранспортом, у тому числі пасажирським, технічних оглядів, дослідження на вміст окису вуглецю у вихлопних газах та димність; - створення системи транспортно-екологічного моніторингу; - просування велосипедної мобільності в місті 	-	Завдання мають організаційний та наглядовий характер і не відносяться до цілей та завдань документації з просторового планування
Охорона водних ресурсів		
<ul style="list-style-type: none"> - проведення реконструкції водно-каналізаційного господарства - будівництво дюкеру через р. Південний Буг для забезпечення питною водою Варварівки та В.Коренихи; - будівництво дюкеру через р. Інгул для забезпечення питною водою мікрорайону Північний; - реконструкція Жовтневого водосховища та очищення від замулення; - реконструкція очисних споруд каналізації. - забезпечення у 100% об'ємі населення всього міста централізованим водовідведенням. - виконання комплексу заходів щодо будівництва та реконструкції зливової каналізації, очищення стоків інфекційних лікарень для запобігання хімічному й бактеріальному забрудненню поверхневих вод річок Південний Буг та Інгул; - установа очисних споруд на всі випуски зливової каналізації 	+	Проектні рішення передбачають розвиток водно-каналізаційного господарства з метою забезпечення усіх споживачів м. Миколаєва якісною питною водою та забезпечення екологічно безпечного водовідведення як промислово-побутових, так і зливових вод
<p>Щодо оптимізації систем водопостачання та водовідведення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - пошук альтернативних джерел питного водопостачання; - тампонаж шахтних колодязів центральної частини міста - відключення самовільних врізань побутової й промислової каналізації від дощової <p>в частині охорони поверхневих вод та субаквального ландшафту:</p> <ul style="list-style-type: none"> - проведення на річці Південний Буг та внутрішніх водоймищах в 	+ -	<p>В частині оптимізації систем водопостачання та водовідведення опосередковано враховані зазначені цілі та завдання, що набули рекомендаційного характеру, орієнтованого на підтримку основних проектних рішень ДДП та можуть бути вирішені на наступних стадіях проектування;</p> <p>Щодо цілей та завдань охорони поверхневих вод, то проект містить відповідні рекомендації, а також містобудівні</p>

Проблемні питання/ Цілі та завдання	Актуальність для генплану	Примітки
<p>межах м. Миколаєва робіт, пов'язаних з поліпшенням технічного стану та благоустрою водоймищ;</p> <ul style="list-style-type: none"> - розробка проекту землеустрою щодо встановлення меж прибережних захисних смуг та водоохоронних зон річок Інгул, Південний Буг та Бузького лиману на території м. Миколаєва 		<p>пропозиції щодо визначення меж прибережних захисних смуг водойм та водотоків м. Миколаєва</p>
<ul style="list-style-type: none"> - заміна хлорування питної води на менш шкідливий вид її знезараження; - приведення стану зон відпочинку на берегах річок до санітарних норм; - проведення інвентаризації існуючих джерел водопостачання та моніторинг стану водних об'єктів, вода яких використовується для питного водопостачання 	-	<p>Завдання мають організаційний та наглядовий характер або ж стосуються експлуатаційних особливостей об'єктів водопостачання і не відносяться до цілей та завдань документації з просторового планування</p>
Охорона ґрунтів та земельних ресурсів		
<ul style="list-style-type: none"> - забезпечення захисту населених пунктів та сільськогосподарських угідь від підтоплення та зсувів - укріплення берегової частини Намиву шляхом будівництва набережної для запобігання розмиванню; - впровадження заходів щодо берегоукріплення, насамперед уздовж р. Південний Буг у районі старого кладовища по вул. Береговій у Соляних 	+	<p>Проектні рішення містять комплекс заходів з інженерної підготовки та захисту території, удосконалення системи дощової каналізації</p>
Поводження з відходами		
<ul style="list-style-type: none"> - створення умов для ефективного використання ресурсоцінних компонентів; - будівництво сучасного сміттепереробного комплексу; - розроблення проекту санації міського звалища 	+	<p>ДДП містить конкретні пропозиції щодо поводження з твердими побутовими відходами (зокрема, будівництво сміттепереробного комплексу у Східній промисловій зоні), розроблені на основі розрахунків проектного обсягу їх накопичення та аналізі просторового ресурсу міста задля резервування відповідної території</p>
<ul style="list-style-type: none"> - забезпечення екологічно безпечного збирання та знешкодження відходів, у тому числі пестицидів; - здійснення модернізації полігонів з метою захоронення відходів для потреб обласного центру м. Миколаєва 	+ -	<p>Проектом опосередковано враховані дані цілі та завдання, оскільки вони хоча і спрямовані на вирішення питань поводження з відходами, однак мають досить загальний характер та/або не відповідають реаліям</p> <p>Зокрема, проектні рішення ДДП пропонують поетапну рекультивацию полігону твердих побутових відходів з впровадженням сучасних технологій вилучення ресурсоцінних компонентів</p>
<ul style="list-style-type: none"> - створення сучасної системи управління відходами - реформування 	-	<p>Завдання мають організаційний та наглядовий характер або ж</p>

Проблемні питання/ Цілі та завдання	Актуальність для генплану	Примітки
<p>системи санітарного очищення;</p> <ul style="list-style-type: none"> - здійснення облаштування контейнерних майданчиків, оновлення контейнерного господарства та парку смітєвозів; - зменшення обсягів захоронення побутових відходів шляхом впровадження нових сучасних високоефективних методів їх збирання, перевезення, зберігання, переробки, утилізації та знешкодження; - впровадження роздільного збирання побутових відходів; - ліквідація несанкціонованих звалищ сміття 		<p>стосуються експлуатаційних особливостей і не відносяться до цілей та завдань документації з просторового планування</p>
Збереження біорізноманіття		
<ul style="list-style-type: none"> - збільшення кількості зелених насаджень, реконструкція та капітальний ремонт існуючих об'єктів зеленого господарства; - розвиток природно-заповідного фонду, збереження біологічного та ландшафтного різноманіття 	+	<p>Завдання у значній мірі відповідає проектним рішенням ДПП, котрий передбачає формування системи зелених насаджень відповідно до вимог держаних будівельних норм, ландшафтних особливостей території, просторової та естетичної доцільності</p> <p>Окрім того, для ДДП цілком актуальними є врахування та визначення відповідного функціонального використання ділянок існуючих природних комплексів; врахування та раціонального використання ділянок, що входять до складу регіональної екомережі, збереження природного та ландшафтного різноманіття.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - резервування ділянок дикої природи в межах міста (скелясті береги, плавні, природні джерела підземних вод тощо) для подальшого заповідання; - розроблення плану озеленення безперспективних земель (балок, схилів тощо); - постійно створення нових міських парків та реконструкція існуючих; - розвиток Миколаївського зоопарку; - упорядкування території об'єкту природно-заповідного фонду – парку “Ліски” 	+ -	<p>Проектні пропозиції відносять наведені завдання як наступні логічні кроки реалізації проектних рішень ДДП, їх уточнюючі положення</p>
<ul style="list-style-type: none"> - системне проведення робіт зі стерилізації безпритульних тварин, реєстрації домашніх тварин, - розробка проектів землеустрою щодо організації та встановлення меж парків, скверів та зелених зон міста, проведення інвентаризації 	-	<p>Завдання мають організаційний та наглядовий характер або ж стосуються експлуатаційних особливостей і не відносяться до цілей та завдань документації з просторового планування</p>

Проблемні питання/ Цілі та завдання	Актуальність для генплану	Примітки
зелених насаджень - розроблення міської програми “Зелене місто” та постійне її оновлення		
Охорона здоров’я населення		
- забезпечення населення якісною питною водою; - модернізація мережі установ соціального захисту; - комплексний благоустрій та озеленення	+	Проектні рішення цілковито спрямовані на досягнення визначених цілей та містять конкретні проектні пропозиції щодо вирішення даних питань, зокрема проведення реконструкції водно-каналізаційного господарства, будівництво дюкеру через р. Південний Буг для забезпечення питною водою Варварівки та В.Коренихи та реконструкція дюкеру через р. Інгул для забезпечення питною водою мікрорайону Північний. Окрім того, ДДП передбачає оптимізацію мережі закладів охорони здоров’я з доведенням їх кількості до нормативних показників та враховуючи проектні радіуси обслуговування. Оптимізація мережі зелених насаджень різних категорій на території населеного пункту - також серед основних завдань генерального плану міста.
- створення екологічно чистої зони в мікрорайонах Намив і Ліски	+ -	Завдання має узагальнений характер і не суперечить рішенням проекту ДДП
- провадити постійний моніторинг забруднення навколишнього природного середовища канцерогенними речовинами обласною санітарно-епідеміологічною службою, його впливу на рівень онкологічної захворюваності та розробити програму первинної профілактики онкологічних захворювань; - оптимізація та реорганізація закладів охорони здоров’я Програма економічного і соціального розвитку м. Миколаєва на 2018-2020 роки; - екологічний аудит підприємств - впровадження контролю автотранспорту щодо токсичності викидів на в’їзді	-	Завдання мають організаційний та наглядовий характер і не відносяться до цілей та завдань документації з просторового планування
Соціально-економічні аспекти		
- розвиток транзитного та логістично-транспортного потенціалу; - модернізація промислових виробництв на новій технологічній базі; - поліпшення управління енергетичними ресурсами та розвиток альтернативної енергетики; - розширення випуску інноваційної продукції	+	Проектні рішення ДДП цілковито спрямовані на модернізацію, екологізацію, технічну реновацію виробничо-промислових територій та містять конкретні проектні пропозиції щодо вирішення даних питань, зокрема створення технопарку «Миколаїв 1788» (перепрофілювання виробничої зони в багатофункціональну зону інноваційно-освітнього,

Проблемні питання/ Цілі та завдання	Актуальність для генплану	Примітки
		виробничого і туристичного спрямування), а також індустріальних парків «Миколаїв» та «Енергія». Окрім того, проектом передбачається логістичних центрів в Північній, Західній, Східній промислових зонах із влаштуванням зон відстою вантажного транспорту та відповідною інфраструктурою та оптимізація транспортної мережі міста шляхом будівництва нових транспортних розв'язок та комбінованого мостового переходу через Бузький лиман
<ul style="list-style-type: none"> - будівництво міського крематорію - створення житлового фонду соціального призначення за рахунок нежитлових приміщень; - створення нових робочих місць за рахунок впровадження інвестиційних проектів, зокрема спрямованих на розв'язання проблем екології 	+ -	<p>Дані цілі можуть стати наступними кроками реалізації проектних рішень ДДП в частині резерву реконструкції території змішаного використання під багатоквартирну забудову та громадську забудову із формуванням повноцінних кварталів та перепрофілювання виробничої зони в багатофункціональну зону інноваційно-освітнього, виробничого і туристичного спрямування</p> <p>Щодо крематорію та колумбарного комплексу, то ДДП передбачається розглянути будівництво даного об'єкту регіонального значення за межами міста</p>
<ul style="list-style-type: none"> - ліквідація та запобігання виникненню місць несанкціонованої торгівлі; - виконання заходів Програми зайнятості населення м. Миколаєва; - капітальний ремонт закладів охорони здоров'я міста, придбання сучасного високотехнологічного медичного обладнання 	-	Завдання мають організаційний та наглядовий характер і не відносяться до цілей та завдань документації з просторового планування
Розвиток туризму та рекреації, збереження культурної спадщини		

Проблемні питання/ Цілі та завдання	Актуальність для генплану	Примітки
<ul style="list-style-type: none"> - здійснення комплексу заходів для належного функціонування, розвитку та модернізації базової мережі закладів культури і мистецтва; - збереження і розвиток історико-культурної та духовної спадщини, створення умов для патріотичного виховання населення - збереження історичного вигляду міста шляхом реконструкції пам'яток історії та архітектури; - впровадження інноваційних підходів до музейної роботи 	+	<p>Цілі цілком відповідають завданням ДПП, проектні рішення якого спрямовані на їх всебічне вирішення. Зокрема, «Історико-архітектурним опорним планом м. Миколаїв з визначенням меж і режимів використання зон охорони пам'яток та історичних ареалів», розробленим у складі містобудівної документації, визначені режими використання території пам'яток, комплексних охоронних зон, охоронних зон дискретно розташованих пам'яток, зон регулювання забудови, зон охоронюваного ландшафту, зон охорони археологічного культурного шару.</p> <p>Проектом також передбачається формування оптимальної мережі закладів культури та мистецтва та створення багатофункціональної зони «Технопарк Миколаєва 1788», що передбачається як сучасний освітній хаб, туристичний та фестивальний центр</p>
<ul style="list-style-type: none"> - розроблення проектів рекреаційних зон територій м. Миколаєва; - розроблення та здійснення в XXI столітті проект «Миколаївська Венеція» на акваторії між Інгульським і Варварівськими мостами з організацією широкого спектру послуг; - обладнати стадіон у Кульбакіне 	+ -	<p>Дані цілі мають або досить узагальнений, або надто локальний характер, тому ідентифіковані як такі, що частково мають відношення в частині визначення ділянок відповідного функціонального призначення для розміщення об'єктів, що забезпечують реалізацію визначених завдань – туристичних та рекреаційних об'єктів, зокрема щодо створення зеленого зв'язку із влаштуванням набережної, частково за рахунок наміву (Технопарк «Миколаїв 1788» (ДП Суднобудівний завод ім. 61 комунара)) - м-н «Сонячний» - «м-н Ліски -2»), туристично-рекреаційної зони «Варварівка», Інгульської ландшафтної зони вздовж р. Інгул в межах прибережних територій, фестивальної зони «Радісний сад», туристичної зони «Мала Корениха» та ландшафтної зони «Велика Корениха»</p> <p>Окрім того проектом передбачається розвиток площинних спортивних споруд по всій території міста</p>
<ul style="list-style-type: none"> - проведення маркетингових досліджень та моніторингу місцевих туристичних потоків; - створення та підтримка туристичних продуктів; - створення, актуалізація та подальша реалізація культурно-мистецьких проектів з урахуванням історичного минулого, традицій і 	-	<p>Завдання мають організаційний та дослідницький характер і не відносяться до цілей та завдань документації з просторового планування</p>

Проблемні питання/ Цілі та завдання	Актуальність для генплану	Примітки
<p>самобутності;</p> <ul style="list-style-type: none"> - збереження і розвиток матеріальної та нематеріальної культурної спадщини. - формування цілісного інформаційно-культурного простору в місті; - виявлення, вивчення та облік об'єктів культурної спадщини; - забезпечення проведення інвентаризації туристичних ресурсів міста й оцінки можливостей для розвитку туризму у м. Миколаєві; - проведення вишукувальних робіт в миколаївських підземних порожнинах з метою їх технічного та естетичного облаштування 		

Додаток 3 (до розділу 6). Характеристика впливу основних рішень генерального плану за ділянками містобудівного розвитку на складові довкілля

У цьому додатку надані додаткові пояснення до Таблиці 6.1 у Розділі 6. з описом потенційних впливів та наслідків від реалізації рішень генерального плану, що викладені у формі низки таблиць, відповідно основних рішень містобудівної документації.

Розвиток садибної забудови

1. Освоєння території в Центральному районі міста, мікрорайон Матвіївка в північній частині міста на землях сільськогосподарського призначення - ділянка «мікрорайон «Матвіївка-2»

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	-1	- ризик забруднення викидами автономних систем опалення ; - ризик забруднення викидами автотранспорту (як під час будівництва, так і індивідуального)
Вода	0, -1	- ризик забруднення ґрунтових вод при використанні водопроникних вигрібних ям; - ризик забруднення горизонтів підземних вод у разі облаштування індивідуальних водозабірних споруд; - забруднення ґрунтових вод у разі надмірного використання добрив та хімічних засобів захисту рослин
Ґрунт	-1, +1	- порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та комунікацій; - можливе хімічне та механічне забруднення ґрунтів у разі накопичення твердих побутових відходів на присадибних ділянках; - ризик забруднення у разі надмірного використання добрив та хімічних засобів захисту рослин; - ландшафтний благоустрій, озеленення присадибних ділянок, відновлення рослинного покриву
Біорізноманіття	+1	- збільшення різноманіття зелених насаджень; значний відсоток озеленення присадибних ділянок.
Соціально-економічне середовище	+1	- покращення якості середовища та умов проживання населення

2. Освоєння території в Центральному районі міста, мікрорайон Матвіївка в північній частині міста (вул. Козака Матвія, вул. Силікатна) - ділянка «мікрорайон «Матвіївка-3»

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	-1	- ризик забруднення викидами автономних систем опалення; - ризик забруднення викидами автотранспорту (як під час будівництва, так і індивідуального)
Вода	0, -1	- ризик забруднення ґрунтових вод при використанні водопроникних вигрібних ям; - ризик забруднення горизонтів підземних вод у разі облаштування індивідуальних водозабірних споруд; - забруднення ґрунтових вод у разі надмірного використання добрив та хімічних засобів захисту рослин
Ґрунт	-1, +1	- порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та комунікацій; - можливе хімічне та механічне забруднення ґрунтів у разі накопичення твердих побутових відходів на присадибних ділянках;

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
		- ризик забруднення у разі надмірного використання добрив та хімічних засобів захисту рослин; - ландшафтний благоустрій, озеленення присадибних ділянок, відновлення рослинного покриву
Біорізноманіття	+1	- збільшення різноманіття зелених насаджень; значний відсоток озеленення присадибних ділянок.
Соціально-економічне середовище	+1	- покращення якості середовища та умов проживання населення

3. Освоєння території в Центральному районі міста, мікрорайон Матвіївка в північній частині міста (міста (південніше вул. Силікатна, в районі вул. Аеродромна, Скіфська) - ділянка «мікрорайон «Матвіївка-4»

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	-1	- ризик забруднення викидами автономних систем опалення; - ризик забруднення викидами автотранспорту (як під час будівництва, так і індивідуального)
Вода	0, -1	- ризик забруднення ґрунтових вод при використанні водопроникних вигрібних ям; - ризик забруднення горизонтів підземних вод у разі облаштування індивідуальних водозабірних споруд; - забруднення ґрунтових вод у разі надмірного використання добрив та хімічних засобів захисту рослин; - ризик забруднення прилеглої ділянки р. Південний Буг зливовими стоками
Ґрунт	-1, +1	- порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та комунікацій; - можливе хімічне та механічне забруднення ґрунтів у разі накопичення твердих побутових відходів на присадибних ділянках; - ризик забруднення у разі надмірного використання добрив та хімічних засобів захисту рослин; - ландшафтний благоустрій, озеленення присадибних ділянок, відновлення рослинного покриву
Біорізноманіття	+1	- збільшення різноманіття зелених насаджень; значний відсоток озеленення присадибних ділянок.
Соціально-економічне середовище	+1	- покращення якості середовища та умов проживання населення

4. Освоєння території в Центральному районі міста, мікрорайон Тернівка в північній частині міста (в районі вул. Виноградна, вул. Чижова, Скіфська) - ділянка «мікрорайон «Тернівка-1»

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	-1	- ризик забруднення викидами автономних систем опалення; - ризик забруднення викидами автотранспорту (як під час будівництва, так і індивідуального)
Вода	0, -1	- ризик забруднення ґрунтових вод при використанні водопроникних вигрібних ям; - ризик забруднення горизонтів підземних вод у разі облаштування індивідуальних водозабірних споруд; - забруднення ґрунтових вод у разі надмірного використання

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
		добрив та хімічних засобів захисту рослин
Ґрунт	-1, +1	- порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та комунікацій; - можливе хімічне та механічне забруднення ґрунтів у разі накопичення твердих побутових відходів на присадибних ділянках; - ризик забруднення у разі надмірного використання добрив та хімічних засобів захисту рослин; - ландшафтний благоустрій, озеленення присадибних ділянок, відновлення рослинного покриву
Біорізноманіття	+1	- збільшення різноманіття зелених насаджень; значний відсоток озеленення присадибних ділянок.
Соціально-економічне середовище	+1	- покращення якості середовища та умов проживання населення

5. Освоєння території в Центральному районі міста, мікрорайон Тернівка в північній частині міста (в районні вул. Нафтовиків, вул. 116 дивізії) - ділянка «мікрорайон «Тернівка-2»

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	-1	- ризик забруднення викидами автономних систем опалення; - ризик забруднення викидами автотранспорту (як під час будівництва, так і індивідуального)
Вода	0, -1	- ризик забруднення ґрунтових вод при використанні водопроникних вигрібних ям; - ризик забруднення горизонтів підземних вод у разі облаштування індивідуальних водозабірних споруд; - забруднення ґрунтових вод у разі надмірного використання добрив та хімічних засобів захисту рослин
Ґрунт	-1, +1	- порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та комунікацій; - можливе хімічне та механічне забруднення ґрунтів у разі накопичення твердих побутових відходів на присадибних ділянках; - ризик забруднення у разі надмірного використання добрив та хімічних засобів захисту рослин; - ландшафтний благоустрій, озеленення присадибних ділянок, відновлення рослинного покриву
Біорізноманіття	-1, +1	- збільшення різноманіття зелених насаджень; значний відсоток озеленення присадибних ділянок; - можлива втрата типових природних рослинних угруповань
Соціально-економічне середовище	+1	- покращення якості середовища та умов проживання населення

6. Освоєння території в Центральному районі міста, в північній частині міста (в районі пр. Героїв України) - ділянка «мікрорайон «Соляні-Тернівка»

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	-1	- ризик забруднення викидами автономних систем опалення; - ризик забруднення викидами автотранспорту (як під час будівництва, так і індивідуального)
Вода	0, -1	- ризик забруднення ґрунтових вод при використанні водопроникних вигрібних ям;

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
		- ризик забруднення горизонтів підземних вод у разі облаштування індивідуальних водозабірних споруд; - забруднення ґрунтових вод у разі надмірного використання добрив та хімічних засобів захисту рослин
Ґрунт	-1, +1	- порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та комунікацій; - можливе хімічне та механічне забруднення ґрунтів у разі накопичення твердих побутових відходів на присадибних ділянках; - ризик забруднення у разі надмірного використання добрив та хімічних засобів захисту рослин; - ліквідація порушених територій та стихійного звалища твердих побутових відходів, ландшафтний благоустрій, озеленення присадибних ділянок, відновлення рослинного покриву
Біорізноманіття	+1	- збільшення різноманіття зелених насаджень; значний відсоток озеленення присадибних ділянок.
Соціально-економічне середовище	+1	- покращення якості середовища та умов проживання населення

7. Освоєння території в Центральному районі міста, мікрорайон Північний (вул. Променева) – ділянка «мікрорайон «Північний-2»

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	-1	- ризик забруднення викидами автономних систем опалення; - ризик забруднення викидами автотранспорту (як під час будівництва, так і індивідуального)
Вода	0, -1	- ризик забруднення ґрунтових вод при використанні водопроникних вигрібних ям; - ризик забруднення горизонтів підземних вод у разі облаштування індивідуальних водозабірних споруд; - забруднення ґрунтових вод у разі надмірного використання добрив та хімічних засобів захисту рослин; - ризик забруднення прилеглої ділянки р. Інгул зливовими стоками
Ґрунт	-1, +1	- порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та комунікацій; - можливе хімічне та механічне забруднення ґрунтів у разі накопичення твердих побутових відходів на присадибних ділянках; - ризик забруднення у разі надмірного використання добрив та хімічних засобів захисту рослин; - ландшафтний благоустрій, озеленення присадибних ділянок, відновлення рослинного покриву
Біорізноманіття	+1	- збільшення різноманіття зелених насаджень; значний відсоток озеленення присадибних ділянок.
Соціально-економічне середовище	+1	- покращення якості середовища та умов проживання населення

8. Освоєння території в Центральному районі міста, мікрорайон Варварівка (Одеське шосе) - ділянка «мікрорайон «Варварівка-1»

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	-1	- ризик забруднення викидами автономних систем опалення; - ризик забруднення викидами автотранспорту (як під час будівництва, так і індивідуального)
Вода	0, -1	- ризик забруднення ґрунтових вод при використанні водопроникних вигрібних ям; - ризик забруднення горизонтів підземних вод у разі облаштування індивідуальних водозабірних споруд; - забруднення ґрунтових вод у разі надмірного використання добрив та хімічних засобів захисту рослин
Ґрунт	-1, +1	- порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та комунікацій; - можливе хімічне та механічне забруднення ґрунтів у разі накопичення твердих побутових відходів на присадибних ділянках; - ризик забруднення у разі надмірного використання добрив та хімічних засобів захисту рослин; - ландшафтний благоустрій, озеленення присадибних ділянок, відновлення рослинного покриву
Біорізноманіття	+1	- збільшення різноманіття зелених насаджень; значний відсоток озеленення присадибних ділянок.
Соціально-економічне середовище	+1	- покращення якості середовища та умов проживання населення

9. Освоєння території в Заводському районі міста, мікрорайон Варварівка (вул. Очаківська) - ділянка «мікрорайон «Варварівка-1»

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	-1	- ризик забруднення викидами автономних систем опалення; - ризик забруднення викидами автотранспорту (як під час будівництва, так і індивідуального)
Вода	0, -1	- ризик забруднення ґрунтових вод при використанні водопроникних вигрібних ям; - ризик забруднення горизонтів підземних вод у разі облаштування індивідуальних водозабірних споруд; - забруднення ґрунтових вод у разі надмірного використання добрив та хімічних засобів захисту рослин
Ґрунт	-1, +1	- порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та комунікацій; - можливе хімічне та механічне забруднення ґрунтів у разі накопичення твердих побутових відходів на присадибних ділянках; - ризик забруднення у разі надмірного використання добрив та хімічних засобів захисту рослин; - ландшафтний благоустрій, озеленення присадибних ділянок, відновлення рослинного покриву
Біорізноманіття	+1	- збільшення різноманіття зелених насаджень; значний відсоток озеленення присадибних ділянок.
Соціально-економічне середовище	+1	- покращення якості середовища та умов проживання населення

10. Освоєння території в Корабельному районі (пр. Богоявлинський) - ділянка «район «Богоявлинське»

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	-1	- ризик забруднення викидами автономних систем опалення; - ризик забруднення викидами
Вода	0, -1	- ризик забруднення ґрунтових вод при використанні водопроникних вигрібних ям; - ризик забруднення горизонтів підземних вод у разі облаштування індивідуальних водозабірних споруд; - забруднення ґрунтових вод у разі надмірного використання добрив та хімічних засобів захисту рослин
Ґрунт	-1, +1	- порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та комунікацій; - можливе хімічне та механічне забруднення ґрунтів у разі накопичення твердих побутових відходів на присадибних ділянках; - ризик забруднення у разі надмірного використання добрив та хімічних засобів захисту рослин; - ландшафтний благоустрій, озеленення присадибних ділянок, відновлення рослинного покриву
Біорізноманіття	+1	- збільшення різноманіття зелених насаджень; значний відсоток озеленення присадибних ділянок.
Соціально-економічне середовище	+1	- покращення якості середовища та умов проживання населення

11. Освоєння території в Корабельному районі міста, районі Балабанівка (західніше пр. Богоявлинський)- ділянка «район «Балабанівка -1»

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	-1	- ризик забруднення викидами автономних систем опалення; - ризик забруднення викидами автотранспорту (як під час будівництва, так і індивідуального)
Вода	0, -1	- ризик забруднення ґрунтових вод при використанні водопроникних вигрібних ям; - ризик забруднення горизонтів підземних вод у разі облаштування індивідуальних водозабірних споруд; - забруднення ґрунтових вод у разі надмірного використання добрив та хімічних засобів захисту рослин
Ґрунт	-1, +1	- порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та комунікацій; - можливе хімічне та механічне забруднення ґрунтів у разі накопичення твердих побутових відходів на присадибних ділянках; - ризик забруднення у разі надмірного використання добрив та хімічних засобів захисту рослин; - ландшафтний благоустрій, озеленення присадибних ділянок, відновлення рослинного покриву
Біорізноманіття	+1	- збільшення різноманіття зелених насаджень; значний відсоток озеленення присадибних ділянок.
Соціально-економічне середовище	+1	- покращення якості середовища та умов проживання населення

12. Освоєння території в Корабельному районі міста, район Балабанівка (східніше пр. Богоявлинський) - ділянка «район «Балабанівка -2»

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	-1	- ризик забруднення викидами автономних систем опалення; - ризик забруднення викидами автотранспорту (як під час будівництва, так і індивідуального)
Вода	0, -1	- ризик забруднення ґрунтових вод при використанні водопроникних вигрібних ям; - ризик забруднення горизонтів підземних вод у разі облаштування індивідуальних водозабірних споруд; - забруднення ґрунтових вод у разі надмірного використання добрив та хімічних засобів захисту рослин
Ґрунт	-1, +1	- порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та комунікацій; - можливе хімічне та механічне забруднення ґрунтів у разі накопичення твердих побутових відходів на присадибних ділянках; - ризик забруднення у разі надмірного використання добрив та хімічних засобів захисту рослин; - ландшафтний благоустрій, озеленення присадибних ділянок, відновлення рослинного покриву
Біорізноманіття	+1	- збільшення різноманіття зелених насаджень; значний відсоток озеленення присадибних ділянок.
Соціально-економічне середовище	+1	- покращення якості середовища та умов проживання населення

13. Освоєння території в Корабельному районі міста по вул. Степовій - ділянка «вул. Степова»

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	-1	- ризик забруднення викидами автономних систем опалення; - ризик забруднення викидами автотранспорту (як під час будівництва, так і індивідуального)
Вода	0, -1	- ризик забруднення ґрунтових вод при використанні водопроникних вигрібних ям; - ризик забруднення горизонтів підземних вод у разі облаштування індивідуальних водозабірних споруд; - забруднення ґрунтових вод у разі надмірного використання добрив та хімічних засобів захисту рослин
Ґрунт	-1, +1	- порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та комунікацій; - можливе хімічне та механічне забруднення ґрунтів у разі накопичення твердих побутових відходів на присадибних ділянках; - ризик забруднення у разі надмірного використання добрив та хімічних засобів захисту рослин; - ліквідація порушених територій, ландшафтний благоустрій, озеленення присадибних ділянок, відновлення рослинного покриву
Біорізноманіття	+1	- збільшення різноманіття зелених насаджень; значний відсоток озеленення присадибних ділянок.
Соціально-економічне середовище	+1	- покращення якості середовища та умов проживання населення

14. Освоєння території в Заводському районі міста по вул. Ясна поляна - ділянка «Велика Корениха»

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	-1	- ризик забруднення викидами автономних систем опалення; - ризик забруднення викидами автотранспорту (як під час будівництва, так і індивідуального)
Вода	0, -1	- ризик забруднення ґрунтових вод при використанні водопроникних вигрібних ям; - ризик забруднення горизонтів підземних вод у разі облаштування індивідуальних водозабірних споруд; - забруднення ґрунтових вод у разі надмірного використання добрив та хімічних засобів захисту рослин
Ґрунт	-1, +1	- порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та комунікацій; - можливе хімічне та механічне забруднення ґрунтів у разі накопичення твердих побутових відходів на присадибних ділянках; - ризик забруднення у разі надмірного використання добрив та хімічних засобів захисту рослин; - ландшафтний благоустрій, озеленення присадибних ділянок, відновлення рослинного покриву
Біорізноманіття	-1, +1	- збільшення різноманіття зелених насаджень; значний відсоток озеленення присадибних ділянок; - можлива втрата типових природних рослинних угруповань
Соціально-економічне середовище	+1	- покращення якості середовища та умов проживання населення

Розвиток зони багатоквартирної забудови

15. Освоєння території в Центральному районі міста, мікрорайон Матвіївка поблизу пр. Героїв України в північній частині міста - ділянка «мікрорайон Матвіївка-1»

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	-1	- ризик забруднення викидами автотранспорту (як під час будівництва, так і індивідуального)
Вода	0	- ризики не очікуються
Ґрунт	-1, +1	- порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та комунікацій; - збільшення відсотку твердого покриття; - ліквідація порушених територій, ландшафтний благоустрій, озеленення прибудинкових територій
Біорізноманіття	-1, +1	- збільшення різноманіття зелених насаджень; - можлива втрата типових природних рослинних угруповань
Соціально-економічне середовище	+1	- покращення якості середовища та умов проживання населення

16. Освоєння території в Центральному районі міста, Північний мікрорайон (вул. Променева) - ділянка «Північний-1»

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	-1	- ризик забруднення викидами автотранспорту (як під час будівництва, так і індивідуального)
Вода	0	- ризики не очікуються
Ґрунт	-1, +1	- порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
		комунікацій; - збільшення відсотку твердого покриття; - ландшафтний благоустрій, озеленення прибудинкових територій
Біорізноманіття	+1	- збільшення різноманіття зелених насаджень
Соціально-економічне середовище	+1	- покращення якості середовища та умов проживання населення

17. Освоєння території в Центральному районі міста на території земель спеціального призначення (вул. Променева) - (вул. Героїв України (військова частина))

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0	- ризики не очікуються
Вода	0	- ризики не очікуються
Ґрунт	-1, +1	- порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та комунікацій; - ліквідація порушених територій, ландшафтний благоустрій, озеленення прибудинкових територій
Біорізноманіття	+1	- збільшення різноманіття зелених насаджень
Соціально-економічне середовище	+1	- покращення якості середовища та умов проживання населення

18. Освоєння території в Центральному районі міста (пров. Парусний) - ділянка «мікрорайон «Соляні»

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	-1	- ризик забруднення викидами автотранспорту (як під час будівництва, так і індивідуального)
Вода	0	- ризики не очікуються
Ґрунт	-1, +1	- порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та комунікацій; - збільшення відсотку твердого покриття; - ліквідація порушених територій, ландшафтний благоустрій, озеленення прибудинкових територій
Біорізноманіття	-1, +1	- збільшення різноманіття зелених насаджень; - можлива втрата типових природних рослинних угруповань
Соціально-економічне середовище	+1	- покращення якості середовища та умов проживання населення

19. Освоєння території в Центральному районі міста (пр. Центральний) - ділянка «мікрорайон «Дормашина»

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0	- ризики не очікуються
Вода	0	- ризики не очікуються
Ґрунт	-1, +1	- порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та комунікацій; - ландшафтний благоустрій, озеленення прибудинкових територій
Біорізноманіття	+1	- збільшення різноманіття зелених насаджень
Соціально-	+1	- покращення якості середовища та умов проживання населення

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
економічне середовище		

20. Освоєння території в Центральному районі міста (вул. Лагерне поле) - ділянка «мікрорайон «Сонячний»

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	-1	- ризик забруднення викидами автотранспорту (як під час будівництва, так і індивідуального)
Вода	0	- ризики не очікуються
Ґрунт	-1, +1	- порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та комунікацій; - збільшення відсотку твердого покриття; - ландшафтний благоустрій, озеленення прибудинкових територій
Біорізноманіття	-1, +1	- збільшення різноманіття зелених насаджень; - можлива втрата типових природних рослинних угруповань
Соціально-економічне середовище	+1	- покращення якості середовища та умов проживання населення

21. Освоєння території в Заводському районі міста, мікрорайон Намив, (вул. Лазурна) - ділянка «мікрорайон «Ліски-2»

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	-1	- ризик забруднення викидами автотранспорту (як під час будівництва, так і індивідуального)
Вода	0	- ризики не очікуються
Ґрунт	-1, +1	- порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та комунікацій; - збільшення відсотку твердого покриття; - ландшафтний благоустрій, озеленення прибудинкових територій
Біорізноманіття	-1, +1	- збільшення різноманіття зелених насаджень; - можлива втрата типових природних рослинних угруповань
Соціально-економічне середовище	+1	- покращення якості середовища та умов проживання населення

22. Освоєння території в Корабельному районі міста (вул. Олега Ольжича, Тернопільська, Богоявленський проспект) - ділянка «мікрорайон «8 мікрорайон»

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	-1	- ризик забруднення викидами автотранспорту (як під час будівництва, так і індивідуального)
Вода	0	- ризики не очікуються
Ґрунт	-1, +1	- порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та комунікацій; - збільшення відсотку твердого покриття; - ландшафтний благоустрій, озеленення прибудинкових територій
Біорізноманіття	+1	- збільшення різноманіття зелених насаджень
Соціально-економічне середовище	+1	- покращення якості середовища та умов проживання населення

23. Освоєння території в Корабельному районі міста (вул. Янтарна, вул. Торгова) - ділянка «вул. Янтарна»

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0	- ризики не очікуються
Вода	0	- ризики не очікуються
Ґрунт	-1, +1	- порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та комунікацій; - ландшафтний благоустрій, озеленення прибудинкових територій
Біорізноманіття	+1	- збільшення різноманіття зелених насаджень
Соціально-економічне середовище	+1	- покращення якості середовища та умов проживання населення

Реконструкція кварталів садибної забудови під багатоквартирну забудову та громадську забудову

24. Ділянки мікрорайону 109 (вул. 6 Слобідська, Столярна, Степова, пр. Центральний)

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0	- ризики не очікуються
Вода	+1	- забезпечення мережами централізованої дощової та побутової каналізації
Ґрунт	-1	- порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та комунікацій
Біорізноманіття	0	- ризики не очікуються
Соціально-економічне середовище	+1	- покращення якості середовища та умов проживання населення

25. Ділянки мікрорайону 111 (вул. 8 Слобідська, 10 Слобідська, Чкалова, пр. Богоявленський)

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0	- ризики не очікуються
Вода	+1	- забезпечення мережами централізованої дощової та побутової каналізації
Ґрунт	-1	- порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та комунікацій; - збільшення відсотку твердого покриття
Біорізноманіття	0	- ризики не очікуються
Соціально-економічне середовище	+1	- покращення якості середовища та умов проживання населення

26. Ділянки в районі вул. Погранична-Чкалова

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0	- ризики не очікуються
Вода	+1	- забезпечення мережами централізованої дощової та побутової каналізації
Ґрунт	-1	- порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та комунікацій; - збільшення відсотку твердого покриття
Біорізноманіття	0	- ризики не очікуються

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Соціально-економічне середовище	+1	- покращення якості середовища та умов проживання населення

27. Ділянки в мікрорайоні «Залізничне селище»

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0	- ризики не очікуються
Вода	+1	- забезпечення мережами централізованої дощової та побутової каналізації
Ґрунт	-1	- порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та комунікацій; - збільшення відсотку твердого покриття
Біорізноманіття	0	- ризики не очікуються
Соціально-економічне середовище	+1	- покращення якості середовища та умов проживання населення

Реконструкція кварталів змішаного використання (садибна, багатоквартирна, громадська та виробнича забудова) під багатоквартирну забудову та громадську забудову

28. Мікрорайон «Ялти» та південніше вул. Кузнецька у Заводському районі

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0	- ризики не очікуються
Вода	+1	- забезпечення мережами централізованої дощової та побутової каналізації
Ґрунт	-1	- порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та комунікацій
Біорізноманіття	0	- ризики не очікуються
Соціально-економічне середовище	+1	- покращення якості середовища та умов проживання населення

Винесення житлової забудови із промислових зон міста, резервування території під інші види використання

29. Території сільбищної забудови (багатоквартирна забудова), розміщена в межах промислових зон в районі вул. Заводська, Млинна, 1 Слобідська, вул. Залізнична, Тепла

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	-1	- викиди забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення атмосферного повітря
Вода	+1	- забезпечення мережами і дощової та побутової каналізації
Ґрунт	-1, +1	- порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та комунікацій; - ландшафтний благоустрій
Біорізноманіття	-1	- зменшення відсотку озелених територій
Соціально-економічне середовище	+1	- створення нових робочих місць, економічний розвиток міста

Реконструкція дачних та садівницьких товариств в садибну забудову

30. Дачні та садівницькі товариства в мікрорайонах Ракетне урочище, Варварівка, Тернівка, вул. Оранжерейна, Космонавтів-Залізнична, мікрорайон Широка балка

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0	- ризики не очікуються
Вода	+1	- забезпечення мережами централізованої дощової та побутової каналізації
Ґрунт	0	- порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та комунікацій
Біорізноманіття	0	- ризики не очікуються
Соціально-економічне середовище	+1	- покращення якості середовища та умов проживання населення

Формування ландшафтних та рекреаційних зон

31. Створення зеленого зв'язку із влаштуванням набережної, частково за рахунок наміву на прибережних територіях. Р. Інгул, Південний Буг та Бузького лиману - технопарк «Миколаїв 1788» (ДП Суднобудівний завод ім. 61 комунара) - мікрорайон «Сонячний» - «мікрорайон Ліски -2»

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0	- ризики не очікуються
Вода	0	- ризики не очікуються
Ґрунт	-1, +1	- порушення ґрунтів під час гідротехнічних робіт; - ландшафтний та інженерний благоустрій
Біорізноманіття	+1	- розширення видового складу та запровадження догляду за зеленими насадженнями
Соціально-економічне середовище	+1	- підвищення комфорту міського середовища, покращення умов відпочинку, підвищення соціальних зв'язків громадян

32. Створення туристично-рекреаційної зони «Варварівка» в західній частині міста в районі Одеського шосе

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0	- ризики не очікуються
Вода	0, -1	- ризик забруднення ґрунтових вод при використанні водопроникних вигрібних ям;
Ґрунт	+1	- ландшафтний благоустрій території
Біорізноманіття	0, -1	- можлива втрата типових природних рослинних угруповань
Соціально-економічне середовище	+1	- підвищення комфорту міського середовища, покращення умов відпочинку, підвищення соціальних зв'язків громадян

33. Створення Інгульської ландшафтної зони вздовж р. Інгул в межах прибережних територій

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0	- ризики не очікуються
Вода	0	- ризики не очікуються
Ґрунт	+1	- ландшафтний благоустрій території
Біорізноманіття	0	- ризики не очікуються
Соціально-економічне середовище	+1	- підвищення комфорту міського середовища, покращення умов відпочинку

34. Благоустрій лісопарку районі Матвіївка (територією передбачається проходження траси об'їзної дороги)

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	- 1	- забруднення території транспортними засобами уздовж проектної об'їзної дороги
Вода	0	- ризики не очікуються
Ґрунт	+1, -1	- ландшафтний благоустрій території; - порушення ґрунтового покриву під час дорожньо-будівельних робіт
Біорізноманіття	- 1	- втрата та порушення рослинного покриву під час дорожньо-будівельних робіт
Соціально-економічне середовище	+1	- покращення зовнішніх транспортних зв'язків для забезпечення кращого функціонування інфраструктури міста, зменшення інтенсивності руху в центральній частині міста

35. Створення фестивальної зони «Радісний сад» за межами міста

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0	- ризики не очікуються
Вода	0,- 1	- ризик забруднення ґрунтових вод при використанні водопроникних вигрібних ям;
Ґрунт	+1	- ландшафтний благоустрій території
Біорізноманіття	0, -1	- можлива втрата типових природних рослинних угруповань
Соціально-економічне середовище	+1	- підвищення комфорту міського середовища, покращення умов відпочинку, підвищення соціальних зв'язків громадян

36. Створення туристичної зони «Мала Корениха» поблизу мікрорайон Мала Корениха (поруч з оздоровчим комплексом «Дельфін»)

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0	- ризики не очікуються
Вода	0,- 1	- ризик забруднення ґрунтових вод при використанні водопроникних вигрібних ям;
Ґрунт	+1	- ландшафтний благоустрій території
Біорізноманіття	0, -1	- можлива втрата типових природних рослинних угруповань
Соціально-економічне середовище	+1	- підвищення комфорту міського середовища, покращення умов відпочинку, підвищення соціальних зв'язків громадян

37. Створення ландшафтної зони «Велика Корениха» в центральній частині мікрорайону Велика Корениха

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0	- ризики не очікуються
Вода	0	- ризики не очікуються
Ґрунт	+1, -1	- ландшафтний благоустрій, проведення комплексу робіт інженерного захисту території; - можливе загострення проявів несприятливих геологічних процесів
Біорізноманіття	0, -1	- можлива втрата типових природних рослинних угруповань
Соціально-економічне середовище	+1	- підвищення комфорту міського середовища, покращення умов відпочинку, підвищення соціальних зв'язків громадян

Розвиток території промислового використання

38. Створення технопарку «Миколаїв 1788» в районі промислової зони Миколаївського суднобудівного заводу (колишній Завод ім. 61 комунара)

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0	- ризики не очікуються
Вода	+1	- забезпечення мережами ї дощової та побутової каналізації
Ґрунт	-1, +1	- порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та комунікацій; - ландшафтний благоустрій
Біорізноманіття	0	- ризики не очікуються
Соціально-економічне середовище	+1	- створення нових робочих місць, економічний розвиток міста

39. Створення індустріального парку (індустріальний парк «Миколаїв», зона виробничо-складських підприємств, підприємства транспорту) на базі існуючої Східної промислової зони та будівництво сміттєпереробного комплексу в районі Східної промислової зони на виїзді з міста

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	-1, +1	- створення додаткових та упорядкування існуючих стаціонарних джерел забруднення повітря
Вода	-1, +1	- ризики шкідливого впливу на ґрунтові води з разі порушення технологічних регламентів виробничих процесів переробки відходів; - ризики шкідливого впливу на гідрогеологічне середовище за умови захоронення частки відходів що не піддаються утилізації в межах ділянки розміщення підприємства; - забезпечення мережами ї дощової та побутової каналізації
Ґрунт	-1	- ризики забруднення ґрунтів в разі порушення технологічних регламентів виробничих процесів переробки відходів; - ризики забруднення ґрунтів за умови захоронення частки відходів що не піддаються утилізації в межах ділянки розміщення підприємства.
Біорізноманіття	0	- ризики не очікуються; можливе скупчення птахів у разі відкритого складування твердих побутових відходів
Соціально-економічне середовище	+2	- забезпечення санітарного очищення території, скорочення обсягів захоронення твердих побутових відходів; - створення нових робочих місць, економічний розвиток міста

40. Створення індустріального парку (індустріальний парк «Енергія», зона виробничо-складських підприємств, підприємства транспорту) в районі південної промислової зони (вул. Самойловича, вул. Океанівська)

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	-1, +1	- створення додаткових та упорядкування існуючих стаціонарних джерел забруднення повітря
Вода	-1, +1	- ризики шкідливого впливу на ґрунтові води з разі порушення технологічних регламентів виробничих процесів; - забезпечення мережами ї дощової та побутової каналізації
Ґрунт	-1	- ризики забруднення ґрунтів в разі порушення технологічних регламентів виробничих процесів;
Біорізноманіття	0	- ризики не очікуються;
Соціально-	+1	- створення нових робочих місць, економічний розвиток міста

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
економічне середовище		

41. Створення Матвіївської промислової зони, переважно сільськогосподарського спрямування, в т.ч. інноваційного. Розміщення терміналів сільськогосподарського підприємства ТзОВ «Нібулон» в районі вул. Силікатна мікрорайону Матвіївка, поблизу ВАТ Миколаївське сільськогосподарське рибоводне підприємство, Миколаїв Водоканал (очисні споруди), ТОВ «Матвіївка Інвест», ТзОВ «Таурис ЮГ» в районі перспективного мостового переходу та північної об'їзної дороги

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	-1, +1	- створення додаткових та упорядкування існуючих стаціонарних джерел забруднення повітря
Вода	-1, +1	- ризики шкідливого впливу на ґрунтові води з разі порушення технологічних регламентів виробничих процесів; - ризик забруднення прилеглої ділянки вод р. Південний Буг; - забезпечення мережами ї дощової та побутової каналізації
Ґрунт	-1, +1	- ризики забруднення ґрунтів в разі порушення технологічних регламентів виробничих процесів ; - забезпечення мережами ї дощової та побутової каналізації
Біорізноманіття	0, -1	- можлива часткова втрата типових природних рослинних угруповань
Соціально-економічне середовище	+1	- створення нових робочих місць, економічний розвиток міста

42. Створення Тернівської промислової зони в північній частині міста в районі Тернівки

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	-1	- створення додаткових та упорядкування існуючих стаціонарних джерел забруднення повітря; - концентрація транспортних потоків - шумове та хімічне забруднення повітря
Вода	-1, +1	- ризики шкідливого впливу на ґрунтові води з разі порушення технологічних регламентів виробничих процесів; - забезпечення мережами ї дощової та побутової каналізації
Ґрунт	-1	- ризики забруднення ґрунтів в разі порушення технологічних регламентів виробничих процесів
Біорізноманіття	-1	- можлива часткова втрата типових природних рослинних угруповань
Соціально-економічне середовище	+1	- створення нових робочих місць, економічний розвиток міста

Винесення та реконструкція гаражів

43. Винесення об'єктів гаражного будівництва вздовж вул. Флотська в мікрорайоні Північний

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	+1	- зменшення навантаження на атмосферне повітря викидами автотранспорту
Вода	+1	- уникнення можливого забруднення ґрунтових вод та прилеглої ділянки р. Інгул паливно-мастильними матеріалами (унаслідок потрапляння у поверхневі води разом із зливовими стоками)

Складова довілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Ґрунт	+1	- зменшення ризиків забруднення ґрунтів паливно-мастильними матеріалами
Біорізноманіття	0	- ризики не очікуються
Соціально-економічне середовище	+1	- підвищення якості міського середовища, оптимізація територіальної організації

44. Резерв реконструкції гаражів в багаторівневій в районі вул. Леваневців та Біла з вивільненням території для доступу до водних поверхонь і створення об'єктів громадського призначення

Складова довілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0	- ризики не очікуються
Вода	+1	- уникнення можливого забруднення ґрунтових вод паливно-мастильними матеріалами
Ґрунт	+1	- зменшення ризиків забруднення ґрунтів пасивно-мастильними матеріалами
Біорізноманіття	0	- ризики не очікуються
Соціально-економічне середовище	+1	- підвищення якості міського середовища, оптимізація територіальної організації

Реконструкція виробничо-комунальних територій без збереження пріоритету існуючих функцій та формування громадської і багатоквартирної житлової забудови

45. Реконструкція виробничо-комунальних територій центральної частини міста: Малко-Тирнівська-Цілинна; вул. Кузнецька-Василевського, Декабристів-Погранична

Складова довілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0	- ризики не очікуються
Вода	0	- забезпечення мережами централізованої дощової та побутової каналізації
Ґрунт	-1, +1	- порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та комунікацій; - ландшафтний благоустрій, озеленення прибудинкових територій
Біорізноманіття	+1	- збільшення різноманіття зелених насаджень
Соціально-економічне середовище	+1	- покращення якості середовища та умов проживання населення

Збереження виробничого профілю територій, покращення технології

46. Реновація територій в районі вулиць Лескова, Нова, Млинна, Заводська - 3 Слобідська

Складова довілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0, +1	- можливе зменшення стаціонарних джерел викидів
Вода	+1	- забезпечення мережами дощової та побутової каналізації
Ґрунт	0	- ризики не очікуються
Біорізноманіття	0	- ризики не очікуються
Соціально-економічне середовище	+1	- оптимізація територіальної організації

Розвиток вулично-дорожньої мережі та модернізація інженерної інфраструктури

47. Створення Північного транспортного обходу міста з мостовим переходом через р. Південний Буг та транспортними розв'язками в різних рівнях в північній частині міста

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	- 1	- забруднення території транспортними засобами уздовж проектною об'їзної дороги
Вода	-1, +1	- тимчасове забруднення ділянки та порушення прибережних біоценозів та біотопів р. Південний Буг під час будівництва мостового переходу; - організація мережі відведення дощових вод
Ґрунт	-1	- порушення ґрунтового покриву під час дорожньо-будівельних робіт; - потенційна активізація несприятливих геологічних процесів в зоні будівництва мостового переходу
Біорізноманіття	- 1	- втрата та порушення рослинного покриву під час дорожньо-будівельних робіт
Соціально-економічне середовище	+1	- покращення зовнішніх транспортних зв'язків для забезпечення кращого функціонування інфраструктури міста, зменшення інтенсивності руху в центральній частині міста

48. Реконструкція Варварівського мосту

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0, -1	- збільшення навантаження на атмосферу прилеглих територій через підвищення пропускної здатності мостового переходу
Вода	0	- ризики не очікуються
Ґрунт	0	- ризики не очікуються
Біорізноманіття	0	- ризики не очікуються
Соціально-економічне середовище	+1	- покращення зовнішніх транспортних зв'язків для забезпечення кращого функціонування інфраструктури міста, зменшення інтенсивності руху в центральній частині міста

49. Створення зв'язку вул. Індустріальна-вул. Пушкінська із влаштуванням шляхопроводу над залізницею в районі Пасажирського ремонтного залізничного депо, Приміського залізничного вокзалу, садибної житлової забудови

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0,-1	- незначне збільшення навантаження на атмосферу прилеглих територій
Вода	0	- ризики не очікуються
Ґрунт	0	- ризики не очікуються
Біорізноманіття	0	- ризики не очікуються
Соціально-економічне середовище	+1	- покращення транспортних зв'язків для забезпечення кращого функціонування інфраструктури міста

50. Створення транспортно-логістичних центрів в Північній, Західній, Східній промислових зонах уздовж Київського шосе, в західній частині міста вздовж Одеського шосе та в східній частині міста в районі Баштанського шосе

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0	- ризики не очікуються
Вода	0	- ризики не очікуються
Ґрунт	-1, +1	- порушення ґрунтів під час будівництва капітальних споруд та

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
		комунікацій, наявність площ штучного покриття ґрунтів . - озеленення та ландшафтний благоустрій об'єктів обслуговування, відновлення природного рослинного покриву.
Біорізноманіття	0	- ризики не очікуються
Соціально-економічне середовище	+2	- створення нових робочих місць, розвиток транспортної інфраструктури та об'єктів обслуговування

51. Створення транспортного зв'язку Індустріальна-Заводська-Новозаводська на озелених та вільних від забудови території, частково садибна житлова забудова (мікрорайон Ялти)

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0,- 1	- підвищення рівня забруднення території транспортними засобами уздовж проектною транспортною зв'язки
Вода	+1	- організація мережі відведення дощових вод
Ґрунт	-1	- порушення ґрунтового покриву під час дорожньо-будівельних робіт
Біорізноманіття	- 1, +1	- втрата та порушення рослинного покриву під час дорожньо-будівельних робіт; - благоустрій прилеглих територій
Соціально-економічне середовище	+1	- покращення транспортних зв'язків для забезпечення кращого функціонування інфраструктури міста, зменшення інтенсивності руху в центральній частині міста

52. Створення зв'язку пр. Героїв України- мікрорайон Ракетне урочище- вул. Троїцька зі створенням мостового переходу через р.Інгул

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	- 1	- забруднення території транспортними засобами уздовж проектною дороги
Вода	-1, +1	- тимчасове забруднення ділянки та порушення прибережних екосистем р. Інгул під час будівництва мостового переходу; - організація мережі відведення дощових вод
Ґрунт	-1	- порушення ґрунтового покриву під час дорожньо-будівельних робіт; - потенційна активізація несприятливих геологічних процесів в зоні будівництва мостового переходу
Біорізноманіття	- 1	- втрата та порушення рослинного покриву під час дорожньо-будівельних робіт
Соціально-економічне середовище	+1	- покращення транспортних зв'язків для забезпечення кращого функціонування інфраструктури міста, зменшення інтенсивності руху в центральній частині міста

53. Створення комбінованого мосту: залізничного та автомобільного (Бузький лиман) у південній частині міста (на етап стратегічної перспективи)

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	- 1	- забруднення території транспортними засобами уздовж проектною дороги
Вода	-1, +1	- тимчасове забруднення ділянки та порушення прибережних екосистем Бузького лиману під час будівництва мостового переходу; - організація мережі відведення дощових вод

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Ґрунт	-1	- порушення ґрунтового покриву під час дорожньо-будівельних робіт; - потенційна активізація несприятливих геологічних процесів в зоні будівництва мостового переходу
Біорізноманіття	- 1	- втрата та порушення рослинного покриву під час дорожньо-будівельних робіт
Соціально-економічне середовище	+1	- покращення зовнішніх транспортних зв'язків для забезпечення кращого функціонування інфраструктури міста, зменшення інтенсивності руху в центральній частині міста

54. Створення залізничного обходу в районі Корабельного району на сільськогосподарських територіях за межами населеного пункту

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	- 1	- акустичне забруднення території уздовж проектної залізничної лінії
Вода	0	- ризики не очікуються
Ґрунт	-1	- порушення ґрунтового покриву під час дорожньо-будівельних робіт
Біорізноманіття	- 1	- втрата та порушення рослинного покриву під час дорожньо-будівельних робіт
Соціально-економічне середовище	+1	- покращення зовнішніх транспортних зв'язків для забезпечення кращого функціонування інфраструктури міста, зменшення інтенсивності руху в центральній частині міста

55. Створення об'єктів альтернативної енергетики, пов'язаних з переробленням ТПВ (мікрорайон Велика Корениха)

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	-1	- можливе забруднення атмосферного повітря у разі порушення технологічних регламентів виробничих процесів переробки відходів
Вода	0, -1	- ризики шкідливого впливу на ґрунтові води з разі порушення технологічних регламентів виробничих процесів переробки відходів; - ризики шкідливого впливу на гідрогеологічне середовище за умови захоронення частки відходів що не піддаються утилізації в межах ділянки розміщення підприємства; - забезпечення мережами ї дощової та побутової каналізації
Ґрунт	-1	- ризики забруднення ґрунтів в разі порушення технологічних регламентів виробничих процесів переробки відходів; - ризики забруднення ґрунтів за умови захоронення частки відходів що не піддаються утилізації в межах ділянки розміщення підприємства.
Біорізноманіття	0	- ризики не очікуються; можливе скупчення птахів у разі відкритого складування твердих побутових відходів
Соціально-економічне середовище	+1	- забезпечення санітарного очищення території, скорочення обсягів захоронення твердих побутових відходів

56. Створення міського кладовища за межами м. Миколаєва поряд з діючим Матвіївським кладовищем

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0	- ризики не очікуються
Вода	-1	- забруднення ґрунтових вод кладовищними стоками
Ґрунт	-2	- порушення ґрунтів під час проведення захоронень; - хімічне та механічне забруднення ґрунтів
Біорізноманіття	-1	- можлива втрата типових природних рослинних угруповань
Соціально-економічне середовище	+1	- вирішення соціально важливих проблем міста

57. Реконструкція дюкеру через р. Інгул в мікрорайоні Соляні

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0	- ризики не очікуються
Вода	0, -1	- тимчасове забруднення вод р. Інгул під час проведення відновлювальних робіт
Ґрунт	0	- ризики не очікуються
Біорізноманіття	-1	- можлива втрата типових аквальных біоценозів
Соціально-економічне середовище	+1	- вирішення соціально важливих проблем міста

58. Будівництво дюкеру через р. Південний Буг для забезпечення питною водою районів Варварівка та В. Корениха

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0	- ризики не очікуються
Вода	0, -1	- тимчасове забруднення вод р. Інгул під час проведення відновлювальних робіт
Ґрунт	0	- ризики не очікуються
Біорізноманіття	0, -1	- можлива втрата типових аквальных екосистем
Соціально-економічне середовище	+1	- вирішення соціально важливих проблем міста

59. Реконструкція Варварівських (Веснянська сільська рада, близько 3 км на захід від межі міста) та міських очисних споруд (на півдні від міської межі біля с. Галицинове), рекультивация полів фільтрації у мікрорайоні Матвіївка

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0, +1	- зменшення викидів за рахунок оптимізації технологічних процесів
Вода	+2	- зменшення рівня забруднення поверхневих вод за рахунок оптимізації технологічних процесів
Ґрунт	0, +1	- зменшення рівня забруднення за рахунок оптимізації технологічних процесів на очисних спорудах та рекультивации полів фільтрації
Біорізноманіття	0	- ризики не очікуються
Соціально-економічне середовище	+1	- вирішення соціально важливих проблем міста

60. Виконання робіт по реконструкції Жовтневого водосховища у східній частині міста

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0	- ризики не очікуються
Вода	+1	- відновлення водного дзеркала водосховища, - розчистка чаші водосховища від мулу та сміття
Ґрунт	-1	- активізація процесів підтоплення на прилеглих територіях та на територіях уздовж русла р. Вітовка
Біорізноманіття	+1	- відновлення екосистеми водосховища; - ландшафтний благоустрій узбереж; - ліквідація потенційних зон виплоду комах-переносників інфекційних хвороб
Соціально-економічне середовище	+1	- вирішення соціально важливих проблем міста

61. Розвиток системи дощової каналізації (очисні споруди дощової каналізації) - ділянки об'єктів розміщені на озелених територіях, вільних від забудови

Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Повітря	0	- ризики не очікуються
Вода	+2	- ліквідація джерел забруднення водного басейну міста
Ґрунт	-1, +1	- порушення природного стану ґрунтів під час будівництва мереж та споруд системи зливової каналізації. - зменшення забруднення ґрунтів поверхневим стоком, що формується на території сельбищної зони, ділянках вуличної мережі - підвищення природної здатності водойм до самоочищення
Біорізноманіття	+1	- створення сприятливих умов для функціонування природних шквальних екосистем
Соціально-економічне середовище	+1	Позитивний вплив на якість води децентралізованих джерел водопостачання; підвищення якості поверхневих водойм у місцях громадського відпочинку біля водойм, що проектуються

Додаток 4 (до розділу 8). Обґрунтування вибору виправданих альтернатив окремих рішень генерального плану, що розглядалися

Зміст рішення	Просторова прив'язка	Сильні сторони	Можливі ризики	Висновки
<p><i>Комплексна пропозиція щодо:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - реконструкції територій промислового використання; - винесення та реконструкції об'єктів гаражного будівництва; - реконструкції виробничо-комунальних територій без збереження пріоритету існуючих функцій та формування громадської та багатоквартирної житлової забудови 	<ul style="list-style-type: none"> - створення технопарку «Миколаїв 1788» в районі промислової зони Миколаївського суднобудівного заводу (колишній Завод ім. 61 комунара) 	<ul style="list-style-type: none"> - функціональне упорядкування території; - можливість інвентаризації потенційних джерел забруднення довкілля та їх передислокація з урахуванням можливого несприятливого впливу; - реорганізація території з урахуванням необхідності дотримання вимог Водного кодексу України щодо охорони водних об'єктів; - модернізація промислового виробництва на новій технологічній базі; - реконструкція інженерних мереж автодоріг на основі сучасного енергоефективного технологічного обладнання; - розширення можливостей випуску інноваційної продукції; - створення нових робочих місць за рахунок впровадження інвестиційних проектів, зокрема спрямованих на розв'язання проблем екології 	<ul style="list-style-type: none"> - додаткові навантаження на бюджет міста; - несприйняття пропозиції громадою міста; - виникнення соціальних конфліктів; - певні ускладнення під час координації планової діяльності великої кількості землевласників 	<p>Пропозиції покладено в основу проектних рішень документу державного планування</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - створення індустріального парку (індустріальний парк «Миколаїв», зона виробничо-складських підприємств, підприємства транспорту) на базі існуючої Східної промислової зони та будівництво сміттєпереробного комплексу в районі Східної промислової зони на виїзді з міста; - створення індустріального парку (індустріальний парк «Енергія», 	<ul style="list-style-type: none"> - можливість розташування виробничих територій складі промислових вузлів, групуючи їх за санітарними і технологічними ознаками з урахуванням класу небезпеки, задля виключення несприятливого впливу підприємств вищих класів небезпеки на працюючих, технологічні процеси, сировину чи продукцію інших підприємств нижчого класу небезпеки, а також на здоров'я і умови життя населення; 	<ul style="list-style-type: none"> - певні ускладнення під час координації планової діяльності великої кількості підприємців та землевласників - відсутність містобудівної документації та відповідних управлінських рішень, внаслідок чого вірогідне хаотичне освоєння територій, наявність великої кількості локальних інженерних систем; - ризик відсутності на перших 	

Зміст рішення	Просторова прив'язка	Сильні сторони	Можливі ризики	Висновки
	<p>зона виробничо-складських підприємств, підприємства транспорту) в районі південної промислової зони (вул. Самойловича, вул. Океанівська);</p> <ul style="list-style-type: none"> - створення Матвіївської промислової зони, переважно сільськогосподарського спрямування в районі перспективного мостового переходу та північної об'їзної дороги; - створення Тернівської промислової зони в північній частині міста в районі Тернівки - реновація територій в районі вулиць Лескова, Нова, Млинна, Заводська - 3 Слобідська 	<ul style="list-style-type: none"> - можливість врахування комплексного впливу на навколишнє середовище всіх підприємств, які входять до складу промислового угруповання з огляду на його спеціалізацію; - територіальна оптимізація промислових територій в масштабах міста, уникнення дисперсного розташування виробничо-комунальних об'єктів на території населеного пункту; - концентрація виробничих територій у безпосередній близькості до виходів на зовнішню транспортну мережу з метою зменшення щільності потоків вантажного транспорту через сельбищні території міста; - розташування у межах Східної промислової зони підприємства сортувально-переробного комплексу з виробництвом електричною чи тепловою енергією з метою оптимізації системи санітарного очищення міста; - створення нових робочих місць за рахунок впровадження інвестиційних проектів та збільшення обсягів надходження до бюджету міста 	<p>етапах якісних транспортно-логістичних зв'язків;</p> <ul style="list-style-type: none"> - вилучення перспективних територій промислових вузлів для інших потреб; - формування екологічно нестабільних територій з високими показниками концентрацій забруднення 	
	<ul style="list-style-type: none"> - винесення об'єктів гаражного будівництва вздовж вул. Флотська в мікрорайоні Північний; резерв реконструкції гаражів в багаторівневі в районі вул. Леваневців та Біла 	<ul style="list-style-type: none"> - вивільнення території для доступу до водних поверхонь; - функціональне упорядкування території; - ліквідація потенційних джерел забруднення атмосферного повітря та ґрунтів викидами автотранспорту та паливно-мастильними матеріалами 	<ul style="list-style-type: none"> - несприйняття пропозиції громадою міста; - виникнення соціальних конфліктів; - додаткове навантаження на бюджет міста для упорядкування території; - підвищення концентрації транспортних засобів та відповідне забруднення атмосферного повітря навколо території проектних багатоповерхових гаражів 	
	<ul style="list-style-type: none"> - реконструкція виробничо-комунальних територій 	<ul style="list-style-type: none"> - усунення хаотичної забудови; - функціональне упорядкування 	<ul style="list-style-type: none"> - несприйняття пропозиції громадою міста; 	

Зміст рішення	Просторова прив'язка	Сильні сторони	Можливі ризики	Висновки
	<p>центральної частини міста: Малко-Тирнівська-Цілинна; вул. Кузнецька-Василевського, Декабристів-Погранична без збереження пріоритету існуючих функцій та формування громадської та багатоквартирної житлової забудови</p>	<p>території; - ліквідація потенційних джерел забруднення атмосферного повітря та ґрунтів різного походження; - виведення з центральної частини міста додаткових потоків вантажного транспорту; - можливість ландшафтного благоустрою та покращення естетичних умов території</p>	<p>- необхідність значних видатків з бюджету міста; - нереалізація проектів формування громадської та багатоквартирної житлової забудови на вивільнених територіях, утворення пустищ</p>	
<p><i>Будівництво мостового переходу (на етап стратегічної перспективи)</i></p>	<p>- створення комбінованого мосту (залізничного та автомобільного) через Бузький лиман у південній частині міста <i>(на відміну від альтернативного варіанту будівництва мостового переходу від мікрорайону Ліски)</i></p>	<p>- оптимізація транспортних потоків міста за рахунок перерозподілу їх між мостовими переходами і розвантаження Варварівського мосту та, відповідно, зменшення обсягів хімічного та шумового забруднення пересувними джерелами атмосфери центральної частини міста</p>	<p>- відсутність коштів на реалізацію; - складні інженерно-геологічні умови та гідрологічні умови, провокація проявів гравітаційних процесів на узбережжях лиману; - збільшення щільності автотранспортних потоків на прилеглих до проектного мостового переходу вулицях</p>	<p>Пропозицію покладено в основу проектних рішень документу державного планування</p>
<p><i>Розміщення виробничих потужностей підприємства ТзОВ «Нібулон»</i></p>	<p>- розміщення терміналів сільськогосподарського підприємства ТзОВ «Нібулон» мікрорайону Матвіївка районі перспективного мостового переходу <i>(на відміну від альтернативного варіанту розташування виробничих потужностей ТзОВ «Нібулон» в районі вул. Силікатна на в'їзді в Матвіївку на вільних від забудови ділянках поряд з ділянками перспективної житлової забудови)</i></p>	<p>- просторове упорядкування території мікрорайону «Матвіївка» з точки зору її функціонального зонування, інтеграція терміналів сільськогосподарського підприємства ТзОВ «Нібулон» до Матвіївської промислової зони переважно сільськогосподарського спрямування; - розташування терміналу в районі перспективного мостового переходу та північної об'їзної дороги в Матвіївській промисловій зоні зменшить обсяги транспортних потоків, що виникнуть в мікрорайоні Матвіївка за умов реалізації альтернативного варіанту; - виключення можливого забруднення атмосферного повітря прилеглої житлової забудови викидами елеваторного господарства та перевантажувальних комплексів;</p>	<p>- відтермінування реалізації проектів Північного мостового переходу та об'їзної дороги і, як наслідок, виникнення додаткового транспортного навантаження на вул. Силікатна; - невідповідність характеристик прилеглої акваторії технологічним умовам розміщення терміналів</p>	<p>Пропозицію покладено в основу проектних рішень документу державного планування</p>

Зміст рішення	Просторова прив'язка	Сильні сторони	Можливі ризики	Висновки
		<ul style="list-style-type: none"> - можливість організації зеленої зони з доступом до водного об'єкту для жителів проектних мікрорайонів садибної та житлової забудови (мікрорайони «Матвіївка 1, 2 та 3», що цілком виключає реалізація альтернативного варіанту; - виключення можливості втручання в зону військових навчань десантних військ ЗСУ на відміну від альтернативного варіанту 		
<p><i>Реконструкція центральної частини міста</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - створення технопарку «Миколаїв 1788» та зеленого зв'язку із влаштуванням набережної, частково за рахунок наміву на прибережних територіях р. Інгул, Південний Буг та Бузького лиману: технопарк «Миколаїв 1788» (ДП Суднобудівний завод ім. 61 комунара) - мікрорайон «Сонячний» - «мікрорайон Ліски - 2» <p><i>Пропозиція є альтернативним варіантом розвитку центральної частини міста. При цьому у якості альтернатив розглядались окремі поодинокі проекти щодо оптимізації даної території, такі як “Миколаївська Венеція”</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - комплексність та взаємоузгодженість різних видів використання території; - реновація промислових територій та їх раціональна організація з точки зору розташування потенційних джерел викидів на територіях технопарку; - можливість створення на базі колишніх промислових територій сучасного освітнього хабу, туристичного та фестивального центру; - проведення комплексу заходів з інженерної підготовки та захисту території під час будівництва та облаштування набережної; - збільшення якісних та кількісних показників озеленення території; - створення можливості розвивати альтернативні екологічно орієнтовані засоби пересування; розвиток велосипедної інфраструктури; - реконструкція інженерних мереж автодоріг на основі сучасного енергоефективного технологічного обладнання; - створення, актуалізація та подальша реалізація культурно-мистецьких проектів з урахуванням історичного минулого, традицій і самобутності. 	<ul style="list-style-type: none"> - значні навантаження на бюджет міста; - несприйняття пропозиції громадою міста; - активізація несприятливих фізико-геологічних процесів на узбережжях в процесі будівництва набережної 	<p>Пропозицію покладено в основу проектних рішень документу державного планування</p>

Зміст рішення	Просторова прив'язка	Сильні сторони	Можливі ризики	Висновки
		<ul style="list-style-type: none"> - впровадження інноваційних підходів до музейної роботи 		
<p><i>Реконструкція Жовтневого водосховища</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - виконання комплексу гідротехнічних робіт з відновлення Жовтневого водосховища у східній частині міста 	<ul style="list-style-type: none"> - реконструкція акваторії водосховища як резервного джерела питного водопостачання міста; - відновлення об'єкту природно-заповідного фонду – гідрологічного заказника; - ліквідація несанкціонованих звалищ сміття, ландшафтний благоустрій та підвищення естетичних характеристик території; - вивчення питання можливості використання мулу водосховища для потреб сільського господарства 	<ul style="list-style-type: none"> - активізація процесів підтоплення в східній частині міста, особливо навколо водосховища та уздовж русла р. Вітовка; - значні витрати на відновлення та утримання 	<p>Пропозицію покладено в основу проектних рішень документу державного планування</p>
<p><i>Пропозиції щодо зміни функціонального використання частини території заказника місцевого значення «Балабанівка»</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - коригування меж заказника місцевого значення «Балабанівка», функціонального використання частини земель у межах заказника 	<ul style="list-style-type: none"> - використання території заказника, що знаходиться в безпосередній близькості до Південної промислової зони (зокрема, поруч з під'їзними залізничними коліями портового господарства) та втратила свою природоохоронну цінність, для промислових цілей; - оптимізація території об'єкту природно-заповідного фонду у встановленому законодавством порядку (ст. 54 закону України «Про природно-заповідний фонд»); - оптимізація територіальної структури лісового господарства з розглядом можливості компенсації відчуженої території 	<ul style="list-style-type: none"> - порушення цілісності об'єкту природно-заповідного фонду; - несприйняття пропозиції землевласником та екологічною спільнотою міста; - втрата своєрідного «зеленого бар'єру» між основним масивом заказника та територією портового господарства; - відсутність вільних земель для реалізації компенсуючих заходів 	<p>Пропозицію покладено в основу проектних рішень документу державного планування</p>
<p><i>Розміщення об'єктів вітрової енергетики на території міста</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - будівництво вітрової електростанції в мікрорайоні Кульбакіне 	<ul style="list-style-type: none"> - задоволення міського господарства в електроенергії, широкого впровадження нетрадиційних і відновлювальних джерел енергії 	<ul style="list-style-type: none"> - ризик для здоров'я та безпеки населення (враховуючі потенційні рівні шумового забруднення та електромагнітних випромінювань та статичної електрики); - необхідність дотримання значних 	<p>Пропозицію відхилено</p>

Зміст рішення	Просторова прив'язка	Сильні сторони	Можливі ризики	Висновки
			<p>за параметрами планувальних обмежень (розмір санітарно-захисної зони для вітроелектростанцій - не менше 400 м від межі джерела шуму та межі майданчика споруд до межі прилеглої житлової забудови відповідно до Висновку державної епідеміологічної експертизи « 05.03.02-07/45833 від 07.11.2003 р.);</p> <p>- потенційна можливість виникнення надзвичайної ситуації у разі виникнення несправностей з великим радіусом ураження (з урахуванням радіусу розльоту лопатей);</p> <p>- розташування об'єкту в межах при аеродромної території військового аеродрому «Кульбакіне»</p>	